ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

TABLE OF CONTENTS

SOMMAIRE

Σοβιετολογία

Τόμος V　　'Ιανουάριος 1964　　Τεῦχος 1 (49)

Ο ΚΟΜΜΟΥΝΙΣΜΟΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Η ΤΑΚΤΙΚΗ ΤΩΝ ΚΟΜΜΟΥΝΙΣΤΩΝ ΣΤΙΣ ΕΚΛΟΓΕΣ ΤΗΣ 16ΗΣ ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ 1964

Στὶς 10 'Ιανουαρίου 1964 συνῆλθε ἡ Ε' σύνοδος τῆς ΔΕ τῆς ΕΔΑ ποὺ συζήτησε καὶ ἐπεξεργάσθηκε τὴν τακτικὴ τοῦ κόμματος στὶς ἐκλογὲς τῆς 16ης Φεβρουαρίου. Τὴν εἰσήγησι τῆς ΕΕ ὑπέβαλε στὴν ΔΕ ὁ Μπάμπης Δρακόπουλος μέλος τῆς ΕΕ.

Οἱ διαπιστώσεις τῆς ΕΔΑ γιὰ τὴν προεκλογικὴ κατάστασι.

Στὴν ἀρχὴ τῆς εἰσηγήσεως ἔγιναν οἱ ἑξῆς διαπιστώσεις:

1.—Ἡ Δεξιὰ παρὰ τὴν ἧττα της στὶς 3 Νοεμβρίου 1963 δὲν ἔπαυσε νὰ εἶναι ἰσχυρή, ἑνωμένη καὶ ἐπικίνδυνη. Γι' αὐτό δὲν πρέπει νὰ ὑποτιμᾶται καθόλου. Παραμένει ὁ κύριος στόχος.

2.—«Μετὰ τὴν ἀνατροπὴ τοῦ Καραμανλῆ καὶ ἰδίως μετὰ τὴν ἧττα τῆς Δεξιᾶς στὶς ἐκλογές, ἡ Αὐλὴ ἐμφανίζει πιὸ ἔκδηλη τὴν τάσι της νὰ κυβερνᾶ καὶ νὰ ἀναμιγνύεται πιὸ ἀνοικτὰ στὴν πολιτικὴ ζωὴ τῆς χώρας». Οἱ τάσεις αὐτὲς πρέπει νὰ καταπολεμηθοῦν ἰδιαίτερα.

3.—Ἡ Κυβέρνησις Παπανδρέου «πῆρε ὡρισμένα μέτρα τὰ ὁποῖα στὸ βαθμὸ ποὺ εἶναι θετικὰ ἐκφράζουν τὶς ἀπαιτήσεις τῶν δημοκρατικῶν μαζῶν καὶ τῶν ἀγώνων τους, ὅμως εἶναι ἀνεπαρκῆ, περιορισμένα». Συνεχίζοντας ὁ εἰσηγητὴς χαρακτήρισε διάφορα μέτρα τῆς ΕΚ σὰν «ἀνεπαρκέστατα» καὶ τὴν στάσι της σὲ διάφορα θέματα «ἀρνητική». Τὴν κατάγγειλε ὅτι δὲν προχώρησε στὸν ἐκδημοκρατισμὸ τοῦ κρατικοῦ μηχανισμοῦ καὶ ἑρμήνευσε αὐτὴν τὴν γραμμὴ τῆς ΕΚ μὲ «τὶς γνωστὲς δεσμεύσεις τῆς ἡγεσίας της πρὸς τοὺς ξένους, τὴν οἰκονομικὴ ὀλιγαρχία καὶ τὴν τάση της γιὰ ἀπόσπαση τῆς εὔνοιας». Γι' αὐτὸ ἀκριβῶς κατὰ τὸν κ. Δρακόπουλο, ἡ ΕΚ «ἔδωσε δείγματα ψυχροπολεμικῶν ἐκδηλώσεων, διατήρησε τὸ ὕψος τῶν στρατιωτικῶν δαπανῶν καὶ εὐθυγραμμίσθηκε οὐσιαστικὰ μὲ τὴν ἐξωτερικὴ πολιτικὴ τῆς ΕΡΕ».

4.—'Ιδιαίτερα κατηγόρησε τὴν ΕΚ γιὰ τὴν στάσι της ἔναντι τοῦ Κυπριακοῦ, γιὰ τὴν ὁποία ὅπως εἶπε, «ἀνέλαβε ἱστορικὴ εὐθύνη». 'Επὶ πλέον τὴν κατηγόρησε ὅτι «νομιμοποίησε τὴν ΕΡΕ σὰν συνομιλητὴ ἐπὶ τοῦ κυπριακοῦ ἀποκλείοντας τὴν ΕΔΑ». Σύμφωνα μὲ τὴν ΕΕ τῆς ΕΔΑ τὸ κυπριακὸ μπορεῖ νὰ λυθῆ μόνο μὲ μία πολιτικὴ διαφορετικὴ ἀπὸ ἐκείνη ποὺ ἀκολούθησαν «ἡ ΕΡΕ καὶ ἡ ΕΚ».

5.—Ἡ μεγαλύτερη ὅμως κατηγορία ἐναντίον τῆς ΕΚ εἶναι ὅτι αὐτὴ ἀρνήθηκε

νὰ δεχθῆ τὴν ψῆφο τῆς ΕΔΑ καὶ νὰ στηρίξη σ' αὐτὴ τὴν κυβέρνησί της. Αὐτὸ κατὰ τὴν ΕΔΑ ἀποδεικνύει ὅτι ἡ ἡγεσία τῆς ΕΚ «ὑποχώρησε στὶς πιέσεις τῆς ὀλιγαρχίας» καὶ συνεπῶς ὅσα θετικὰ μέτρα υἱοθέτησε ἡ ΕΚ καθὼς καὶ ἡ ἐπὶ δίμηνον παραμονὴ της στὴν ἐξουσία ὀφείλονται ἀποκλειστικὰ καὶ μόνο στὴν ΕΔΑ. «Στὴν σοβαρὴ παρουσία καὶ δράση τῆς ΕΔΑ» ὀφείλεται καὶ ἡ ματαίωσις τῆς προσπάθειας γιὰ συμφιλίωσι Ε.Κ.—ΕΡΕ καὶ τῆς λύσεως τῆς κεντροδεξιᾶς.

6.Ὕστερα ἀπὸ αὐτά, σύμφωνα πάντοτε μὲ τὴν ἔκθεσι τῆς ΕΕ, ἀποδείχθηκε ὅτι ὁ μόνος δρόμος ποὺ ἀπομένει εἶναι «καὶ στὶς νέες συνθῆκες, νὰ ἀκολουθηθῆ σταθερὰ ἡ γραμμὴ τῆς μαζικῆς κινητοποίησης καὶ πάλης μὲ τὴν συνεπῆ καθοδήγηση καὶ συμπαράσταση τῆς Ἀριστερᾶς».

7.—Ἀποδείχθηκε ἐπίσης ὅτι «ἡ ΕΔΑ εἶναι τὸ μόνο συνεπὲς ἐθνικὸ καὶ δημοκρατικὸ κόμμα. Φάνηκε πιὸ καθαρὰ πόσο ἀναγκαία εἶναι ἡ ἰσχυρὴ παρουσία της στὴν πολιτικὴ τῆς χώρας, σὰν κύριος μοχλὸς κινητοποιήσεως καὶ πάλης τῶν μαζῶν».

8.—Τὸ σφάλμα τῆς ΕΔΑ τόσο στὴν προεκλογικὴ περίοδο ὅσο καὶ στὸ διάστημα τῆς Κυβερνήσεως Παπανδρέου ἦσαν ὅτι «δὲν ἔγινε δυνατὸ νὰ κινηθῆ ἀποφασιστικὰ ὁ λαϊκὸς παράγων, νὰ ἀναπτυχθῆ ἱκανοποιητικὰ ἡ μαζικὴ πάλη καὶ γιὰ τὸ γενικὸ πολιτικὸ αἴτημα νὰ στηριχθῆ ἡ κυβέρνηση στὶς δημοκρατικὲς δυνάμεις καὶ γιὰ νὰ προωθηθοῦν μιὰ σειρὰ προβλήματα τῶν ἐργαζομένων». Γι' αὐτό, πρέπει ἔστω καὶ τώρα, νὰ ἐνταθῆ ἡ μαζικὴ πάλη. «Δὲν μποροῦμε νὰ ποῦμε, ὑποστήριξε ὁ εἰσηγητὴς ὅτι ἡ λαϊκὴ πίεση καὶ πάλη ἔβαλε τὴ σφραγίδα της στὸ δίμηνο ποὺ πέρασε γιὰ τὴν προώθηση τῶν λύσεων ποὺ ζητοῦσε ὁ τόπος στὸ ἐπίπεδο ποὺ παρεῖχαν οἱ δυνατότητες». Αὐτὸ ὀφείλεται στὸ γεγονὸς ὅτι οἱ ἐπιδιώξεις τῆς ΕΔΑ δὲν στηρίχθηκαν ἀρκετὰ «στὸ μόνο σίγουρο καὶ ἀποτελεσματικὸ μέσον: τὴν λαϊκὴ πάλη». Ἡ παραμέλησι τῆς μαζικῆς πάλης ὀφείλεται καὶ σὲ «ἕνα πνεῦμα ἐφησύχασης καὶ ἀναμονῆς» ποὺ τηρήθηκε, κακῶς, ἔναντι τῆς κυβερνήσεως τοῦ Κέντρου.

9.—Οἱ ἐπιδιώξεις τῶν «ἀντιδραστικῶν δυνάμεων» στὶς νέες ἐκλογές, στὶς ὁποῖες κατὰ τὴν ΕΔΑ ὁδήγησε ἄκαιρα τὸν τόπο ἡ ΕΚ., εἶναι «νὰ διαμορφωθοῦν στὴν χώρα δύο βασικοὶ πολιτικοὶ σχηματισμοὶ μὲ ταυτόχρονη περιστολὴ τῆς Ἀριστερᾶς στὸ ἐλάχιστο». Ἔτσι, κατὰ τὴν ΕΕ τῆς ΕΔΑ, «θὰ διατηρηθῆ καὶ θὰ συνεχισθῆ κατὰ βάση ἡ ἴδια πολιτικὴ μὲ ἐναλλαγὴ ἢ καὶ σύμπραξη δύο ἐθνικοφρόνων σχηματισμῶν στὴν ἄσκηση τῆς ἐξουσίας». Οἱ «ἀντιδραστικὲς δυνάμεις», ἐπιδιώκουν τὴν μείωσι τῆς Ἀριστερᾶς γιατὶ αὐτὴ ἀποτελεῖ τὸ κύριο ἐμπόδιο στὴν ἐφαρμογὴ αὐτῆς τῆς πολιτικῆς. Ταυτόχρονα ἐπιδιώκουν νὰ στρέψουν τὴν πολιτικὴ τῆς ΕΚ πρὸς τὰ δεξιά. Γι' αὐτὸ τὴν πιέζουν νὰ ὀξύνη τὴν ἀντίθεσί της πρὸς τὴν Ἀριστερὰ καὶ νὰ ἀπομακρυνθῆ ἀπὸ αὐτήν, τὴν ἴδια ὥρα ποὺ θὰ ἀμβλύνη τὴν ἀντίθεσί της πρὸς τὴν Δεξιὰ καὶ θὰ ἀποκαθιστᾶ ἐπαφὴ μὲ αὐτήν.

10.—Οἱ ταλαντεύσεις τῆς ἡγεσίας τῆς ΕΚ καὶ τὸ σύνθημά της γιὰ «αὐτοδυναμία» δείχνουν κατὰ τὴν ΕΔΑ ὅτι χωρὶς τὴν «λαϊκὴ ἐπαγρύπνηση καὶ τὴν μαζικὴ πάλη» ποὺ θὰ καθοδηγεῖται ἀπὸ μιὰ ὅσο τὸ δυνατὸν ἰσχυρότερη Ἀριστερά, ἡ «ἀντίδρασις» θὰ πετύχη τὶς ἐπιδιώξεις της. Ἀναπτύσοντας αὐτὸ τὸ σημεῖο, ὁ εἰσηγητὴς ὑπογράμμισε ὅτι «ὁ σκοπὸς τοῦ Κέντρου γιὰ αὐτοδυναμία στρέφεται κυρίως κατὰ τῆς Ἀριστερᾶς. Τὴν κοινοβουλευτικὴ αὐτοδυναμία ἡ Ε.Κ. τὴν ἐπιδιώκει γιὰ νὰ ἀπαλλαγῆ κυρίως ἀπὸ ἐξάρτηση πρὸς τὰ ἀριστερά». Αὐτό, κατὰ τὴν Ε.Δ.Α., σημαίνει ἐγκατάλειψι τοῦ προγράμματος γιὰ τὴν πραγματοποίησι μιᾶς «δημοκρατικῆς στροφῆς». Γι' αὐτὸ ἡ Ε.Κ., ἐφ' ὅσον ἐγκαταλείπει αὐτὸ τὸ πρόγραμμα καὶ στρέφεται πρὸς τὰ δεξιά, «θὰ βρίσκη ἀντιμέτωπη τὴν Ἀριστερὰ καὶ τὶς μᾶζες». Μὲ βάσι αὐτὴ τὴν ἐκτίμησι ὁ εἰσηγητὴς διαπίστωσε τὰ ἑξῆς: «ὁ κίνδυνος ἀπὸ τὶς ἐπιδιώξεις τῆς ἡγεσίας τῆς Ε.Κ. νὰ τεθῆ ἡ Ἀριστερὰ στὴν γωνία εἶναι σοβαρὸς καὶ πρέπει νὰ τὸν συνειδητοποιήση τὸ κόμμα μας». Ἰδιαίτερα πρέπει νὰ προσεχθῆ ὁ κίνδυνος ὀξύνσεως τοῦ διμετώπου καὶ προωθήσεως τῆς δεξιᾶς πτέρυγος τοῦ Κέντρου. Γιὰ τὴν ἀντιμετώπισι αὐτοῦ τοῦ κινδύνου θὰ πρέπει νὰ ὑπάρχη μία ἰσχυρὴ Ἀριστερὰ ἡ ὁποία νὰ ἐκμεταλλεύεται ἔντεχνα τὶς ἀγωνιστικὲς διαθέσεις τῶν μαζῶν ποὺ ἀκολουθοῦν τὸ Κέντρο μὲ σκοπὸ «νὰ ἀσκῆ ἰσχυρὴ πίεση πρὸς τὶς κορυφὲς τῆς Ε.Κ.».

Οἱ στόχοι τῆς ΕΔΑ στὶς ἐκλογές.

Ἀφοῦ προέβη σ' αὐτὲς τὶς διαπιστώσεις ὁ εἰσηγητὴς προχώρησε στὴν ἐξέτασι τοῦ ζητήματος τῶν νέων ἐκλογῶν. Καὶ πρῶτα - πρῶτα καθώρισε τοὺς στόχους τῆς Ε.Δ.Α. στὶς νέες ἐκλογές. Σύμφωνα μὲ τὴν εἰσήγησι τῆς Ε.Ε., τὴν ὁποία καὶ ἀπεδέχθη ἡ σύνοδος, οἱ στόχοι αὐτοὶ εἶναι οἱ ἑξῆς:

1. Νὰ περιορισθῆ στὸ μεγαλύτερο δυνατὸ βαθμὸ ἡ λαϊκὴ βάσι τῆς Δεξιᾶς, νὰ μειωθῆ ἡ δύναμί της σὲ ψήφους καὶ ἕδρες καὶ νὰ ἀπομονωθῆ.

2. Νὰ ἐνισχυθῆ ἡ λαϊκὴ βάσι τῆς Ἀριστερᾶς. Νὰ αὐξηθῆ ὅσο εἶναι δυνατὸ τὸ ποσοστὸ τῶν ψήφων τῆς Ε.Δ.Α., νὰ ἐνισχυθοῦν καὶ νὰ διευρυνθοῦν οἱ δεσμοί της μὲ τὶς λαϊκὲς μᾶζες, νὰ ἀνεβῆ ὁ ἀριθμὸς τῶν ἑδρῶν της στὴν Βουλή.

Τὰ παραπάνω ἐπιδιώκονται γιὰ νὰ ἀπομονωθῆ ἡ Δεξιὰ καὶ παράλληλα νὰ ἐξασφαλισθῆ ἡ ἐξάρτησι τοῦ Κέντρου ἀπὸ τὴν Ἀριστερά. Γιὰ νὰ ἐπιτευχθοῦν αὐτοὶ οἱ στόχοι, τονίζεται στὴ εἰσήγησι, πρέπει νὰ διεξαχθῆ μία μεγάλη προπαγανδιστικὴ ἐκστρατεία μὲ κύριο περιεχόμενό της τὴν προβολὴ τοῦ προγράμματος τῆς Ε.Δ.Α. Ἡ ἐκστρατεία αὐτὴ πρέπει νὰ συνδυασθῆ μὲ μία εὐρεία κινητοποίησι τῶν ἐργαζομένων γιὰ τὰ αἰτήματά τους. Ὅλη αὐτὴ ἡ δραστηριότης πρέπει νὰ στρέφεται καὶ ἐναντίον «τῶν ἐπιζημίων γιὰ τὸ δημοκρατικὸ ἀγῶνα συνθημάτων τῆς ἡγεσίας τῆς Ε.Κ.» γιὰ νὰ καταδείξῃ ἔτσι τὴν ἀναγκαιότητα νὰ ἐνισχυθῆ στὸ μέγιστο βαθμὸ ὁ ἀποφασιστικὸς παράγοντας γιὰ τὶς δημοκρατικὲς ἐξελίξεις ποὺ εἶναι ἡ Ἀριστερὰ καὶ ἡ δράση της».

Ὁ ἐκλογικὸς ἑλιγμὸς τῆς ΕΔΑ.

Ἀφοῦ καθώρισε ἔτσι τοὺς στόχους τῆς ἐκλογικῆς της τακτικῆς, ἡ Ε.Δ.Α. πέρασε στὴν ἐξέτασι τοῦ λεγομένου «ἐκλογικοῦ τακτικοῦ χειρισμοῦ». Ὁ εἰσηγητής, κατ' ἐντολὴν τῆς Ε.Ε., πρότεινε στὴν Δ.Ε. ἡ ὁποία καὶ τὸ δέχθηκε «νὰ ἀποφασίσῃ κατ' ἀρχὴν ἕνα ἐκλογικὸ τακτικὸ ἑλιγμὸ σὲ ὁρισμένο ἀριθμὸ περιφερειῶν», ὅπου ἡ ΕΔΑ, νὰ μὴ ἐκθέσῃ ὑποψηφίους της καὶ νὰ ὑποστηρίξῃ ἐκείνους τῆς Ε.Κ. Σύμφωνα μὲ τὸν εσηγητὴ ὁ ἑλιγμὸς αὐτός, παρουσιάζει τὰ ἑξῆς πλεονεκτήματα:

α) «Ἑδραιώνει στὴ συνείδηση τῶν μαζῶν τὴν ὁλόπλευρη συμβολὴ τοῦ κόμματός μας στὴ μέγιστη δυνατὴ ἧττα τῆς Δεξιᾶς.»

β) «Διευκολύνει τὴν ἀνάπτυξη ἑνιαιομετωπικῆς δράσεως τῶν ἀριστερῶν καὶ κεντρώων μαζῶν».

γ) «Καὶ τελικὰ βοηθεῖ τὴν ἐπιδίωξη νὰ βγῆ καὶ ἐκλογικὰ καὶ γενικώτερα πιὸ ἰσχυρὴ ἡ ΕΔΑ».

Πάντως, διευκρινίζεται στὴν εἰσήγησι ὅτι αὐτὸς ὁ ἑλιγμὸς εἶναι «μόνο βοηθητικὸ στοιχεῖο γιὰ τὴν ἐπίτευξη τῶν στόχων μας».

Γιατί ἔγινε ὁ ἐκλογικὸς ἑλιγμός.

Ὅπως βγαίνει ἀπὸ ὅσα ἀναφέραμε πιὸ πάνω καὶ ἀπὸ τὸ ὅλο κείμενο τῆς ἐκθέσεως τῆς Ε.Ε. καὶ τῆς ἀποφάσεως τῆς Δ.Ε., ὁ ἑλιγμὸς τῆς Ε.Δ.Α. νὰ μὴ ἐκθέσῃ δικούς της ὑποψηφίους σὲ ἕνα ὁρισμένο ἀριθμὸ περιφερειῶν καὶ νὰ καλέσῃ τοὺς ὀπαδούς της σ' αὐτὲς τὶς περιφέρειες νὰ ψηφίσουν τοὺς συνδυασμοὺς τοῦ Κέντρου, δίνοντας σταυρὸ στοὺς πιὸ «προοδευτικοὺς» καὶ «συνεπεῖς» ὑποψηφίους ἀποβλέπει στὶς ἑξῆς ἐπιδιώξεις:

1. Νὰ ἀποκρύψῃ τὴν παραπέρα μείωσι τῆς ἐκλογικῆς δυνάμεως τῆς Ε.Δ.Α. τὴν ὁποία ἔχει λόγους νὰ φοβᾶται καὶ ἡ ὁποία ἐὰν ἐπραγματοποιεῖτο ἔστω καὶ σὲ μικρὸ ποσοστό, θὰ εἶχε καταστρεπτικὸ γιὰ τὴν Ε.Δ.Α. καὶ γιὰ τοὺς ἡγέτες της ἀντίκτυπο τόσο στὸ ἐξωτερικὸ ὅσο καὶ στὸ ἐσωτερικό. Μὲ τὸ νὰ μὴ ἐκθέσῃ ὑποψηφίους σὲ μιὰ σειρὰ περιφερειῶν ὅπου ἤδη ἦταν πολὺ ἀδύνατη, ἡ Ε.Δ.Α. θολώνει τὰ νερὰ καὶ ἐλπίζει νὰ ἀποκρύψῃ τὴν τυχὸν μείωσι τῶν ψήφων της. Ἐξ ἄλλου θὰ ἐκθέσῃ ὑποψηφίους ἐκεῖ ὅπου διαθέτει καλύτερες ὀργανώσεις καὶ γενικὰ ἔχει λόγους νὰ πιστεύῃ ὅτι ὄχι μόνον δὲν θὰ ὑποστῆ μείωσι τῆς ἐκλογικῆς της δυνάμεως ἀλλὰ θὰ παρουσιάσῃ μία ἔστω καὶ μικρὴ αὔξησι ἀνακτῶντας ὁρισμένους ψηφοφόρους τοῦ Κέντρου ποὺ θὰ πεισθοῦν ἀπὸ τὶς κατηγορίες τῆς Ε.Δ.Α. ἐναντίον του γιὰ «προδοσία τοῦ πνεύματος τῆς 3ης Νοεμβρίου» κ.λ.π. καὶ θὰ συγκινηθοῦν ἀπὸ τὴν «χειρονομία» — ἑλιγμό της ὑπὲρ τῆς «ἑνότητος τῶν δημοκρατικῶν δυνάμεων».

2. Νὰ ἀναπτύξῃ δεσμοὺς μὲ τὶς μᾶζες τῆς Ε.Κ. στὶς ὁποῖες θὰ ἐπιδιώξῃ νὰ προβάλῃ τὴν συνέπεια» καὶ τὴν «αὐτοθυσία» τῆς Ε.Δ.Α. Οἱ κομμουνισταὶ κάνοντας τὸν ἑλιγμό τους ἐλπίζουν ὅτι στὶς περιφέρειες ὅπου θὰ ψηφίσουν Κέντρο ἀλλὰ καὶ γενικώτερα θὰ μποροῦσαν νὰ ἐπιφέρουν μία σύγχισι τῶν ὁρίων μεταξὺ Ε.Δ.Α. καὶ Κέντρου νὰ δώσουν τὴν ἐντύπωσι ἑνὸς «ἑνιαίου μετώπου» ποὺ ὑπάρχει «ντεφάκτο» καὶ νὰ προωθήσουν τὴν συγκρότησι αὐτοῦ τοῦ μετώπου ἐκ τῶν κάτω.

3. Νὰ διευκολύνῃ τοὺς ἀριστερίζοντας τῆς Ε.Κ. ἀπὸ τὴν μιὰ μεριὰ προσφέροντάς τους ἐπιχειρήματα γιὰ νὰ ἰσχυρισθοῦν ὅτι «δὲν ὑπάρχει ἐχθρὸς πρὸς τὰ ἀριστερὰ» καὶ ἀπὸ τὴν ἄλλη ὑποστηρίζοντάς τους ὅπου εἶναι ὑποψήφιοι πριμοδοτῶντας τους μὲ σταυροὺς τῶν ὀπαδῶν της. Ἐλπίζει ἔτσι ἡ Ε.Δ.Α. ὅτι θὰ δημιουργήσῃ μία ἔστω καὶ

μικρὴ «πέμπτη φάλαγγα» μέσα στοὺς κόλπους τῆς Ε.Κ. ἀπὸ τοὺς βουλευτὰς ποὺ θὰ ἐξαρτῶνται ὡς ἕνα σημεῖο ἀπὸ τοὺς δικούς της ψήφους. Ταυτόχρονα πιστεύει ὅτι μὲ τὸν ἑλιγμό της θὰ δυσχεράνη τὴν θέσι τῶν «διμετωπικῶν» τοῦ Κέντρου ποὺ ἀντιτάσσονται σὲ κάθε ἐπαφὴ καὶ συνεργασία μὲ τὴν Ἀριστερά. Ἔτσι ἡ Ε.Δ.Α. ὑπολογίζει ὅτι θὰ ἐνισχύση τὶς «ἀριστερές» τάσεις τοῦ Κέντρου σὲ βάρος τῶν «δεξιῶν» μὲ συνέπεια νὰ τὸ ἀπομακρύνη περισσότερο ἀπὸ τὴ Δεξιὰ καὶ νὰ τὸ φέρη κοντύτερα πρὸς τὴν Ἀριστερά, καὶ νὰ τὸ διαβρώση μὲ τοὺς «πεμπτοφαλαγγίτες.»

4. Νὰ ὀξύνη ἀκόμη περισσότερο τὴν ἀντίθεσι μεταξὺ Ε.Ρ.Ε. καὶ Ε.Κ. προσφέροντας σκόπιμα στὴν πρώτη τὸ ἐπιχείρημα τῆς συνεργασίας τῆς δεύτερης μὲ τὸν κομμουνισμό. Δὲν ἀποκλείεται μάλιστα νὰ ἐπιδιώκη καὶ νὰ ἐκθέση τὴν Ε.Κ. γιὰ νὰ τὴν κάνη νὰ χάση συντηρητικὲς μᾶζες καὶ νὰ τὴν ἀναγκάση νὰ στηριχθῆ περισσότερο στὶς ἀριστερίζουσες. Τὸ ἀποτέλεσμα μιᾶς τέτοιας ἐξελίξεως θὰ ἦταν ἡ ματαίωσις κάθε συμφιλιώσεως καὶ μετεκλογικῆς συνεργασίας ἀνάμεσα στὰ δύο ἐθνικόφρονα κόμματα καὶ θὰ μετέβαλλε κάπως τὴν σύνθεσι καὶ τὴν φύσι τῆς Ε.Κ.

5. Νὰ ἀναγεννήση τὴν συνοδοιπορία δημιουργῶντας ἕνα κλῖμα ἀνοχῆς καὶ συμπάθειας πρὸς τὴν «ἀνιδιοτελῆ» Ἀριστερά. Ἡ συνοδοιπορία ἐκμηδενίσθηκε πρὶν καὶ κατὰ τὶς ἐκλογὲς τοῦ 1961 καὶ ὁ κομμουνισμὸς αἰσθάνεται πολὺ τὴν ἔλειψί της. Γι' αὐτὸ ἐπιζητεῖ τὴν ἀναβίωσί της ὥστε νὰ τὴν χρησιμοποιήση σὰν γέφυρα, συνεκτικὸ κρῖκο καὶ σημεῖο ἐπαφῆς μὲ τὶς ἀριστερίζουσες ἀλλὰ μὴ κομμουνιστικὲς μᾶζες τοῦ Κέντρου.

6. Νὰ πετύχη τὴν ὑπερψήφισι τῆς Ε.Δ.Α. ἐκεῖ ὅπου θὰ ἐκθέση ὑποψηφίους καὶ ἀπὸ ἀνθρώπους ποὺ στὶς 3 Νοεμβρίου ἐψήφισαν τὸ Κέντρο καὶ οἱ ὁποῖοι τώρα θὰ συγκινηθοῦν ἀπὸ τὴν χειρονομία τῶν κομμουνιστῶν καὶ θὰ πεισθοῦν γιὰ τὴν «εἰλικρίνεια», «συνέπεια» καὶ «ἀνιδιοτέλειά» τους. Γι' αὐτὸ ὁ ἑλιγμὸς τῆς Ε.Δ.Α., ὅπως τονίζεται καὶ στὴν εἰσήγησι τῆς Ε.Ε. της συνδυάζεται μὲ τὴν παράλληλη καταγγελία τοῦ Κέντρου σὰν «συμβιβαστικοῦ», «ἀσυνεποῦς» καὶ «ταλαντευομένου.» Ἐλπίζει ἔτσι ἡ Ε.Δ.Α., ὅτι τοὺς λίγους σχετικὰ ψήφους ποὺ θὰ δώση στὸ Κέντρο σὲ ὁρισμένες περιφέρειες θὰ τοὺς πάρη στὶς ὑπόλοιπες, ὁπότε καὶ θὰ μπορῆ νὰ μιλήση γιὰ αὔξησι τῶν δυνάμεών της καὶ γιὰ δικαίωσι τῆς «συνεποῦς» πολιτικῆς της ἀπὸ τὸν λαὸ σὲ βάρος τοῦ «διμετώπου».

Συγκεκριμένα ἡ Ε.Δ.Α., μὴ ἐκθέτοντας ὑποψηφίους της σὲ 24 περιφέρειες ὅπου δὲν εἶχε καμμία πιθανότητα νὰ ἐκλέξη ἔστω καὶ ἕνα βουλευτὴ καὶ ὅπου εἶχε κάθε λόγο νὰ φοβᾶται ὅτι θὰ σαρωθῆ, «προσφέρει» στὸ Κέντρο 86 χιλιάδες ψήφους καὶ ἴσως 4—5 ἕδρες σὲ βάρος τῆς Δεξιᾶς. Ταυτόχρονα ὅμως, ὑπολογίζει ὅτι στὶς ἄλλες περιφέρειες, γύρω στὶς 200 χιλιάδες πρώην ψηφοφόροι της ἔδωσαν στὶς 3 Νοεμβρίου 1963 τὴν ψῆφο τους στὸ Κέντρο ἐπειδὴ διαφώνησαν πρὸς τὴν γραμμὴ τῆς Ε.Δ.Α. γιὰ ἀνεξάρτητη κάθοδό της σὲ ὅλη τὴ χώρα. Ἐλπίζει λοιπὸν ὅτι τώρα, μὲ τὸν «ἑλιγμό» της θὰ ξαναπάρη αὐτοὺς τοὺς ἐκλογεῖς. Ἔτσι θὰ ἔχη καθαρὸ κέρδος πάνω ἀπὸ 100 χιλιάδες ψήφους σὲ βάρος τοῦ Κέντρου. Αὐτὸ ἐξ ἄλλου θὰ ἐσήμαινε ὅτι ἐνῶ μὲ τὸν «ἑλιγμό» δὲν χάνει οὔτε μία ἕδρα θὰ κέρδιζε 5—10 ἢ καὶ περισσότερες σὲ βάρος τοῦ Κέντρου. Τέλος σὲ ποσοστὰ δίνοντας 1,7% τῶν ψήφων ἐλπίζει νὰ πάρη ἕνα 3% καὶ ταυτόχρονα θολώνοντας τὰ νερὰ νὰ μπορῆ νὸ μιλήση γιὰ γενικὴ αὔξησι τῆς δυνάμεώς της. Εἶναι φανερὸ ὅτι ἂν ὁ ἑλιγμὸς ποὺ στὸ πρῶτο σκέλος του ζημιώνει τὴν Δεξιὰ πετύχη καὶ ὡς πρὸς τὸ δεύτερο σκέλος του γιὰ τὴν ἀνάκησι τῶν πρώην ψηφοφόρων τῆς Ε.Δ.Α. ποὺ πῆγαν στὴν Ε.Κ., τότε θὰ ζημιωθῆ καὶ τὸ Κέντρο ποὺ παίρνοντας λιγώτερο ἀπὸ 1,4% τῶν ψήφων καὶ 4—5 ἕδρες θὰ ἔχανε 3% ἕως 4% τῶν ψήφων καὶ 5—10 ἕδρες. Μὲ ἄλλα λόγια ὁ ἑλιγμὸς στρέφεται καὶ κατὰ τῆς αὐτοδυναμίας τοῦ Κέντρου. Βέβαια ἡ ΕΔΑ ὑπολογίζει ὅτι κατὰ πᾶσαν πιθανότητα δὲν θὰ ἀνακτήση καὶ τὶς 200 χιλιάδες ἐκλογεῖς της, ἐλπίζει ὅμως νὰ ἀνακτήση ἕνα ἀξιόλογο ποσοστό τους, ἔστω καὶ τοὺς μισούς, ἐνῶ ταυτόχρονα ὑπολογίζει ὅτι στὶς 24 περιφέρειες, ποὺ ἦταν ἀσθενὴς δὲν θὰ ἔχη πιὰ οὔτε τοὺς 76 χιλ. ψηφοφόρους ποὺ ὑποτίθεται ὅτι «προσφέρει».

7. Νὰ μειώση τὶς ἕδρες τῆς Δεξιᾶς ὥστε νὰ ἐλαττώση τὴν πίεσί της ἐπάνω στὸ Κέντρο. (Φυσικὰ τὴν ἴδια ὥρα θὰ αὐξάνη ἡ πίεσις τῆς Ἀριστερᾶς).

8. Ὁ ὅλος ἑλιγμὸς πάντως περιέχει σοβαρὲς αἰχμὲς κατὰ τοῦ Κέντρου τὸ ὁποῖον ἡ ΕΔΑ θέλει σκόπιμα νὰ ἐκθέση πρὸς τὰ δεξιά, νὰ τὸ ὑπονομεύση μὲ τὴν δημιουργία συνοδοιπόρων καὶ «πεμπτοφαλαγγιτῶν» ἀλλὰ ἀκόμη καὶ νὰ μειώση τὶς δυνάμεις του ἀποσπῶντας του ψήφους στὶς περιφέρειες ὅπου ἡ ΕΔΑ θὰ ἐκθέση δικούς της ὑποψη-

φίους μὲ κύριο σκοπὸ νὰ ματαιωθῆ ἡ «αὐτοδυναμία» τοῦ Κέντρου ἡ ὁποία θὰ τὸ ἀνεξαρτοποιοῦσε ἔναντι τῆς 'Αριστερᾶς.

'Η ἐκλογικὴ μάχη.

Τὴν ἐκλογικὴ μάχη τῆς ΕΔΑ ἡ σύνοδος ἀποφάσισε νὰ τὴν στηρίξη στὶς ἑξῆς κατευθυντήριες γραμμές. :

1. Καταγγελία τῆς Ε.Κ. σὰν «διασπαστικῆς» καὶ «συμβιβαστικῆς».

2. Προώθησις τῆς ἑνότητος μὲ τὶς μᾶζες καὶ τὰ μεσαῖα στελέχη τοῦ Κέντρου. Στὴν εἰσήγησι τονίζεται: «θὰ ἐπιδιώξουμε μὲ κάθε τρόπο καὶ μορφὴ νὰ προωθήσουμε τὴν ἑνιαία δράση τῶν μαζῶν τοῦ Κέντρου καὶ τῆς 'Αριστερᾶς». 'Υπογραμμίζεται ἐπίσης ὅτι μὲ τὴν μέθοδο αὐτὴ θὰ ἐξωθεῖται τὸ Κέντρο σὲ ἕνα μονομέτωπο ἀγῶνα κατὰ τῆς Δεξιᾶς: «Στὸ βαθμὸ ποὺ στρέφουμε τὴν πάλη τῶν κεντρώων κατὰ τῆς ΕΡΕ πετυχαίνουμε καὶ καλύτερο ἀποτέλεσμα σὲ βάρος τῆς ΕΡΕ καὶ μείωση τῶν συνεπειῶν τοῦ διμετώπου καὶ ἐνίσχυση τῆς ΕΔΑ».

3. 'Αμείλικτη πολεμικὴ ἐναντίον τῆς ΕΡΕ ποὺ παραμένει γιὰ τὴν ὥρα ὁ κύριος στόχος.

4. Συστηματικὴ προβολὴ τοῦ προγράμματος, τῆς πολιτικῆς καὶ τοῦ ρόλου τῆς ΕΔΑ σὲ συνδυασμὸ μὲ τὴν κριτικὴ τῶν ἀσυνεπειῶν, τῶν λαθῶν καὶ τῶν παλινωδιῶν τῆς ἡγεσίας τοῦ Κέντρου». Τὸ πρόγραμμα τῆς ΕΔΑ δὲν θὰ εἶναι τὸ ἴδιο μὲ ἐκεῖνο ποὺ παρουσίασε στὶς 3 Νοεμβρίου. Θὰ τροποποιηθῆ γιατὶ ὅπως εἶπε στὴν εἰσήγησί του ὁ ἐκπρόσωπος τῆς Ε.Ε. «ὑπάρχει ἀνάγκη βελτιώσεώς του ἀπὸ τὸ γεγονὸς ὅτι ἤδη ἔχει κυβερνήση γιὰ δύο μῆνες μία κυβέρνηση τῆς Ε.Κ. καὶ ἔχει κάνει προγραμματικὲς δηλώσεις... Αὐτὸ ἐπιβάλλει νὰ ἐπεξεργαστοῦμε καὶ νὰ συγχρονίσουμε περισσότερο μερικὰ ἐκλογικὰ προγραμματικὰ σημεῖα τοῦ κόμματός μας». Τὸ νέο πρόγραμμα τῆς ΕΔΑ θὰ πρέπει νὰ εἶναι τολμηρὸ καὶ νὰ εἶναι τέτοιο ποὺ «μόνο ἡ 'Αριστερὰ νὰ μπορῆ νὰ τὸ προβάλη μὲ συνέπεια».

5. Συνδυασμὸς τῆς προεκλογικῆς ἐκστρατείας μὲ τὴν μαζικὴ πάλη. 'Η σχετικὴ ἀνάπαυλα στοὺς μαζικοὺς ἀγῶνες μετὰ τὴν 3η Νοεμβρίου θεωρεῖται σὰν «ἀδυναμία» καὶ γι' αὐτὸ τονίζεται ὅτι πρέπει νὰ ἀρχίση ἀμέσως ἕνας «νέος κύκλος κινητοποιήσεων.»

6. 'Αγώνας γιὰ τὴν ὑπερψήφισι τῆς ΕΔΑ μὲ τὸ ἐπιχείρημα ὅτι δὲν πρέπει νὰ ἀλλάζουν μόνο τὰ πρόσωπα ποὺ ἀσκοῦν τὴν ἐξουσία ἀλλὰ καὶ ἡ πολιτικὴ ποὺ ἐφαρμόζεται. Στὴν εἰσήγησι τονίζονται τὰ ἑξῆς: «Πρωταρχικὸ κεντρικὸ θέμα πρέπει νὰ εἶναι τὸ γιατὶ πρέπει νὰ ὑπερψηφισθῆ ἡ ΕΔΑ. Γι' αὐτὸ πρέπει νὰ ἀπαντᾶμε κεραυνοβόλα στὴν προπαγάνδα τοῦ ἀντιπάλου ἐναντίον μας, στὰ συνθήματα καὶ τοὺς ψιθύρους γιὰ τὴν μὴ ψήφιση τῆς ΕΔΑ». Γι' αὐτὸ ἀκριβῶς ἡ εἰσήγησι ἔθεσε ὡς κεντρικοὺς στόχους γιὰ τὴν ὀργάνωσι τοῦ ἐκλογικοῦ ἀγῶνα τῆς ΕΔΑ τοὺς ἑξῆς:

α) Νὰ φθάση ἡ ΕΔΑ παντοῦ καὶ νὰ δημιουργήση ἐκλογικὲς ἐπιτροπές.

β) «Νὰ μὴ ὑπάρξη πολίτης ποὺ νὰ μὴ διαβάση τοὐλάχιστον ἕνα ἔντυπό μας καὶ ποὺ νὰ μὴ τοῦ μιλήσουσε».

γ) Νὰ ἐξασφαλισθοῦν τὰ ἀναγκαῖα οἰκονομικὰ μέσα.

Τέλος σὰν συνθήματα τῆς ΕΔΑ γιὰ τὸν προεκλογικὸ ἀγῶνα ὑποδείχθηκαν κυρίως δύο:

1. «'Εμπρὸς γιὰ ἕνα πιὸ ἀποφασιστικὸ πλῆγμα κατὰ τῆς ΕΡΕ».

2. «'Εμπρὸς νὰ δυναμώσουμε τὴν ΕΔΑ».

'Η ἀπόφασις τῆς συνόδου.

Μὲ βάσι αὐτὴν τὴν εἰσήγησι ἡ ὁποία δημοσιεύθηκε στὴν «Αὐγὴ» τῆς 11ης 'Ιανουαρίου 1964, ἡ Ε΄ σύνοδος τῆς Δ.Ε. τῆς ΕΔΑ πῆρε μία ἀπόφασι ἡ ὁποία δημοσιεύθηκε στὴν «Αὐγὴ» τῆς 12ης 'Ιανουαρίου. Στὴν ἀπόφασι ἐπαναλαμβάνονται οἱ ἐπιθέσεις ἐναντίον τῆς Ε.Κ., καταγγέλεται ὁ διμέτωπος ἀγώνας καὶ ὁ ἀντικομμουνισμός, διακηρύσσεται ὅτι ἡ ΕΔΑ «εἶναι ὁ ἀποφασιστικὸς μοχλὸς καὶ ἐγγυητὴς γιὰ τὴν προαγωγὴ τῆς δημοκρατίας» ποὺ στάθηκε «τὸ νεῦρο τῆς δημοκρατικῆς ἀντίστασης» καὶ ἀκόμη «μὲ τὴν παρουσία της ὠθεῖ καὶ τὴν Ε.Κ. σὲ δρόμους ποὺ χωρὶς αὐτὴ τὴν πίεση οὐδέποτε θὰ ἀκολουθοῦσε». Γι' αὐτό, σύμφωνα μὲ τὴν ἀπόφασι τῆς συνόδου, «ὅσο ἰσχυρότερη εἶναι ἡ ΕΔΑ στὸ λαὸ καὶ στὴν Βουλή, ὅσο ἰσχυρότερο εἶναι τὸ μαζικὸ κίνημα, τόσο πιὸ σταθερὴ εἶναι ἡ πορεία πρὸς δημοκρατικὲς λύσεις».

Σὰν σκοποὶ τῆς ΕΔΑ στὶς ἐκλογὲς τίθενται ἀπὸ τὴν ἀπόφασι οἱ ἑξῆς:

α) 'Αποφασιστικὸ πλῆγμα κατὰ τῆς ΕΡΕ.

β) Πιὸ ἰσχυρὴ ΕΔΑ. 'Ενίσχυσι τῆς ἐκλογικῆς καὶ κοινοβουλευτικῆς δυνάμεώς της.

γ) «Νὰ ἀποδοκιμασθοῦν οἱ συμφιλιωτικὲς πρὸς τὴν ΕΡΕ τάσεις στὴν ἡγεσία τῆς Ε.Κ.» ποὺ μὲ τὸ σύνθημά της περὶ αὐτοδυναμίας, «ἐπιδιώκει νὰ ἀ-

παγγιστρωθῆ ἀπὸ τοὺς δεσμοὺς καὶ τὴν πίεση τῶν συνεπῶν δημοκρατικῶν δυνάμεων». Γι' αὐτὸ πρέπει νὰ τεθῆ «εἰς τὴν γωνίαν» ἡ ΕΡΕ καὶ ὄχι ἡ Ε ΔΑ.

Στὴν συνέχεια τῆς ἀποφάσεως διαπιστώνεται ὅτι ἡ στάσις τῆς ἡγεσίας τῆς Ε.Κ. στὸ ζήτημα τοῦ ἐνιαίου μετώπου «εἶναι καὶ σήμερα ἀπολύτως ἀρνητικὴ ὅπως ἦταν καὶ στὶς ἐκλογὲς τῆς 3ης Νοεμβρίου». Ἡ ΕΔΑ ὅμως θὰ ἐπιδιώξη «τὴν ἀγωνιστικὴ ἑνότητα» καὶ θὰ ἀναπτύξη μεγάλη προπαγανδιστικὴ ἐκστρατεία ἐναντίον «καὶ τῶν ἐπιζήμιων συνθημάτων τῆς ἡγεσίας τῆς Ε. Κ.». Ἐπίσης θὰ προβάλη ἐπίμονα τὸ δικό της πρόγραμμα σὲ ἀντιπαράθεσι πρὸς τὸ «ἀσυνεπές» πρόγραμμα τοῦ Κέντρου. Τὰ βασικὰ σημεῖα τοῦ προγράμματος τῆς ΕΔΑ εἶναι :

α) Ἀλλαγὴ τῆς ἐξωτερικῆς πολιτικῆς καθὼς καὶ τῆς πολιτικῆς στὸ Κυπριακό.

β) «Ἀποκατάστασις τῆς δημοκρατίας».

γ) Ἄμεση ἱκανοποίηση τῶν αἰτημάτων τῶν ἐργαζομένων «μὲ βάθρο τὸν περιορισμὸ τῶν πολεμικῶν δαπανῶν».

δ) Πολιτιστικὴ ἀνάπτυξι πάνω στὴ γραμμὴ τοῦ προγράμματος ποὺ τὴν ἐφαρμογή του ἀνέλαβε ἡ «Κίνησις Γρηγόριος Λαμπράκης».

Αὐτὰ τὰ στοιχεῖα τῆς ἐκλογικῆς τακτικῆς της ἡ Δ.Ε. τὰ θεωρεῖ σὰν «τὰ κύρια καὶ ἀποφασιστικά». Ταυτόχρονα, ἐγκρίνει καὶ τὴν πραγματοποίησι «ἑνὸς βοηθητικοῦ ἐκλογικοῦ τακτικοῦ ἐλιγμοῦ σὲ ὁρισμένο ἀριθμὸ περιφερειῶν». Οἱ πραγματικὲς ἐπιδιώξεις αὐτοῦ τοῦ ἐλιγμοῦ ὁ ὁποῖος μποροῦμε νὰ ποῦμε ὅτι στρέφεται ἐξ ἴσου κατὰ τῆς Δεξιᾶς καὶ κατὰ τοῦ Κέντρου συνάγονται ἀπὸ τὴν ἑξῆς παράγραφο τῆς ἀποφάσεως τῆς συνόδου : «Ἡ Δ.Ε. πιστεύει ὅτι ὁ ἐκλογικὸς τακτικὸς ἐλιγμὸς τοῦ κόμματός μας πρέπει νἄχει ἀγωνιστικό, ἐπιθετικὸ χαρακτῆρα καὶ νὰ συνοδευθῆ ἀπὸ ἕνα ἐκλογικὸ ἀγῶνα στὶς περιοχὲς ποὺ δὲν θὰ κατέβουν οἱ συνδυασμοὶ τῆς ΕΔΑ». Διαπιστώνεται μάλιστα ὅτι «οἱ εὐρύτατες δημοκρατικὲς μᾶζες ἐκτιμῶντας τὴν χειρονομία τῆς ΕΔΑ θὰ ὑπερψηφίσουν τοὺς συνδυασμούς της καὶ θὰ ἐπιδοκιμάσουν τὴν πολιτική της».

Συμπεράσματα.

Πρέπει νὰ ὑπογραμμισθῆ ἰδιαίτερα ὅτι ὁ ἐλιγμὸς τῆς ΕΔΑ δὲν σημαίνει καθόλου ἐγκατάλειψι τοῦ συνθήματος γιὰ ἐνίσχυσι τῆς ΕΔΑ. Ἀντίθετα, συνδυάζεται μὲ αὐτὸ τὸ σύνθημα. Χαρακτηριστικὴ ἦταν σχετικὰ ἡ ἐπίθεσι τῆς «Αὐγῆς» τῆς 12ης Ἰανουαρίου 1964 ἐναντίον τῶν «διμετωπικῶν» τοῦ Κέντρου οἱ ὁποῖοι μιλοῦν γιὰ μείωσι τῶν δυνάμεων τῆς ΕΔΑ ἐνῶ κατὰ τὴν ἐφημερίδα «ἡ αὔξηση ἢ μείωση τῶν δυνάμεων ἑνὸς κόμματος ἀποδεικνύεται ἐκεῖ ποὺ ἐκθέτει ὑποψηφίους καὶ ὄχι ἐκεῖ ποὺ δὲν ἐκθέτει».

Τὴν ἴδια ἡμέρα ἡ «Αὐγὴ» ποὺ δημοσίευε τὴν ἀπόφασι τῆς Δ.Ε. καὶ τὴν ἐπίθεσι κατὰ τῶν «διμετωπικῶν» δημοσίευε καὶ μία ἐπίθεσι ἐναντίον τῆς «Ἐλευθερίας» καὶ ὅλων ἐκείνων ποὺ «ἀποβλέπουν στὴν αὐτοδυναμία τοῦ Κέντρου καὶ τὴν μείωσι τῆς Ἀριστερᾶς». Καὶ ἡ ἐφημερίδα τονίζει χαρακτηριστικὰ ὅτι ὁ ἐλιγμὸς τῆς ΕΔΑ θὰ ἐνισχύση τοὺς δεσμούς της μὲ τοὺς ὀπαδοὺς τοῦ Κέντρου καὶ θὰ αὐξήση τοὺς ψήφους της ἐκεῖ ὅπου θὰ ἐκθέση ὑποψηφίους.

Πρέπει ἐπίσης νὰ τονισθῆ, πρᾶγμα ἄλλωστε ποὺ σχετίζεται ἄμεσα μὲ τὰ προηγούμενα, ὅτι ὁ ἐλιγμὸς τῆς ΕΔΑ δὲν σημαίνει καθόλου ἐγκατάλειψι τοῦ ἀγῶνα της ἐναντίον τοῦ Κέντρου, ἀλλὰ ἀντίθετα τὴν ἔντασί του. Ἀποκαλυπτικὸ γι' αὐτὸ τὸ ζήτημα εἶναι ἕνα ἄρθρο ποὺ δημοσιεύθηκε στὴν «Αὐγὴ» τῆς 8ης καὶ τῆς 9ης Ἰανουαρίου 1964 μὲ τὸν τίτλο «Συμπεράσματα τοῦ διμήνου». Στὸ ἄρθρο αὐτὸ γίνεται μία ἐκτίμησις τῆς διμήνου διακυβερνήσεως τῆς χώρας ἀπὸ τὸ Κέντρο μὲ τὴν ὁλοφάνερη πρόθεσι νὰ καταγγελθῆ αὐτὸ γιὰ «προδοσία» τῶν μαζῶν ποὺ τὸ ἐψήφισαν. Ἰδιαίτερα καταδικάζεται ἡ στάσι του ἔναντι τῆς Αὐλῆς, ἡ ἄρνησίς του νὰ στηριχθῆ στὴν ΕΔΑ, ἡ τακτική του στὸ θέμα τῶν στρατιωτικῶν δαπανῶν, ἡ πολιτική του στὸ Κυπριακὸ κ.λ.π. Τὰ διάφορα κοινωνικὰ μέτρα ποὺ πῆρε χαρακτηρίζονται σὰν «ἡμίμετρα μὲ ἀπαράδεκτα κενά» ἀλλὰ καὶ αὐτὰ ὀφείλονται δῆθεν «στὴν παρουσία τῆς ΕΔΑ μὲ τὴν ἐπίδρασί της στὸ μαζικὸ καὶ δημοκρατικὸ κίνημα.» Ὑποστηρίζεται ἐπίσης ὅτι «ἂν ἡ ΕΔΑ ἦταν στὴν γωνία θὰ εἶχε ἐπέλθει ἡ συνεργασία τῶν δύο ἐθνικοφρόνων κομμάτων» καὶ ὅτι «ἂν ἡ ΕΔΑ ἦταν πιὸ ἰσχυρή», οἱ μετεκλογικὲς ἐξελίξεις θὰ ἦσαν καλύτερες. Γιατί «ὅταν ἡ ΕΔΑ δὲν εἶναι πολὺ ἰσχυρὴ τὸ Κέντρο ἐγκαταλείπει τὶς πραγραμματικές του θέσεις καὶ συμβιβάζεται.» Πρέπει λοιπὸν ἡ ΕΔΑ νὰ βγῆ ἀπὸ τὶς ἐκλογὲς ἰσχυρότερη καὶ νὰ τεθῆ ἀπὸ τώρα ἐπικεφαλῆς ἑνὸς μεγάλου μαζικοῦ κινήματος ποὺ θὰ στρέφεται ὅταν χρειάζεται καὶ ὅσο χρειάζεται ὄχι μόνον ἐναντίον τῆς Δεξιᾶς ἀλλὰ ἐναντίον καὶ τοῦ Κέντρου.

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΕΠΙ ΤΗΣ ΕΠΙΣΙΤΙΣΤΙΚΗΣ ΚΡΙΣΕΩΣ ΕΙΣ ΤΗΝ ΕΣΣΔ

1. Τὴν 16ην Σεπτεμβρίου 1963 ὁ Χρουστσὼφ ἐξεφώνησεν λόγον εἰς Βόλγκαγκραντ (πρώην Στάλινγκραντ) μὲ τὸν ὁποῖον ἀνεφέρθη εἰς τὴν μεγάλην ἔλλειψιν δημητριακῶν ὁμολογήσας ὅτι ἀπέτυχεν τὸ πρόγραμμα τῆς ἀξιοποιήσεως τῶν χέρσων ἐδαφῶν τῆς ἀσιατικῆς ΕΣΣΔ διὰ τοῦ ὁποίου εἶχεν διακηρυχθῆ ὅτι θὰ ἐπελύετο ὁριστικῶς τὸ πρόβλημα τῆς διατροφῆς τοῦ σοβιετικοῦ λαοῦ. Τὴν 26ην Σεπτεμβρίου ὁ σοβιετικὸς ἡγέτης ὁμιλῶν εἰς τὸ Κρασνοντὰρ παρεδέχθη ὅτι ἡ ἐσοδεία ἦτο πολὺ κατωτέρα τῆς ἀρχικῶς προβλεφθείσης. Τὴν 28ην Ὀκτωβρίου ὁ πρόεδρος τῶν συνδικάτων τῆς ΕΣΣΔ Γκρίσιν ὁμιλῶν εἰς τὸ 13ον συνέδριον τῶν σοβιετικῶν συνδικάτων ἐκάλεσεν τὸν σοβιετικὸν λαὸν νὰ περιορίσῃ τὴν κατανάλωσιν ἄρτου καὶ δημητριακῶν καὶ ἀνήγγειλεν ὅτι θὰ ἀρχίσῃ ἡ ἐφαρμογὴ ἑνὸς συστήματος οἰκονομιῶν καὶ αὐστηροῦ ἐλέγχου εἰς τὸ σύστημα διοχετεύσεως τῶν καταναλωτικῶν ἀγαθῶν.

Εἶχεν καταστῆ παράδοσις διὰ τὴν ΕΣΣΔ νὰ δημοσιεύονται πάντοτε κατὰ τὰς ἀρχὰς Νοεμβρίου καὶ ἐν συνδυασμῷ πρὸς τὸν ἑορτασμὸν τῆς ἐπετείου τῆς ρωσικῆς ἐπαναστάσεως τὰ στοιχεῖα τὰ ἀφορῶντα εἰς τὴν ἀγροτικὴν παραγωγὴν καὶ ἰδιαιτέρως εἰς τὴν ἐσοδείαν δημητριακῶν τοῦ ἔτους. Κατὰ τὸ 1963 διὰ πρώτην φορὰν παρεβιάσθη αὐτὴ ἡ παράδοσις καὶ δὲν ἐδόθη οὐδὲν στοιχεῖον σχετικῶς μὲ τὴν ἐσοδείαν. Οὕτω ἐπισήμως δὲν εἶναι γνωστὸν τὸ ὕψος τῆς ἀγροτικῆς παραγωγῆς καὶ τῆς ἐσοδείας δημητριακῶν τῆς ΕΣΣΔ κατὰ τὸ 1963. Ὑπάρχουν ὅμως ὡρισμέναι ἐνδείξεις αἱ ὁποῖαι μᾶς ἐπιτρέπουν νὰ προβῶμεν εἰς μίαν σχετικὴν ἐκτίμησιν: Τὴν 7ην Ὀκτωβρίου εἰς τὸ ἀγγλόφωνον δελτίον τοῦ ΤΑΣ τὸ ὁποῖον ἐκδίδεται εἰς τὴν Μόσχαν ἀνεφέρθη ὅτι ἡ παραγωγὴ σίτου εἰς τὴν ΕΣΣΔ κατὰ τὸ 1963 ἦτο κατὰ 18% μικροτέρα ἀπὸ ἐκείνην τοῦ 1962. Δοθέντος ὅτι ἡ παραγωγὴ τοῦ 1962 ἀνήρχετο εἰς 139,5 ἑκατ. τόνους τοῦτο σημαίνει ὅτι ἡ παραγωγὴ τοῦ 1963 ἀνῆλθεν εἰς 114,5 ἑκατ. τόννους. Ἐξ ἄλλου ὁμιλῶν εἰς τὴν ὁλομέλειαν τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΣΕ τὸν

Νοέμβριον τοῦ 1962 ὁ Χρουστσώφ εἶχεν ἀναγγείλλει ὅτι κατὰ τὸ 1963 τὸ Κράτος θὰ συνεκέντρωνε 65,5 ἑκατ. τόννους δημητριακῶν. Τώρα ἀνεφέρθη ὅτι τὸ σχέδιον τοῦτο ὑπελείφθη κατὰ 30% πρᾶγμα τὸ ὁποῖον σημαίνει μίαν ἔλλειψιν 19 ἑκατομμυρίων τόννων. Ἐπίσης ἐνῶ εἶχεν ἀναγγελθῆ ὅτι κατὰ τὸ 1963 θὰ σπαροῦν 130 ἑκατ. ἑκτάρια μὲ δημητριακὰ τώρα ἀναφέρεται ὅτι ἐθερίσθησαν μόνον 125 ἑκατομμύρια ἑκτάρια πρᾶγμα τὸ ὁποῖον σημαίνει ὅτι 5 ἑκατομμύρια ἑκτάρια δὲν ἐσπάρησαν ἢ ἡ σπορὰ εἰς αὐτὰ κατεστράφη τελείως.

2.—Τὴν 17ην Σεπτεμβρίου 1963 ὁ σοβιετικὸς τύπος ἀπεκάλυψεν ὅτι ἐπεβλήθησαν αὐστηρὰ μέτρα διὰ τὸν περιορισμὸν τῆς καταναλώσεως λόγῳ τῆς ἐλλείψεως ἀλεύρων καὶ ὡρισμένων ἄλλων τροφίμων. Οὕτω ἀπηγορεύθη εἰς ἕκαστον σοβιετικὸν πολίτην νὰ προμηθεύεται ἡμερησίως ποσότητα ἄρτου ὑπερβαίνουσαν τὸ ἕνα χιλιόγραμμον ἐὰν κατοικῇ εἰς πόλιν ἢ τὰ 450 γραμμάρια ἐὰν κατοικῇ εἰς τὴν ὕπαιθρον. Ἡ πώλησις ἀλεύρων διεκόπη, ἡ πώλησις παξιμαδιῶν περιωρίσθη καὶ ἔπαυσεν ἡ παραγωγὴ διαφόρων εἰδῶν ἄρτου. Τὸ μόνον εἶδος ἄρτου τὸ ὁποῖον διατίθεται σήμερον εἰς τὴν ἀγορὰν εἶναι τῆς ποιότητος «μπουκβάνκα», χρώματος φαιοῦ καὶ κατωτέρας συνθέσεως. Ἐπὶ πλέον εἰς τὰ ἑστιατόρια τῶν ἐπιχειρήσεων καὶ τῶν κολχόζ ὅπου ὁ ἄρτος παρείχετο δωρεὰν τιμᾶται τώρα ἕνα καπίκιον κατὰ τεμάχιον. Περιορισμοὶ ἐπεβλήθησαν ἐπίσης εἰς τὴν κατανάλωσιν σιμιγδαλίου, λίπους, ἐλαίου, γεωμήλων καὶ ὀρύζης. Ὁ σοβιετικὸς τύπος καλεῖ τὸ κοινὸν νὰ ἀκολουθῇ «κανόνας πειθαρχίας» εἰς τὴν διατροφὴν καὶ νὰ ἀποφεύγῃ τὴν «σπατάλην».

3.—Διὰ τὴν ἀντιμετώπισιν αὐτῆς τῆς καταστάσεως ἡ ΕΣΣΔ ἀγοράζει τὰς ἑξῆς ποσότητας σίτου ἀπὸ τὰς κάτωθι χώρας:

Ἀπὸ τὸν Καναδᾶ 9,8 ἑκατομμύρια τόννους ἀξίας 500 ἑκατ. δολλαρίων.

Ἀπὸ τὰς ΗΠΑ 4 ἑκατομμύρια τόννους ἀξίας 80 ἑκατ. λιρῶν στερλ.

Ἀπὸ τὴν Αὐστραλίαν 1,8 ἑκατ. τόννους ἀξίας 80 ἑκατ. λιρῶν στερλ.

Ἀπὸ τὴν Ἀργεντινὴ 250 χιλιάδες τόννους.

Ἀπὸ τὴν Δυτ. Γερμανίαν 190 χιλιάδες τόννους (εἰς ἄλευρα).

Ἀπὸ τὴν Γαλλίαν 100 χιλιάδες τόννους (εἰς ἄλευρα).

Ἀπὸ τὴν Ρουμανίαν 400 χιλιάδες τόνους (ἐμφανισθεῖσα ὡς ἐπιστροφὴ παλαιοῦ δανείου).

Ἀπὸ τὴν Ἀλγερίαν μὴ καθωρισθείσας εἰσέτι ποσότητας.

Δημητριακὰ καὶ κυρίως σῖτον ἀπὸ τὸν δυτικὸν κόσμον ἀγοράζουν ἐπίσης ἡ Πολωνία, ἡ Τσεχοσλοβακία, ἡ Κούβα, ἡ Οὐγγαρία, ἡ Βουλγαρία καὶ ἡ Κίνα.

4.—Τὸ 1951 ἡ ΕΣΣΔ εἶχεν προγραμματίσει διὰ τὸ 1955 μίαν ἐσοδείαν δημητριακῶν 180 ἑκατομμυρίων τόννων. Τὸ 1955 ὅμως, ἡ ἐσοδεία ἀνῆλθεν μόνον εἰς 108 ἑκατομμύρια τόννους, δηλαδὴ μόλις τὸ 60% τῆς προβλεφθείσης ποσότητος. Τότε ὁ στόχος τῶν 180 ἑκατομμυρίων μετεφέρθη διὰ τὸ ἔτος 1960. Κατὰ τὸ ἔτος ὅμως αὐτὸ ἡ ἐσοδεία ἀνῆλθεν μόνον εἰς 132 ἑκατομμύρια τόννους δηλ. εἰς τὸ 74% τῆς προβλεφθείσης ἀρχικῶς μὲν διὰ τὸ 1955 ἐν συνεχείᾳ δὲ διὰ τὸ 1960 ποσότητος. Τότε ὁ στόχος αὐτὸς μετετέθη ἐκ νέου διὰ τὸ 1965. Κατὰ τὸ 1963 ὅμως ἡ παραγωγὴ δημητριακῶν κατῆλθε εἰς τὰ 114,5 ἑκατομμύρια τόννους δηλαδὴ ἐσημείωσεν μίαν μείωσιν κατὰ 13% ἐν σχέσει πρὸς τὸ 1960. Πρέπει νὰ σημειωθῇ ὅτι ἡ ΕΣΣΔ ἔχει σήμερον πληθυσμὸν κατὰ 24 ἑκατομμύρια κατοίκους μεγαλύτερον ἀπὸ ἐκεῖνον τοῦ 1955 δηλαδὴ τοῦ ἔτους διὰ τὸ ὁποῖον εἶχεν προγραμματισθῆ ἡ πάντοτε ἀνέφικτος παραγωγὴ τῶν 180 ἑκατομμυρίων τόννων. Ἐπειδὴ διὰ τὸ 1963 δὲν ἐδόθησαν στοιχεῖα ἐπὶ τῆς ἀγροτικῆς παραγωγῆς ἡ κατὰ κεφαλὴν παραγωγὴ ἀγροτικῶν προϊόντων εἰς τὴν ΕΣΣΔ κατὰ τὸ 1962 ὑπῆρξεν ἡ κάτωθι ἐν συγκρίσει πρὸς τὴν παραγωγὴν τοῦ 1953 καὶ τοῦ 1958:

	1953	1958	1962
Δημητριακὰ (κιλά)	432	688	661
Ζαχαρότευτλα (κιλά)	121	265	212
Γεώμηλα (κιλά)	380	422	309
Κρέας (κιλὰ)	30	38	42
Γάλα (λίτρα)	191	288	288
Αὐγὰ (τεμάχια)	84	112	135

Πρέπει νὰ σημειωθῇ ὅτι κατὰ τὸ 1962 ἡ ἀγροτικὴ παραγωγὴ τῆς ΕΣΣΔ ὑπῆρξεν πολὺ ἀνώτερα ἀπὸ τὴν παραγωγὴν τοῦ 1963. Καὶ ὅμως εἶναι σαφὴς ἡ πτῶσις ἐν σχέσει πρὸς τὸ 1958. Βεβαίως τὸ ἐπίπεδον κατὰ κεφαλὴν εἶναι ἀνώτερον ἀπὸ ἐκεῖνο τῆς ἐποχῆς τοῦ Στάλιν ἀλλὰ ἐνῶ κατὰ τὴν πρώτην μετασταλινικὴν περίοδον ἕως τὸ 1958 ἐσημείωνεν σταθερὰν ἄνοδον, ἔκτοτε ἤρχισεν νὰ κατέρχεται σταθερῶς. (Τὰ στοιχεῖα εἶναι τοῦ γάλλου σοσιαλιστοῦ οἰκονομολόγου Λ. Λωρᾶ).

5.—Παραλλήλως πρὸς τὴν ἐπιβολὴν περιορισμῶν εἰς τὴν κατανάλωσιν καὶ

πρὸς τὴν ἀγορὰν σίτου ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ, αἱ ἀρχαὶ ἐξαπέλυσαν καὶ μίαν τεραστίαν ἐκστρατείαν ἐναντίον τῆς «σπατάλης τροφίμων». Πρὸς τοῦτο ὠργανώθησαν εἰδικαὶ «ὁμάδες ἐπαγρυπνίσεως» αἱ ὁποῖαι πραγματοποιοῦν αἰφνιδιασμοὺς εἰς τὰς ἀποθήκας σιτηρῶν, τὰ κέντρα συγκεντρώσεως νωπῶν προϊόντων, τοὺς ἀλευρομύλους, τὰ ἀρτοποιεῖα, τὰ πρατήρια ἄρτου, τὰ καταστήματα τροφίμων, τὰ ἑστιατόρια κλπ. Ρεπορτάζ ἀπὸ αἰφνιδιασμοὺς αὐτῶν τῶν ὁμάδων ἐδημοσίευσαν αἱ ἐφημερίδες «Τρούντ» τῆς 27 καὶ 28)9)63. «Κομσομόλσκαγια Πράβδα» τῆς 25)9)63, «Ἰσβέστια» τῆς 25)9 καὶ 2)11)63, «Λιττερατούρναγια Γκαζέττα» τῆς 24 καὶ 26)9)63, «Πράβδα» τῆς 23)9 καί 27)10)63 καὶ «Λενινγκράτσκαγια Πράβδα» τῆς 15)11)63, Ἐξ ἄλλου ἡ «Σοβιέτσκαγια Ρωσία» τῆς 19) 11)63 ἀναφέρει συμπλοκὴν μεταξὺ μιᾶς ὁμάδος «λαϊκῶν ἐλεγκτῶν» καὶ μαυραγοριτῶν μὲ ἀποτέλεσμα τὸν βαρύτατον τραυματισμὸν ἑνὸς μέλους τῆς «ὁμάδος ἐλέγχου» ὀνόματι Γκουλιάγιεφ.

6.—Παραλήλως λαμβάνονται καὶ ἔκτακτα μέτρα διὰ τὴν αὔξησιν τῆς παραγωγῆς. Μὲ τὸ πρόβλημα τοῦτο ἠσχολήθη καὶ ἡ κατὰ τὸν Δεκέμβριον τοῦ 1963 συνελθοῦσα ὁλομέλεια τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΣΕ ἡ ὁποία καὶ ἀπεφάσισεν κυρίως τὴν αὔξησιν τῆς παραγωγῆς χημικῶν λιπασμάτων καὶ τὴν ὀρθολογιστικωτέραν χρησιμοποίησίν των μὲ σκοπὸν τὴν αὔξησιν τῆς στρεμματικῆς ἀποδόσεως. Πρέπει νὰ σημειωθῇ ὅτι ἡ μέση στρεμματικὴ ἀπόδοσις εἰς τὴν ΕΣΣΔ εἶναι 100 κιλὰ σίτου ἔναντι 250 κιλῶν εἰς τὴν Δυτικὴν Εὐρώπην.

7.—Πρέπει νὰ ληφθῇ ὑπ' ὄψιν ὅτι δὲν εἶναι μόνον ὁ σῖτος καὶ τὰ δημητριακὰ τὰ ὁποῖα λείπουν αὐτὴν τὴν στιγμὴν εἰς τὴν ΕΣΣΔ. Ἡ «Πράβδα» τῆς 10ης Ὀκτωβρίου 1963 ἀποκαλύπτει ὅτι ὑπάρχει μεγάλη ἔλλειψις γεωμήλων καὶ λαχανικῶν εἰς τὰς πόλεις. Ἡ ἐφημερὶς παραδέχεται ὅτι τὸ πρόγραμμα παραγωγῆς γεωμήλων καὶ λαχανικῶν δὲν ἐπραγματοποιήθη παρὰ μόνον εἰς μικρὸν ποσοστὸν καὶ ἀποδίδει εὐθύνας εἰς τοὺς διαφόρους ἁρμοδίους. Συμφώνως πρὸς τὴν ἐφημερίδα ἡ συγκομιδὴ δὲν πραγματοποιεῖται ἐγκαίρως μὲ ἀποτέλεσμα τὴν καταστροφὴν μεγάλου μέρους τοῦ προϊόντος, ἐνῷ ἐν συνεχείᾳ δὲν πραγματοποιοῦνται οὔτε ταχέως οὔτε καλῶς ἡ συγκέντρωσις, ἡ ἀποθήκευσις καὶ ἡ διοχέτευσις τῶν γεωμήλων καὶ τῶν λαχανικῶν εἰς τὸ ἐμπόριον μὲ ἀποτέλεσμα μίαν ἀπίστευτον σπατάλην καὶ τὴν δημιουργίαν μεγάλης ἐλλείψεως. Τὸ ἴδιον ἰσχύει κατὰ τὴν ἐφημερίδα καὶ διὰ τὰ φροῦτα. Ἐξ ἄλλου τὸ περιοδικὸν «Κομμουνίστ» (ἀριθμὸς 15 τοῦ 1963) διαπιστώνει τὴν πλήρη ἀποτυχίαν τῆς προσπαθείας ἡ ὁποία εἶχεν ἀρχίσει τὸ 1958 διὰ τὴν δημιουργίαν πέριξ τῶν μεγάλων πόλεων τῆς χώρας μιᾶς ζώνης κρατικῶν ἀγροκτημάτων εἰδικευμένων εἰς τὴν παραγωγὴν λαχανικῶν καὶ γεωμήλων.

8.—Ἀποτέλεσμα αὐτῆς τῆς καταστάσεως εἶναι νὰ ὀργιάζουν εἰς τὴν ΕΣΣΔ αἱ φῆμαι περὶ ἐπικειμένου λιμοῦ παρομοίου πρὸς ἐκείνους τοῦ 1922 καὶ τοῦ 1932. Κατόπιν τούτου οἱ ἀγρόται ἀποφεύγουν νὰ πωλήσουν τὰ προϊόντα τῶν ἀτομικῶν κήπων των εἰς τὴν ἀγοράν, οἱ κάτοικοι τῶν πόλεων προσπαθοῦν νὰ ἀποθηκεύσουν διάφορα τρόφιμα, οἱ κολχόζνικοι ἀγωνίζονται νὰ ἀποκρύψουν ἕνα μέρος τῆς ἐσοδείας καὶ ἡ μαύρη ἀγορὰ μαζὶ μὲ τὴν κερδοσκοπίαν ἀκμάζουν. Αἱ ἀρχαὶ προσπαθοῦν νὰ πείσουν τὸν πληθυσμὸν ὅτι δὲν ὑπάρχει κίνδυνος λιμοῦ καὶ νὰ πατάξουν τὴν μαύρην ἀγοράν. Ἡ «Ἰσβέστια» τῆς 10ης Ὀκτωβρίου 1963 ἀναφέρει τὴν σύλληψιν δύο πολιτῶν ὀνόματι Καμίνσκυ καὶ Σιροπιάτοβα κατοίκων τῆς πόλεως Λισβὰ μὲ τὴν κατηγορίαν ὅτι διέδιδον φήμας περὶ ἐλλείψεων καὶ ἠγόρασαν δέκα ἕως εἴκοσι κιλὰ ζάχαριν! Οἱ συλληφθέντες συμφώνως πρὸς τὴν ἐφημερίδα θὰ λογοδοτήσουν ἐνώπιον τοῦ δικαστηρίου! Ἐπίσης εἰς τὴν «Ἰσβέστια» τῆς 2ας Νοεμβρίου 1963 ἀναφέρεται ὅτι εἰς τὴν πόλιν Σολιγκάνσκ ἐτιμωρήθη ἕνας ἐκ τῶν ὑπευθύνων τοῦ ἐπισιτισμοῦ ἐπειδὴ διωχέτευεν τὰ ἄλευρα «εἰς ἄλλους σκοπούς». Ἐπίσης ἡ «Λενινγκράσκαγια Πράβδα» τῆς 15)11)63 ἀναφέρει τὴν καθαίρεσιν πολλῶν ἁρμοδίων τῶν ἐμπορικῶν ὀργανισμῶν εἰς τὸ Λένινγκραντ ἐπὶ «ἀνικανότητι».

9.—Κατὰ τοὺς σοβιετικοὺς ἰσχυρισμοὺς ἡ κατάστασις αὕτη ὀφείλεται βασικῶς εἰς τὰς δυσμενεῖς καιρικὰς συνθήκας τοῦ 1962. Τοῦτο εἶναι ἐν μέρει ἀληθές. Πράγματι κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος αἱ καιρικαὶ συνθῆκαι ὑπῆρξαν κακαὶ διὰ τὴν ἀγροτικὴν παραγωγήν. Τοῦτο ὅμως δὲν ἰσχύει μόνον διὰ τὴν ΕΣΣΔ ἀλλὰ ἀκόμη περισσότερον καὶ διὰ τὴν Δ. Εὐρώπην. Δυνάμεθα μάλιστα νὰ εἴπωμεν ὅτι αἱ ἐπιπτώσεις ἐκ τῶν δυσμενῶν καιρικῶν συνθηκῶν εἶναι πολὺ σοβαρώτεραι διὰ τὰς εὐρωπαϊκὰς χώρας αἱ ὁποῖαι ἔχουν μικρὰν ἔκτασιν καὶ συνεπῶς ὁμοιομορφίαν καιρικῶν συνθηκῶν ἐνῷ εἰς τὴν ἀπέραντον ΕΣΣΔ δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ἐπικρατοῦν αἱ αὐταὶ καιρικαὶ συνθῆκαι εἰς ὅλας τὰς ἀγροτι-

κὰς περιφερείας. Πράγματι εἰς τὴν Δ. Εὐρώπην (εἰς τὰς ἓξ χώρας τῆς ΕΟΚ) ἡ παραγωγὴ δημητριακῶν κατὰ τὸ 1963 ἀνῆλθεν εἰς 229 ἑκατ. κουϊντάλια ἔναντι 298 ἑκατ. τοῦ 1962 (ἐφημερὶς «Λὲ Μὸντ» 29 - 30)9)63). Συνεπῶς ἀναλογικῶς, ἡ μείωσις τῆς ἐσοδείας ἦτο μεγαλυτέρα εἰς τὴν Δ. Εὐρώπην παρὰ εἰς τὴν ΕΣΣΔ. Καὶ ὅμως ὄχι μόνον δὲν παρατηρεῖται καμμία ἔλλειψις εἰς τὴν Δ. Εὐρώπην ἀλλὰ τόσον ἡ Γαλλία ὅσον καὶ ἡ Δ. Γερμανία πωλοῦν ἄλευρα εἰς τὴν ΕΣΣΔ. Τοῦτο ἀποδεικνύει ὅτι τὸ «σοσιαλιστικὸ» καθεστὼς τῆς ΕΣΣΔ μὲ τὴν αὐστηρῶς προγραμματισμένην οἰκονομίαν του εἶναι περιέργως πολὺ περισσότερον τρωτὸν εἰς τὰς καιρικὰς μεταβολὰς ἀπὸ ὅσον εἶναι τὸ «καπιταλιστικὸ» σύστημα μὲ τὴν τὴν ἐλευθέραν οἰκονομίαν! Καὶ μόνον αὐτὸ τὸ γεγονὸς ἀποτελεῖ μίαν σοβαρὰν ἀπόδειξιν διὰ τὴν ὑπεροχὴν τοῦ δυτικοῦ οἰκονομικοῦ συστήματος ἔναντι τοῦ ἀνατολικοῦ.

10.—Ἡ πραγματικότης εἶναι ὅτι αἱ καιρικαὶ συνθῆκαι ὑπῆρξαν ἁπλῶς ἡ ἀφορμὴ ἡ ὁποία ἔφερεν εἰς τὸ φῶς κατὰ τρόπον περισσότερον ἐντυπωσιακὸν τοῦ συνήθους τὰς βαρείας ἀτελείας τοῦ σοβιετικοῦ οἰκονομικοῦ συστήματος τὸ ὁποῖον ὡς ἀπεδείχθη δὲν ἀντέχει εἰς τὴν παραμικρὰν δοκιμασίαν. Τὰ βαθύτερα αἴτια τῆς κρίσεως ὀφείλονται εἰς αὐτὸ τοῦτο τὸ σύστημα τὸ ὁποῖον ἐφαρμόζεται εἰς τὰς κομμουνιστικὰς χώρας. Συμφώνως ἄλλωστε πρὸς τὰ σοβιετικὰ κείμενα ἡ ἀγροτικὴ κρίσις ὀφείλεται καὶ εἰς τὰ ἑξῆς αἴτια:

α) Τὸν ἀνεπαρκῆ ἐφοδιασμὸν τῆς ἀγροτικῆς οἰκονομίας ἀπὸ τὴν σοβιετικὴν βιομηχανίαν εἰς μηχανὰς καὶ χημικὰ λιπάσματα.

β) Τὴν κακὴν προετοιμασίαν καὶ τὴν διεξαγωγὴν τῶν ἐργασιῶν τῆς ἐσοδείας.

γ) Τὴν κακίστην συγκέντρωσιν τῶν ἀγροτικῶν προϊόντων.

δ) Τὰς φοβερὰς δυσχερείας εἰς τὴν ἀποθήκευσιν καὶ τὴν μεταφορὰν τῶν ἀγροτικῶν προϊόντων.

ε) Τὴν κακίστην λειτουργίαν τοῦ σοβιετικοῦ ἐμπορίου.

Ὅλα αὐτὰ ὅμως δὲν ἀνάγονται πλέον εἰς τὰς καιρικὰς συνθήκας ἀλλὰ εἰς αὐτὸ τοῦτο τὸ σύστημα. Τὸ κύριον δὲ μειονέκτημα αὐτοῦ τοῦ συστήματος εἶναι ὅτι διὰ τῆς καταργήσεως τῆς ἀτομικῆς ἰδιοκτησίας, τῆς μετατροπῆς τῶν ἀγροτῶν εἰς ἀκτήμονας ἐργάτας γῆς καὶ τῆς γενικῆς ὑπαλληλοποιήσεως τῶν ἐργαζομένων, ἐπέφερεν τὴν ἐξαφάνισιν τῆς ἰδιωτικῆς πρωτοβουλίας καὶ τὴν ἐξάλειψιν τοῦ ἀτομικοῦ συμφέροντος καὶ ἐνδιαφέροντος διὰ τὴν παραγωγὴν καὶ τὴν ἐργασίαν. Ὁ ἀγρότης δὲν ἐνδιαφέρεται νὰ ἀποδώσουν τὰ κτήματα τὰ ὁποῖα δὲν ἀνήκουν πλέον εἰς αὐτὸν ἀλλὰ εἰς τὸ Κράτος. Τὸ ἴδιον ἰσχύει καὶ διὰ τοὺς ἀσχολουμένους μὲ τὴν συγκέντρωσιν τῶν προϊόντων, τὴν μεταφορὰν καὶ τὴν ἐμπορίαν αὐτῶν. Διὰ τοῦτο ἄλλωστε ἡ ἀγροτικὴ κρίσις ἀποτελεῖ ἕνα μόνιμον φαινόμενον ὅλων ἀνεξαιρέτως τῶν κομμουνιστικῶν χωρῶν. Ἡ κρίσις αὐτὴ εἶναι διαρκὴς καὶ ἁπλῶς διέρχεται ἐνίοτε φάσεις ὀξύνσεως ὅπως αὐτὴ ἡ ὁποία προεκλήθη ἀπὸ τὴν συμπτωματικὴν κακοκαιρίαν τοῦ 1963.

ΧΡΟΝΙΚΟ ΤΟΥ ΚΟΜΜΟΥΝΙΣΜΟΥ

(ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ, ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ ΚΑΙ ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 1963)

Α' ΤΟ Κ.Κ.Ε.

Ἡ 5η ὁλομέλεια

Στὶς ἀρχὲς τοῦ Ὀκτωβρίου συνῆλθε ἡ 5η Ὁλομέλεια τῆς Κ.Ε. τοῦ Κ.Κ.Ε. Ἡ ὁλομέλεια συζήτησε δύο θέματα: τὴν «μάχη τῶν ἐκλογῶν» καὶ τὴν «ἑνότητα τοῦ παγκοσμίου κομμουνιστικοῦ κινήματος». Εἰσηγητὴς ἦταν ὁ Κ. Κολιγιάννης. Στὴν ἀπόφασι γιὰ τὸ πρῶτο θέμα τίθεται σὰν βασικὴ ἐπιδίωξις ἡ ἀνατροπὴ τῆς Δεξιᾶς ἀπὸ τὴν ἐξουσία ἀλλὰ ταυτόχρονα ἀφίνεται νὰ νοηθῆ ὅτι θὰ πρέπει νὰ μὴ μπορεῖ νὰ κυβερνήση τὸ Κέντρο χωρὶς τὴν ὑποστήριξι τῆς Ἀριστερᾶς. Στὴν ἀπόφασι ἐπικρίνεται ἡ Ε. Κ. γιὰ τὴν «διασπαστική» πολιτική της. Σὰν κύρια καθήκοντα τῶν κομμουνιστῶν θεωροῦνται ἡ ἀνάπτυξις τῆς προπαγάνδας, ἡ ἐξαπόλυσις μαζικῶν ἀγώνων, ἡ διείσδυσις στὰ συνδικάτα καὶ ἡ προώθησις τοῦ ἑνιαίου μετώπου. Στὴν ἀπόφασί του γιὰ τὸ δεύτερο θέμα τὸ Κ.Κ.Ε. τάσσεται ὑπὲρ τοῦ Κ.Κ.Σ.Ε. καὶ ἐπικρίνει τὸ Κ.Κ.Κίνας χρησιμοποιῶντας γι' αὐτὸν τὸν σκοπὸ καὶ τὴν «πεῖρα» τοῦ Κ.Κ.Ε. Ἡ σχετικὴ ἀπόφασις δημοσιεύθηκε στὴν «Αὐγή» τῆς 20ης Ὀκτωβρίου 1963. Ἡ ἀπόφασις γιὰ τὴν «μάχη τῶν ἐκλογῶν» δημοσιεύθηκε στὴν «Αὐγή» τῆς 9ης Ὀκτωβρίου 1963.

Συνέντευξις τοῦ Κολιγιάννη

Ὁ ραδιοσταθμὸς τοῦ Κ.Κ.Ε. μετέδωσε συνέντευξι μὲ τὸν κ. Κολιγιάννη ἡ ὁποία δημοσιεύθηκε στὴν «Αὐγή» τῆς 2ας Νοεμβρίου 1963. Ὁ Κολιγιάννης κατηγόρησε τὴν Ε.Κ. γιατὶ ἀνέχθηκε τὶς «διακρίσεις» καὶ τὴν «τρομοκρατία» σὲ βάρος τῆς Ἀριστερᾶς καθὼς καὶ γιατὶ «κάνει ὅτι μπορεῖ γιὰ νὰ δυσφημήση τὴν Ἀριστερὰ γιὰ νὰ τὴν κτυπήση καὶ νὰ ἀποσπάση δυνάμεις ἀπ' αὐτήν». Ἡ θέσις τοῦ Κ.Κ.Ε. διευκρίνισε ὁ ἀρχηγός του, εἶναι «νὰ βγῆ ἡ Ἀριστερὰ μὲ ὅσο τὸ δυνατὸν πιὸ ἰσχυρὲς θέσεις στὴν Βουλὴ καὶ μὲ πιὸ βαθειὲς ρίζες στὸ λαό».

Δηλώσεις τοῦ Κολιγιάννη

Ἡ «Αὐγή» τῆς 6ης Νοεμβρίου 1963 δημοσίευσε δηλώσεις τοῦ Κολιγιάννη πρὸς τὸν ραδιοσταθμὸ τοῦ Κ.Κ.Ε. σχετικὰ μὲ τὸ ἐκλογικὸ ἀποτέλεσμα. Ὁ Κολιγιάννης ἀποδίδει αὐτὸ τὸ ἀποτέλεσμα στοὺς ἀγῶνες τῆς Ἀριστερᾶς

καὶ καλεῖ τὴν Ε.Κ. νὰ ἐφαρμόση ἕνα πρόγραμα ποὺ θὰ τῆς ἐξασφάλιζε τὴν ὑποστήριξι τῆς Ἀριστερᾶς. Ταυτόχρονα καλεῖ τοὺς κομμουνιστὰς σὲ «ἐπαγρύπνισι, κινητοποίησι καὶ πάλη» ποὺ ἀποτελοῦν καὶ τὴν «μοναδικὴ ἐγγύησι» γιὰ μιὰ ἀλλαγὴ στὴν κατάστασι.

Ἄρθρο τοῦ Γκρόζου

Ἡ «Πράβντα» τῆς 17ης Νοεμβρίου 1963 δημοσίευσε ἄρθρο τοῦ Α. Γκρόζου γιὰ τὴν 45η ἐπέτειο τῆς ἱδρύσεως τοῦ Κ.Κ.Ε. Τὸ ἄρθρο ὀναφέρεται στοὺς ἀγῶνες τοῦ Κ.Κ.Ε., διαπιστώνει ἄνοδο τοῦ κινήματος μετὰ τὴν 6η ὁλομέλεια τοῦ 1956 ποὺ καθήρεσε τὸν Ζαχαριάδη, ἐξαίρει τὴν νίκη τῶν ἐκλογῶν τῆς 3)11 καὶ ἀπαιτεῖ ἀπὸ τὴν Ε.Κ. νὰ ἐφαρμόση ἕνα πρόγραμμα ποὺ θὰ τύχη τῆς ὑποστηρίξεως τῆς Ἀριστερᾶς.

Ἀνακοίνωσις τῆς Κ.Ε.

Στὶς 18 Ὀκτωβρίου ὁ ραδιοσταθμὸς τοῦ Κ.Κ.Ε. μετέδωσε ἀνακοίνωσι τῆς Κ.Ε. γιὰ τὰ ἐπεισόδια ποὺ ἔγιναν μπροστὰ στὸ ἐκλογικὸ κέντρο τῆς Ε.Δ.Α. Ἀθηνῶν κατὰ τὰ ἐγκαίνιά του. Μὲ τὴν ἀνακοίνωσι καταγγέλλεται ἡ Κυβέρνησις Μαυρομιχάλη ἡ ὁποία «μὲ ἡμίμετρα ἐπιδιώκει νὰ δημιουργήσει μιὰ ἐπίφασι ἰσονομίας καὶ ἰσοπολιτείας».

Διαχωρισμὸς ἀπὸ τὴν Ε.Κ.

Ὁ ραδιοσταθμὸς τοῦ Κ.Κ.Ε. μετέδωσε σχόλιο μὲ τὸν τίτλο «ἡ Ε.Δ.Α. καὶ ἡ Ε.Κ.» ποὺ τὸ δημοσίευσε ἡ «Αὐγὴ» τῆς 24ης Ὀκτωβρίου. Στὸ σχόλιο κατηγορεῖται ἡ Ε.Κ. γιὰ τὶς ἀναστολὲς στὴν διεξαγωγὴ τοῦ ἀνενδότου, γιὰ τὴν ἄρνησί της νὰ συνεργασθῆ μὲ τὴν Ἀριστερά, γιατὶ ἀναγνωρίζει καλὲς διαθέσεις στὴν Κυβέρνησι Μαυρομιχάλη, ἐπειδὴ ἀνέχεται τὶς «διακρίσεις» ἐναντίον τῆς Ἀριστερᾶς καὶ γιατὶ τρέφει σχέδια μιᾶς κεντροδεξιᾶς κυβερνήσεως. Τὸ συμπέρασμα εἶναι ὅτι «τὸ μόνο συνεπὲς κόμμα εἶναι ἡ Ε.Δ.Α.» καὶ οἱ κομμουνισταὶ ὀφείλουν μόνον αὐτὴν νὰ ὑποστηρίζουν καὶ νὰ ψηφίσουν. Μὲ παρόμοιο περιεχόμενο ὁ ραδιοσταθμὸς τοῦ Κ.Κ.Ε. μετέδωσε προεκλογικὰ ἄρθρα τῶν Π. Ρούσσου, Μ. Πασαλίδη, Ζ. Ζωγράφου καὶ Μ. Παπαδημήτρη.

Ἀπόφασις τοῦ Π.Γ.

Στὶς 18)12 ὁ ραδιοσταθμὸς τοῦ Κ.Κ.Ε. μετέδωσε ἀπόφασι τοῦ Π.Γ. Σ' αὐτὴν διεπιστώνετο ὅτι στὶς 3)11 «νίκησαν οἱ δημοκρατικὲς δυνάμεις» καὶ «ἔπαθε σοβαρὴ ἥττα ἡ Δεξιά» χάρι στὸν ἀγῶνα ποὺ ἔγινε «μὲ πρωταγωνιστὴ τὴν Ἀριστερά». Κατὰ τὸ Π.Γ., «πρωτεργάτες τῆς νίκης στάθηκαν τὸ ΚΚΕ καὶ ἡ δημοκρατικὴ Ἀριστερὰ» ἐνῶ ἡ Ε.Κ. ἀκολούθησε «διασπαστικὴ» τακτικὴ «ἐπιμένωντας στὴν ἐπιζήμιά πολιτικὴ τοῦ διμέτωπου ἀγώνα». Σὲ συνέχεια ἐπισημαίνονται τὰ λάθη καὶ οἱ ἀδυναμίες τῆς Ἀριστερᾶς ποὺ δὲν κατέστησε «σαφῆ τὰ ὅρια ἀνάμεσα σ' αὐτὴν καὶ στὸ Κέντρο» καὶ ἀκολούθησε κακῶς «πολιτικὴ οὐρᾶς ἀπέναντι στὸ Κέντρο». Γι' αὐτὸ πρόβαλαν «λαθεμένες δεξιὲς ἀπόψεις καὶ τάσεις γιὰ παράδοση τῶν δυνάμεων στὸ Κέντρο ποὺ δημιουργοῦσαν σοβαρὲς συγχύσεις». Ταυτόχρονα ὅμως, τὸ ΠΓ τοῦ ΚΚΕ θεωρεῖ λάθος ὅτι δὲν ἔγινε ὁ «τακτικὸς ἑλιγμὸς» μὲ τὴν ὑποστήριξι τοῦ Κέντρου σὲ περιφέρειες χωρὶς ἐκλογικὴ ἀξία γιὰ τὴν Ἀριστερά.

Παράλληλα, μὲ τὸν ἑλιγμό, ἔπρεπε νὰ γίνη πιὸ συστηματικὴ κριτικὴ κατὰ τοῦ Κέντρου γιὰ νὰ πεισθοῦν ὅσοι ἔχουν «αὐταπάτες» ὅτι μοναδικὴ λύσις εἶναι «ἡ ἐνίσχυση τῆς Ἀριστερᾶς καὶ ὄχι ἡ ψήφιση τοῦ Κέντρου σὲ βάρος τῆς Ἀριστερᾶς» γιατὶ αὐτό, κάνει «συμβιβασμούς», ἐμπνέεται («ἡ δεξιά του») ἀπὸ ἀντικομμουνισμὸ κλπ.

Γιὰ τὸ θέμα τῶν νέων ἐκλογῶν τὸ Π.Γ. διατυπώνει τὴν ἄποψι ὅτι αὐτὲς εἶναι «ἡ ἐπιβαλλόμενη λύση» ἐφ' ὅσον «ἡ Ε.Κ. ἐπιμένει στὴν ἄρνησή της νὰ στηριχθῆ στὴν Ἀριστερά». Ἀλλὰ πρὶν γίνουν νέες ἐκλογὲς πρέπει νὰ διαλυθοῦν τὰ ΤΕΑ, νὰ νομιμοποιηθῆ τὸ ΚΚΕ, νὰ ψηφισθῆ ἡ ἁπλῆ ἀναλογικὴ κλπ. Γι' αὐτὸ οἱ κομμουνισταὶ «πρέπει πρῶτα ἀπ' ὅλα νὰ στηριχθοῦν στὴν πάλη τοῦ λαοῦ... νὰ τὴν ὀργανώσουν παντοῦ... νὰ δυναμώσουν τὴν δουλειά τους μέσα στὴν ἐργατικὴ τάξη... νὰ ἐνισχύσουν τοὺς ὀργανωτικούς μας δεσμοὺς μὲ τὶς μᾶζες» κλπ. «Ἕνα ἀπὸ τὰ σοβαρώτερα διδάγματα ποὺ βγαίνουν ἀπὸ τὴν ἐκλογικὴ μάχη τῆς 3 τοῦ Νοέμβρη εἶναι ἡ ἀνάγκη βελτίωσης τῆς ἰδεολογικῆς καὶ μαζικῆς διαφωτιστικῆς δουλειᾶς τοῦ κόμματος». Γιὰ «νὰ ἀνέβη ὁ ρόλος τοῦ κόμματος» κλπ., «εἶναι ἀναγκαία ἡ ἀναδιοργάνωση τῆς ἰδεολογικῆς διαφωτιστικῆς δουλειᾶς».

Ἔναντι τῆς Κυβερνήσεως Παπανδρέου

Στὶς 23)12 ὁ ραδιοσταθμὸς τοῦ ΚΚΕ μετέδωσε ἀπόφασι τῆς Κ.Ε. γιὰ τὶς προγραμματικὲς δηλώσεις τῆς Κυβερνή-

σεως Παπανδρέου. Κατὰ τὴν ἀπόφασι, οἱ δηλώσεις «περιέχουν ὁρισμένα θετικὰ σημεῖα» ἀλλὰ «πολὺ ἀπέχουν ἀπὸ τὸ νὰ ἀνταποκρίνονται στὴν λαϊκὴ ἐπιταγὴ καὶ ἀρκετὰ σημεῖα ἔρχονται σὲ ριζικὴ ἀντίθεση πρὸς τὸ συμφέρον τοῦ λαοῦ». Τὰ θετικὰ σημεῖα «εἶναι καρπὸς τῶν ἀγώνων τῆς 'Αριστερᾶς», γι' αὐτὸ τὸ ΚΚΕ «καλεῖ τὸ λαὸ νὰ συνεχίση τὴν πάλη γιὰ τὴν ἐφαρμογὴ καὶ ὁλοκλήρωσή τους». Σὲ συνέχεια προβάλλονται οἱ ἀπαιτήσεις τῆς 'Αριστερᾶς, κατακρίνεται «ἡ ἐμμονὴ τῆς ἡγεσίας τῆς Ε.Κ. στὸν ἀντικομμουνισμὸ» καὶ τονίζεται ὅτι σὲ περίπτωσι νέων ἐκλογῶν ἡ Ε.Κ. ὀφείλει νὰ ἐξασφαλίση τὴν ἁπλῆ ἀναλογικὴ καὶ τοὺς ἄλλους ὅρους.

Β' Η ΕΔΑ

Στάσις ἔναντι τοῦ Κέντρου

Στὶς 5 'Οκτωβρίου ἡ ΕΔΑ ἔκανε προτάσεις στὴν Ε.Κ. γιὰ «ἐκλογικὴ συνεργασία», «πάνω στὰ κοινὰ σημεῖα ποὺ κατὰ καιροὺς συνέπεσε ἡ πολιτικὴ τῶν κομμάτων», δηλώνοντας ὅτι «εἶναι ἕτοιμη νὰ προβῆ σὲ κάθε θεμιτὴ ὑποχώρησι γιὰ τὴ μεγάλη νίκη τῆς δημοκρατίας».

Στὶς 19 'Οκτωβρίου ἡ «Αὐγὴ» δημοσίευσε ἄρθρο τοῦ κ. 'Ηλιοῦ ἐναντίον τῆς ἀπόψεως ὡρισμένων ἀριστερῶν νὰ ὑποστηριχθῆ στὶς ἐκλογὲς τῆς 3ης Νοεμβρίου ἡ Ε.Κ. γιὰ νὰ πέση ἡ Δεξιά. 'Ο κ. 'Ηλιοῦ ὑπογράμμισε ὅτι οἱ ἀριστεροὶ πρέπει νὰ ψηφίσουν μόνον τὴν ΕΔΑ. Παρόμοια ἄρθρα τοῦ κ. Γ. Φιλίνη, τοῦ κ. Μ. Θεοδωράκη καὶ ἄλλων δημοσίευσε ἡ «Αὐγὴ» στὶς 18)10, 27)10 κλπ. Στὶς 22)10 ἡ «Αὐγὴ» διέψευσε τὶς φῆμες ὅτι ὑπάρχει μυστικὴ συμφωνία γιὰ πριμοδότησι ὡρισμένων ὑποψηφίων τοῦ Κέντρου καὶ κάλεσε τοὺς ἀριστεροὺς «νὰ δίνουν πίστι μόνον στὶς ἐπίσημες ἀνακοινώσεις τοῦ κόμματος».

Σὲ ὅλη τὴν διάρκεια τῆς προεκλογικῆς ἐκστρατείας κατὰ τὸν 'Οκτώβριο ἡ ΕΔΑ, οἱ ἐκπρόσωποί της καὶ ἡ ἐφημερίδα της στρέφοντας τὰ κύρια πυρά τους κατὰ τῆς ΕΡΕ δὲν παρέλειπαν τὶς ἐπιθέσεις καὶ κριτικὲς ἐναντίον τῆς Ε.Κ. καὶ προσωπικὰ ἐναντίον τοῦ κ. Παπανδρέου γιὰ τὴν ἄρνησί τους νὰ συνεργασθοῦν μὲ τὴν ΕΔΑ, γιὰ τὴν προσπάθειά τους νὰ τῆς ἀποσπάσουν ψηφοφόρους, γιὰ τὴν «σιωπή τους στὸ θέμα Λαμπράκη» κλπ. Στὶς 27)10 ἡ ΕΕ μὲ ἀνακοίνωσί της κατάγγειλε γιὰ «ἐχθρικὴ δραστηριότητα», «ὁρισμένα ἄτομα ἐμφανιζόμενα μὲ τὸν τίτλο τοῦ ἀριστεροῦ, ποὺ συνιστοῦν στοὺς ὀπαδοὺς τῆς ΕΔΑ νὰ ψηφίσουν ΕΚ» ἐνῶ πρέπει «νὰ ὑπερψηφίσουν τὴν ΕΔΑ».

Τὴν ἴδια ἡμέρα ἡ «Αὐγὴ» χαρακτήρισε τὶς διαδόσεις ὅτι ἡ 'Αριστερὰ ἔχει ἀποφασίσει νὰ ὑποστηρίξη σὲ ὁρισμένες περιφέρειες τοὺς ὑποψηφίους τοῦ Κέντρου σὰν «προπαγάνδα ψεύδους στρεφομένην κατὰ τοῦ δημοκρατικοῦ ἀγῶνος». Δημοσίευσε ἐπίσης ἄρθρο τοῦ κ. Θεοδωράκη ποὺ διακήρυξε ὅτι «κάθε σκέψη γιὰ ἐνίσχυση τοῦ Κέντρου σὲ βάρος τῆς ΕΔΑ μπορεῖ νὰ ὁδηγήση σὲ ἀληθινὴ πολιτικὴ τραγωδία».

Τὴν 1)11 ἡ Αὐγὴ βγάζοντας τὰ συμπεράσματά της ἀπὸ τὸν προεκλογικὸ ἀγῶνα διαπίστωσε ὅτι «ὁ κ. Παπανδρέου ἀπέφυγε νὰ δεσμευθῆ μὲ συγκεκριμένο πρόγραμμα μπροστὰ στὸν λαὸ καὶ ὄξυνε τὸν διμέτωπο». —

Στὶς 30)10 ἡ ΕΕ ἐπανέλαβε τὴν «ἀνακοίνωσι—καταγγελία» της ἐναντίον τῶν «ψιθύρων» νὰ δοθῆ ψῆφος στὴν ΕΚ.

Στὶς 31)10 ὁ κ. Μπριλλάκης μιλῶντας σὲ προεκλογικὴ συγκέντρωσι στὸν Πειραιᾶ κατέκρινε τὸν κ. Παπανδρέου γιὰ τὴν ἔκκλησί του πρὸς τοὺς παραστρατημένους δημοκρατικοὺς νὰ ἐγκαταλείψουν τὴν ΕΔΑ καὶ τὸν κάλεσε «νὰ ἀφίση τὴν 'Αριστερὰ καὶ νὰ στρέψη ἀποκλειστικὰ τὰ πυρά του πρὸς τὴν ΕΡΕ». Στὴν προεκλογικὴ συγκέντρωσι τῆς ΕΔΑ 'Αθηνῶν στὶς 29)10 οἱ ὁμιληταὶ Γλέζος καὶ 'Ηλιοῦ ἐστράφησαν κυρίως κατὰ τῆς Δεξιᾶς ἀλλὰ ὁ δεύτερος κατέκρινε καὶ τὸ Κέντρο ποὺ τὸ χαρακτήρισε «ὕποπτο» καὶ τόνισε τὴν ἀνάγκη μιᾶς ἰσχυρᾶς ΕΔΑ.

Τὴν 1)11 ἡ «Αὐγὴ» κατέκρινε τὸν κ. Παπανδρέου γιὰ τὸν λόγο του στὴν συγκέντρωσι τῆς Ε.Κ. στὴν πλατεῖα Κλαυθμῶνος καὶ γιὰ τὰ «ἐξωφρενικὰ ἀντικομμουνιστικὰ συνθήματα» ποὺ ἀκούστηκαν σ' αὐτὴν τὴν συγκέντρωσι. Τὴν ἴδια ἡμέρα ἡ Ε.Ε. τῆς ΕΔΑ μὲ ἀνακοίνωσί της κατέκρινε τὴν Ε.Κ. ἐπειδὴ δὲν ἀπεκήρυξε ὑποψήφιό της ποὺ ἀνέφερε ὅτι ὁ Μπελογιάννης ἐξετελέσθη ἐπὶ κυβερνήσεως Κέντρου. Τὴν 2)11 ἡ «Αὐγὴ» κατάγγειλε προκήρυξι ὡρισμένων ἀριστερῶν ποὺ καλοῦσαν τοὺς ὀπαδοὺς τῆς ΕΔΑ νὰ ψηφίσουν Ε.Κ.

Τὴν 5)11 ἡ Ε.Ε. τῆς ΕΔΑ ἀνακοίνωσε ὅτι θὰ ὑποστήριζε κυβέρνησι τῆς Ε.Κ. ἐφ' ὅσον αὐτὴ θὰ ἐδέχετο νὰ ἐφαρμόση ὡρισμένο πρόγραμμα.

Στὶς 8)11 ἡ «Αὐγὴ» κατέκρινε σὲ κύριο ἄρθρο της τὸν κ. Παπανδρέου γιὰ τὴν ἄρνησί του νὰ στηριχθῆ στὴν ψῆφο τῆς ΕΔΑ.

Στὶς 9)11 ἡ Ε.Ε τῆς ΕΔΑ κατηγόρησε τὴν Ε.Κ. ἐπειδὴ δέχθηκε νὰ διατηρήση δύο ὑπηρεσιακοὺς ὑπουργοὺς στὴν Κυβέρνησί της.

Στὶς 15)11 ἡ Ε.Ε. τῆς ΕΔΑ κατέκρινε τὸν κ. Παπανδρέου γιὰ τὰς δηλώσεις του περὶ τῶν κομμουνιστῶν κρατουμένων. Τὴν ἴδια ἡμέρα ἡ «Αὐγὴ» σὲ κύριο ἄρθρο της ἐπετέθη ἐναντίον τοῦ ἡγέτου τῆς Ε.Κ. γιὰ τὴν στάσι του ἔναντι τῶν 'Ανακτόρων.

Στὶς 16)11 ἡ «Αὐγὴ» πῆρε θέσι ἐναντίον τῆς διεξαγωγῆς νέων ἐκλογῶν. Τὴν 17)11 ἡ ἴδια ἐφημερίδα κατηγόρησε τὴν κυβέρνησι τῆς Ε.Κ. ὅτι «σὲ ὅλα τὰ μεγάλα θέματα εἶναι διστακτική».

Στὶς 20)11 ἡ Αὐγὴ χαρακτήρισε τὶς νέες ἐκλογὲς σὰν «ἐπιζήμια γραμμή» Ταυτόχρονα μὲ κύριο ἄρθρο της ἐξαπέλυσε ἐπίθεσι ἐναντίον τοῦ κ. Παπανδρέου γιὰ τὴν ἐπιδίωξί του νὰ ἐξασφαλίση τὴν αὐτοδυναμία τοῦ Κέντρου.

Τὴν 21)11 ἡ Αὐγὴ ἐπετέθη ἐναντίον τοῦ ὑπουργοῦ Δικαιοσύνης κ. Παπασπύρου γιὰ τὴν πρόθεσί του νὰ μὴ ἀμνηστεύση τοὺς κομμουνιστὰς ποὺ ἔχουν καταδικασθῆ γιὰ εἰδεχθῆ ἐγκλήματα καὶ γιὰ κατασκοπεία. 'Επετέθη ἐπίσης ἐναντίον τῆς Κυβερνήσεως γιατὶ συνεχίζει νὰ δέχεται οἰκονομικὴ βοήθεια ἀπὸ τὴν Δύσι. Τὴν ἴδια ἡμέρα σὲ «πρὲς—κονφεράνς» ποὺ ὀργανώθηκε ἀπὸ τοὺς κομμουνιστὰς στὸ Παρίσι ἀναφέρθηκε ὅτι «ἐπιβάλλεται νὰ συνεχισθῆ ἡ ἐπαγρύπνησις γιατὶ εἶναι δυνατὸν νὰ ἐκδηλωθοῦν δεξιὲς τάσεις στὸ Κέντρο καὶ νὰ ἀνακόψουν τὸν ἐκδημοκρατισμὸ τῆς χώρας».

Στὶς 22)11 ἡ «'Επιτροπὴ Παιδείας τῆς ΕΔΑ» μὲ ἀνακοίνωσί της ἔκανε κριτικὴ στὰ μέτρα τῆς Κυβερνήσεως γιὰ τὴν Παιδεία ὑπογραμμίζοντας κυρίως τὰ «ἀρνητικὰ σημεῖα» των. Τὴν ἴδια ἡμέρα ἡ «Αὐγὴ» σὲ κύριο ἄρθρο της κατηγοροῦσε τὴν Κυβέρνησι ὅτι «δὲν ἔχει συλλάβει τὸ πολιτικὸ πρόβλημα στὴν 'Ελλάδα καὶ δὲν οἰστρηλατεῖται ἀπὸ δημοκρατικὸ καὶ ἐθνικὸ ὅραμα».

Οἱ ἐπιθέσεις τῆς «Αὐγῆς» ἐναντίον τῆς Ε.Κ. καὶ τῆς Κυβερνήσεως συνεχίσθηκαν σὲ ὅλο τὸ διάστημα ὡς τὴν προκήρυξι τῶν νέων ἐκλογῶν καὶ ἰδίως στὰ φύλλα τῆς Αὐγῆς τῆς 27, 20 30)11, 4,1,6,8, 10)12 κλπ.

Στὶς 4)12 ἡ ΕΕ τῆς ΕΔΑ μὲ ἀνακοίνωσί της χαρακτήρισε τὰ μέτρα γιὰ τὴν ρύθμισι τῶν ἀγροτικῶν χρεῶν σὰν «θετικὸ βῆμα τὸ ὁποῖο ὅμως δὲν ἀποτελεῖ ριζικὴ ρύθμισι καὶ δὲν ἱκανοποιε πλήρως».

Τὴν 1 καὶ τὴν 4)12 ἡ «Αὐγὴ» ἐπετέθη ἐναντίον τῆς Κυβερνήσεως γιὰ τὴν ὀργάνωσι τῶν μνημοσύνων γιὰ τοὺς πεσόντας κατὰ τὰ Δεκεμβριανά.

Στὶς 3)12 ὁ κ. Πασσαλίδης κατηγόρησε τὴν ἡγεσία τῆς Ε.Κ. ὅτι «δίνει στὸν ἀγῶνα τῆς δημοκρατίας στενὰ κομματικὸ χρῶμα». Κατεφέρθη ἐπίσης ἐναντίον τῆς διενεργείας νέων ἐκλογῶν.

Στὶς 4)12 ἡ «Αὐγὴ» ἐπετέθη ἐναντίον τοῦ κ.Παπανδρέου γιὰ τὶς δηλώσεις του ὅτι στὶς νέες ἐκλογὲς θὰ σημειωθῆ περαιτέρω μείωσις τῆς ΕΔΑ.

Στὶς 6)12 ἡ «Αὐγὴ» κάνοντας ὑπολογισμὸ τῆς διακυβερνήσεως τῆς χώρας ἐπὶ ἕνα μῆνα ἀπὸ τὸ Κέντρο διαπίστωσε ὅτι ὁ μῆνας αὐτὸς «σπαταλήθηκε στὴν στεῖρα ἀναζήτησι τῆς κεντρώας αὐτοδυναμίας». 'Επίσης ἰσχυρίσθηκε ὅτι ἡ Κυβέρνησις Παπανδρέου «δὲν ἔκανε ἀπολύτως τίποτε» καὶ τοῦτο γιατὶ ἀρνήθηκε νὰ στηριχθῆ στὴν ΕΔΑ. Τὴν ἴδια ἡμέρα ἡ «Αὐγὴ» ἐπετέθη ξανὰ ἐναντίον τῆς Κυβερνήσεως γιὰ τὸ μνημόσυνο στοῦ Μακρυγιάννη καὶ ἐναντίον τῆς «'Ελευθερίας» ἐπειδὴ ἔγραψε ὅτι οἱ νεκροὶ τοῦ Μακρυγιάννη «ἔπεσαν εἰς τὴν μάχην διὰ τὴν διατήρησιν τῶν ἐλευθέρων θεσμῶν». Τὴν ἴδια ἡμέρα τέλος ἡ ΕΔΑ ἐπετέθη ἐναντίον τῆς Κυβερνήσεως γιὰ τὴν «ἀρνητικὴ στάσι της στὸν ΟΗΕ ἔναντι τῆς ρουμανικῆς προτάσεως γιὰ ἀπύραυλη ζώνη».

Στὶς 8)12 μὲ κύριο ἄρθρο της ἡ «Αὐγὴ» πῆρε ξανὰ θέσι ἐναντίον τῆς διενεργείας νέων ἐκλογῶν καὶ κατηγόρησε τὴν Ε.Κ. γιὰ ἀντικομμουνισμὸ καὶ γιὰ τὴν μὴ περικοπὴ τῶν στρατιωτικῶν δαπανῶν.

Στὶς 10)12 ἡ ΕΕ τῆς ΕΔΑ μὲ ἀνακοίνωσί της ἐξ ἀφορμῆς τῆς ἀναχωρήσεως τοῦ κ. Καραμανλῆ στὸ ἐξωτερικὸ κάλεσε τὴν Ε.Κ. «νὰ προχωρήση στὴν ἐφαρμογὴ τοῦ προγράμματος τῆς 3ης Νοεμβρίου στηριγμένη στὶς δημοκρατικὲς δυνάμεις τῆς Βουλῆς». "Αν ὅμως ἡ Ε.Κ. ἐπιμένει στὴν διενέργεια νέων ἐκλογῶν, τότε κατὰ τὴν ΕΔΑ, αὐτὲς θὰ πρέπει νὰ διεξαχθοῦν μὲ βάσι τοὺς 7 ὅρους ποὺ εἶχε θέσει ἄλλοτε τὸ Κέντρο καὶ ἰδίως μὲ τὴν ἁπλῆ ἀναλογική. Καταλήγοντας ἡ ΕΕ καλεῖ τὸν λαὸ «νὰ δυναμώση τὴν πάλη του».

Στὶς 10)12 ἡ ΕΔΑ ἀνακοίνωσε ὅτι ἀνοίγει ἕνα «νέο κύκλο λαϊκῶν κινητοποιήσεων». Στὶς 11)12 ἡ «Αὐγὴ» μὲ κύριο ἄρθρο της ἔρριξε τὸ σύνθημα τῆς ἐξαπολύσεως «νέων μαζικῶν ἀγώνων». Τὴν ἴδια ἡμέρα πραγματοποιήθηκε

συγκέντρωσις τῆς Ε.Δ.Α. στὸ θέατρο «Κεντρικόν». Τὴν ἴδια ἡμέρα ἡ «Αὐγὴ» ἐδημοσίευε σχόλιο τοῦ ραδιοσταθμοῦ τοῦ ΚΚΕ σύμφωνα μὲ τὸ ὁποῖο «ἐπιβάλλεται ἄμεση καὶ ἀποφασιστικὴ παρεμβολὴ τοῦ λαοῦ, λαϊκὴ κινητοποίηση καὶ πάλη».

Στὶς 17)12 ἡ «Αὐγὴ» σχολιάζοντας τὸν Λόγο τοῦ Θρόνου διαπίστωσε ὅτι «ἀντανακλᾶ ὡς ἕνα σημεῖο τὸ πνεῦμα τῆς 3ης Νοεμβρίου», ταυτόχρονα ὅμως ἐπετέθη ἐναντίον τῶν κ.κ. Παπανδρέου ποὺ «ἀρνεῖται τὴν πλειοψηφία καὶ ἐπιμένει στὴν γραμμὴ τῶν ἐκλογῶν», Παπασπύρου ποὺ «ξέχασε τὶς διακηρύξεις του», ποὺ δὲν ἀπολύει ἀμέσως ὅλους τοὺς κρατουμένους καὶ Κωστοπούλου ποὺ ὑπέγραψε τὴν ἀφαίρεσι τῆς ἰθαγενείας ἀπὸ 185 ἐκπατρισμένους κομμουνιστάς.

Στὶς 17)12 ἡ ΕΔΑ ἐψήφισε ὑπὲρ τοῦ ὑποψηφίου τῆς Ε.Κ. γιὰ τὴν προεδρία τῆς Βουλῆς κ. Η. Τσιριμώκου.

Στὶς 18)12 ἡ «Αὐγὴ» κατηγόρησε τὸν κ. Παπανδρέου ὅτι «ξέχασε τὴν διάλυσι τῶν παρακρατικῶν ὀργανώσεων».

Στὶς 21)12, ἡ «Αὐγὴ» σχολιάζοντας τὶς προγραμματικὲς δηλώσεις τοῦ κ. Παπανδρέου ἰσχυρίσθηκε ὅτι «ἐκφράζουν μόνον μερικῶς τὸ πνεῦμα τῆς 3ης Νοεμβρίου» καὶ δείχνουν «ἀτολμία στὰ κύρια θέματα».

Τὴν ἴδια ἡμέρα, ὁ κ. Πασαλίδης, μιλῶντας στὴν Βουλὴ ἐπέκρινε «τὴν ἀτολμία τῆς ΕΚ σὲ ὅλα τὰ μεγάλα θέματα» ὅπως τῆς ἀπολύσεως τῶν κρατουμένων, τῆς διαλύσεως τῶν ἀντικομμουνιστικῶν ὀργανώσεων, τῆς μειώσεως τῶν ἀμυντικῶν δαπανῶν, τῆς χορηγήσεως αὐξήσεων, τῆς μεταολῆς ἐξωτερικῆς πολιτικῆς κλπ. Μὲ παρόμοιο πνεῦμα μίλησαν καὶ ὁ κ. Ἡλιοῦ στὶς 21)12, ὁ κ. Μπριλλάκης στὶς 22)12 καὶ ὁ κ. Ἐφραιμίδης στὶς 23)12.

Στὶς 22)12 ἡ «Αὐγὴ» μὲ κύριο ἄρθρο της ἰσχυρίσθηκε ὅτι τὸ πρόγραμμα τῆς Κυβερνήσεως δὲν ἀποτελεῖ «ὄχι ἐπανάστασι ἀλλὰ οὔτε μιὰ πραγματικὴ δημοκρατικὴ στροφὴ» ἀλλὰ εἶναι μόνο «στοιχειώδη μέτρα ἁπλῆς ἀνακουφίσεως τοῦ λαοῦ καὶ ἐπιβιώσεως τῆς δημοκρατίας». Ἡ ΕΚ, κατὰ τὴν ἐφημερίδα τῆς ΕΔΑ δὲν ἀποκολλᾶται ἀπὸ τὸ ΝΑΤΟ καὶ δὲν «ἐκδημοκρατίζει» τὴν χώρα γιατὶ στὸ ἐσωτερικό της «λειτουργοῦν ἰσχυρὲς ἀντιπροοδευτικὲς δυνάμεις».

Στὶς 24)12 ἡ ΕΔΑ ἔδωσε ψῆφο ἐμπιστοσύνης στὴν Κυβέρνησι Παπανδρέου.

Στὶς 25)12 ἡ ΕΕ τῆς ΕΔΑ μὲ ἀνακοίνωσί της κατέκρινε τὸν κ. Παπανδρέου γιατὶ ἀρνήθηκε τὴν ψῆφο τῆς ΕΔΑ καὶ ὑπέβαλε τὴν παραίτησι τῆς Κυβερνήσεώς του καθὼς καὶ γιατὶ δὲν φρόντισε «γιὰ ἐξασφάλισι ἐλευθέρων ἐκλογῶν μὲ ἁπλῆ ἀναλογική». Τέλος, κάλεσε τὸν λαὸ νὰ ἐνισχύση τὴν ΕΔΑ.

Στὶς 27)12 ἡ «Αὐγὴ» ἐπετέθη δριμύτατα κατὰ τοῦ κ. Παπανδρέου γιὰ τὸν χειρισμὸ τοῦ Κυπριακοῦ. Τὴν ἴδια ἡμέρα «οἱ ἀνεξάρτητοι τῆς ἀριστερᾶς» ἐξέδωσαν ἀνακοίνωσι ἐπικρίνοντας τὸν κ. Παπανδρέου γιὰ τὴν ἄρνησί του «νὰ στηριχθῆ στὴν ψῆφο ἐμπιστοσύνης ποὺ ἔλαβε».

Στὶς 28)12, ἡ ΕΕ ἐξέδωσε ἀνακοίνωσι γιὰ τὸ κυπριακὸ ἐπικρίνοντας τὴν στάσι καὶ τῆς ΕΡΕ καὶ τῆς ΕΚ καὶ ζητώντας νὰ παραμείνη ἡ Κυβέρνησις Παπανδρέου γιὰ νὰ ἐξασφαλίση ἐκλογὲς μὲ ἁπλῆ ἀναλογικὴ καὶ μὲ τοὺς 7 ὅρους καθὼς καὶ γιὰ νὰ προσφύγη στὸν ΟΗΕ γιὰ τὴν Κύπρο.

Στὶς 31)12 ἡ ΕΕ τῆς ΕΔΑ καὶ ἡ «Αὐγή», μὲ ἀφορμὴ τὴν προκήρυξι νέων ἐκλογῶν ἐξαπέλυσαν δριμύτατες ἐπιθέσεις κατὰ τῆς Ε.Κ.

Ἀνακοινώσεις τῆς ἡγεσίας

Στὶς 28)9 ἡ ΕΕ τῆς ΕΔΑ ἐξέδωσε ἀνακοίνωσι καλῶντας τὸν λαὸ «νὰ ἐπαγρυπνῆ καὶ νὰ ἀγωνισθῆ» γιὰ τὸν σχηματισμὸ μιᾶς ὑπηρεσιακῆς κυβερνήσεως «ποὺ θὰ πάρη ὅλα τὰ μέτρα γιὰ ἐλεύθερες ἐκλογές».

Στὶς 29)9 ἡ ΕΕ ἐξέδωσε προκήρυξι γιὰ τὴν ἔναρξι τῆς προεκλογικῆς ἐκστρατείας.

Στὶς 5)10 ἡ ΕΔΑ πρότεινε στὴν ΕΚ «ἐκλογικὴ συνεργασία».

Στὶς 8)10 ὕστερα ἀπὸ τὴν ἀπόρριψι τῶν προηγουμένων προτάσεών της ἡ ΕΕ πρότεινε ἐπίσημα στὴν ΕΚ μία ἔστω καὶ περιωρισμένη συνεργασία στὶς 9 διεδρικὲς καὶ μονοεδρικὲς ἐκλογικὲς περιφέρειες τῆς χώρας. Ἡ ΕΚ ἀγνόησε τὴν πρότασι.

Στὶς 27)10 ἡ ΕΕ κατάγγειλε τὴν «ἐχθρικὴ δραστηριότητα» ἐκείνων ποὺ ζητοῦν ἀπὸ τοὺς ἀριστεροὺς νὰ ψηφίσουν ΕΚ.

Τὴν 1)11 μὲ ἀνακοίνωσί της ἡ ΕΕ κάλεσε τοὺς ὀπαδοὺς τῆς ΕΔΑ νὰ ψηφίσουν μόνον ΕΔΑ καὶ νὰ μὴ λάβουν ὑπ' ὄψιν τους οἱεσδήποτε προτάσεις νὰ ψηφίσουν Κέντρο. Ἡ ἀνακοίνωσις αὐτὴ ἐπανελήφθη καὶ στὶς 2)11 ταυτόχρονα μὲ μήνυμα τοῦ κ. Πασαλίδη ὁ ὁποῖος συνιστοῦσε τὴν ὑπερψήφισι τῆς ΕΔΑ ἡ ὁποία ἔπρεπε νὰ βγῆ ἀπὸ τὶς ἐκλογὲς ὅσο τὸ δυνατὸν ἰσχυρότερη. «Προκήρυξι» μὲ παρόμοιο περιεχόμενο εἶχε ἐκδώσει ἡ ΕΕ καὶ στὶς 29)10.

Στὶς 3)11 ὁ κ. Πασαλίδης μὲ νέο μήνυμά του ἐπανέλαβε ὅτι πρέπει νὰ ψηφισθῆ ἡ ΕΔΑ «μοναδικὴ ἐγγύησι γιὰ τὴν κατοχύρωσι τῆς νίκης». Τὴν ἴδια ἡμέρα

τὸ Γραφεῖο Τύπου τῆς ΕΔΑ κατάγγειλε σὰν ἀντικομματικὴ μία ἀνακοίνωσι ποὺ εἶχε τὴν ὑπογραφὴ «κομματικὴ βάσις τῆς ΕΔΑ Ἀθηνῶν—Πειραιῶς» καὶ ποὺ συνιστοῦσε νὰ ψηφισθῆ ἡ ΕΚ.

Στὶς 5)11 ἡ ΕΕ ἀνακοίνωσε ὅτι «ἡ ΕΔΑ θὰ ὑποστηρίξη κυβέρνησι τῆς ΕΚ ἐφόσον θὰ ἱκανοποιοῦσε τὰ ζωτικὰ αἰτήματα τοῦ λαοῦ καὶ γιὰ νὰ ἀποκλεισθῆ κάθε συνεργασία μὲ τὰ κόμματα τῆς δεξιᾶς».

Στὶς 7)11 ἡ ΕΕ διαμαρτυρήθηκε γιὰ τὴν μὴ πρόσκλησι τῆς ΕΔΑ στὰ Ἀνάκτορα. Στὶς 9)11 κατηγόρησε τὴν ΕΚ γιὰ τὴν διατήρησι τῶν δύο ὑπηρεσιακῶν ὑπουργῶν. Στὶς 15)11 κατηγόρησε τὸν κ. Παπανδρέου γιὰ τὸν χειρισμὸ τοῦ θέματος τῶν κομμουνιστῶν κρατουμένων. Στὶς 16)11 ἐξέδωσε ἀνακοίνωσι γιὰ τὶς στρατιωτικὲς δαπάνες. Στὶς 18)11 ἀντιπροσωπεία τῆς ἡγεσίας τῆς ΕΔΑ ἔκανε διάβημα στὸν Ὑπουργὸ Δικαιοσύνης κ. Παπασπύρου γιὰ τὸ θέμα τῶν κρατουμένων καὶ γιὰ τὴν «προώθησι» τῆς ὑποθέσεως Λαμπράκη.

Στὶς 19)11 ἡ ΕΕ ἔλαβε θέσι ἐναντίον τῆς διενεργείας νέων ἐκλογῶν μὲ τὸ ἐπιχείρημα ὅτι «ὑπάρχει ἡ δημοκρατικὴ πλειοψηφία στὴν Βουλή».

Στὶς 21)11 ἀντιπροσωπεία τῆς ΕΔΑ ἔκανε διάβημα στὸν Ὑπουργὸ Ἐργασίας γιὰ τὴν χορήγησι αὐξήσεων στοὺς ἐργαζομένους.

Στὶς 22)11 ἡ «Ἐπιτροπὴ Παιδείας τῆς ΕΔΑ» μὲ ἀνακοίνωσί της ἔκανε κριτικὴ στὰ μέτρα τῆς Κυβερνήσεως γιὰ τὴν Παιδεία ἐπιμένοντας ἰδιαίτερα στὶς «ἀρνητικὲς πλευρές» τους. Στὶς 23)11 ἔγινε νέο διάβημα στὸν κ. Παπασπύρου γιὰ τοὺς κομμουνιστὰς κρατουμένους.

Στὶς 24)11 ὁ κ. Πασαλίδης ἀπηύθυνε πρὸς τὸν ἀμερικανὸ πρεσβευτὴ συλλυπητήρια ἐπιστολὴ γιὰ τὴν δολοφονία τοῦ προέδρου Κέννεντυ.

Τὴν 1)12 δημοσιεύθηκε ἀπόφασις τῆς Δ΄ συνόδου τῆς ΔΕ τῆς ΕΔΑ μὲ τὴν ὁποία ἐκαλεῖτο ἡ ΕΚ νὰ στηριχθῆ στὴν ψῆφο τῆς ΕΔΑ καὶ ἐπεκρίνετο γιὰ τὴν ἀπόφασί της νὰ διεξαγάγη νέες ἐκλογές. Μὲ τὴν ἀπόφασι ἐχαράσσετο ἡ γραμμὴ τῆς ἀνακτήσεως τῶν ἀριστερῶν ἐκλογέων ποὺ ἐψήφισαν ΕΚ.

Στὶς 3)12 ὁ κ. Πασαλίδης μὲ δηλώσεις του κατέκρινε τὴν ἀπόφασι τῆς ΕΚ νὰ μὴ στηριχθῆ στὴν ΕΔΑ καὶ νὰ προσφύγη σὲ νέες ἐκλογές. Τὴν ἴδια ἡμέρα ἡ ΕΔΑ μὲ ἀνακοίνωσί της ἐπιδοκίμασε τὶς ρουμανικὲς προτάσεις καὶ κάλεσε τὴν Κυβέρνησι νὰ δεχθῆ τὴν ἀπύραυλη ζώνη.

Στὶς 10)12 ἡ ΕΕ ἐξέδωσε ἀνακοίνωσι μὲ ἀφορμὴ τὴν ἀναχώρησι τοῦ κ. Καραμανλῆ στὸ ἐξωτερικὸ καὶ κάλεσε τὴν ΕΚ ἀντὶ νὰ προσφύγη σὲ νέες ἐκλογὲς νὰ στηριχθῆ στὴν ΕΔΑ. Ταυτόχρονα κάλεσε τὸν λαὸ «νὰ δυναμώση τὴν πάλη του».

Στὶς 25)12 ἡ ΕΕ ἐξέδωσε ἀνακοίνωσι σχετικὰ μὲ τὴν παραίτησι τῆς Κυβερνήσεως Παπανδρέου καὶ στὶς 28)12 γιὰ τὸ κυπριακό.

Στὶς 29)12 ἡ ΕΕ ζήτησε τὴν ἄμεση σύγκλησι τῆς Βουλῆς γιὰ τὴν ἀντιμετώπισι τοῦ κυπριακοῦ.

Στὶς 31)12, ἡ ΕΕ μὲ ἀνακοίνωσί της σχετικὰ μὲ τὴν προκήρυξι νέων ἐκλογῶν ἀνέφερε τὴν «εὐθύνη» τῆς ΕΚ ποὺ ἀρνήθηκε νὰ στηριχθῆ στὴν ψῆφο τῆς ΕΔΑ, «κατάγγειλε» τὴν ἀνάθεσι τῆς Ὑπηρεσιακῆς στὸν κ. Παρασκευόπουλο καὶ κάλεσε τὸν λαὸ «νὰ ἐπιβάλη ἐλεύθερες ἐκλογὲς καὶ νὰ διευρύνη τὴν νίκη».

Ἡ Δ΄ σύνοδος τῆς Δ.Ε.

Ἀπὸ τὶς 23 ὡς τὶς 28)11 συνῆλθε ἡ Δ΄ σύνοδος τῆς ΔΕ τῆς ΕΔΑ. Τὴν ἔκθεσι τῆς ΕΕ πρὸς τὴν σύνοδο παρουσίασε ὁ κ. Ν. Καρρᾶς. Στὴν ἔκθεσι διατυπώνεται ὁ ἰσχυρισμὸς ὅτι ἡ ΕΔΑ ὑπῆρξε «ὁ ὀργανωτὴς καὶ ἐμπνευστὴς» τοῦ ἀποτελέσματος τῶν ἐκλογῶν τῆς 3)11. Ἐπικρίνονται οἱ «ταλαντεύσεις», οἱ «ἀσυνέπειες» καὶ οἱ «συμβιβαστικὲς τάσεις» τῆς ΕΚ ἡ ὁποία καλεῖται νὰ στηριχθῆ στὴν ΕΔΑ γιὰ νὰ πραγματοποιήση «μία πραγματικὴ δημοκρατικὴ στροφή». Τέλος ἀναπτύσσονται τὰ καθήκοντα τῆς ΕΔΑ τὰ ὁποῖα ἀποβλέπουν στὴν ἐνίσχυσί της, στὴν ἀνάκτησι τῶν ἀριστερῶν ψηφοφόρων ποὺ ἐψήφισαν Κέντρο καὶ στὴν ἄσκησι πιέσεως ἐπὶ τῆς ΕΚ. Μὲ αὐτὸ τὸ πνεῦμα ἡ Δ΄ σύνοδος ἔλαβε ἀπόφασι ἡ ὁποία δημοσιεύθηκε στὴν «Αὐγὴ» τῆς 1)12.

Προεκλογικὴ δραστηριότης

Ἡ ἔναρξις τοῦ προεκλογικοῦ ἀγῶνα τῆς ΕΔΑ ἔγινε μὲ προκήρυξι τῆς ΕΕ στὶς 29)9. Στὶς 12)10 ἀνακοινώθηκαν οἱ συνδυασμοὶ τῆς ΕΔΑ σὲ ὅλες τὶς περιοχὲς τῆς χώρας οἱ ὁποῖοι μὲ ἀνακοίνωσι τοῦ Γραφείου Τύπου τῆς ΕΔΑ, ἡ ὁποία κατέκρινε τὴν «διασπαστικὴ στάσι» τοῦ Κέντρου, παρουσιάσθηκαν σὰν «συνδυασμοὶ δημοκρατικῆς συνεργασίας». Σὲ ὅλη τὴν διάρκεια τῆς προεκλογικῆς ἐκστρατείας ἡ ΕΔΑ διακήρυσσε σὲ ὅλους τοὺς τόνους ὅτι δὲν ὑπάρχει μυστικὴ συμφωνία μὲ τὴν ΕΚ καὶ ὅτι πρέπει νὰ ψηφισθῆ μόνον ἡ Ἀριστερά.

Κατὰ τὴν προεκλογικὴ περίοδο ἡ ΕΔΑ πραγματοποίησε συγκεντρώσεις σὲ ὅλες

τὶς συνοικίες 'Αθηνῶν—Πειραιῶς καὶ Θεσ)νίκης καθὼς καὶ σὲ ὅλες τὶς πόλεις καὶ σὲ μεγάλο ἀριθμὸ κωμοπόλεων καὶ χωριῶν τῆς χώρας. Ἡ προεκλογικὴ συγκέντρωσι στὴν 'Αθήνα ἔγινε στὶς 29)10.

Ἡ προπαγάνδα τῆς ΕΔΑ συγκέντρωνε τὰ κύρια πυρά της ἐναντίον τῆς ΕΡΕ διακηρύττοντας ὅτι ὁ κύριος ἐχθρὸς εἶναι ἡ Δεξιά. Ταυτόχρονα ὅμως ἔκανε καὶ κριτικὴ ἐναντίον τοῦ Κέντρου τὸ ὁποῖο κατηγοροῦσε γιὰ ἀσυνέπεια καὶ ὑπογράμμιζε ὅτι πρέπει νὰ ψηφισθῆ μόνο ἡ ΕΔΑ. («Αὐγὴ» 24, 26 καὶ 29)10, ὁμιλία κ. Μπριλλάκη σὲ σύσκεψι στελεχῶν ποὺ δημοσιεύθηκε στὴν «Αὐγὴ» τῆς 24)10, ἀνακοινώσεις τῆς ἡγεσίας κλπ.)

Παράλληλα ἡ ΕΔΑ ἔκανε διάφορα διαβήματα στὴν Κυβέρνησι Μαυρομιχάλη περὶ «τρομοκρατίας» κλπ.

Στὶς 27)10 ἡ ΕΕ τῆς ΕΔΑ μὲ ἀνακοίνωσί της κατηγόρησε τὴν Κυβέρνησι καὶ κάλεσε τὸν λαὸ «νὰ πάρει στὰ χέρια του τὴν ὑπόθεση τῆς ματαιώσεως τῶν σχεδίων ἑνὸς νέου πραξικοπήματος».

Στὶς 16)10 τὸ Γραφεῖο Τύπου τῆς ΕΔΑ ἐξέδωσε ἀνακοίνωσι ἐναντίον τῆς «συκοφαντικῆς ἐπιθέσεως τοῦ κ. Μπρεδήμα κατὰ τῆς ΕΔΑ».

Παράλληλα ἡ ΕΔΑ προσπάθησε νὰ παρουσιάση μία «φασιστικὴ ἀπειλή».

Στὶς 2)10 ἡ ΕΕ ἐξέδωσε ἀνακοίνωσι ἰσχυριζομένη ἐξ ἀφορμῆς τῆς ἀνακαλύψεως μερικῶν ὅπλων σὲ μία σοφίτα ὅτι «ὑπάρχει ὀργανωμένος συνωμοτικὸς μηχανισμός».

Γιὰ τὴν καλύτερη ὀργάνωσι τοῦ ἐκλογικοῦ ἀγῶνα ἡ ΕΔΑ ἔκανε ἔρανο ζητῶντας ἀπὸ τὰ μέλη της νὰ καταβάλουν «μία ἀκόμα συνδρομή». (ἔκκλησις τῆς ΕΕ, 4)10).

Παράλληλα προέβη σὲ διάφορες θεαματικὲς ἐκδηλώσεις ὅπως ἡ κατάθεσις στεφάνων στὸν τάφο τοῦ Βελδεμίρη (26)10), ἡ συγκέντρωσις «γιὰ τὴν ὑπεράσπιση τοῦ πνευματικοῦ πολιτισμοῦ καὶ τῆς δημοκρατίας» (28)10), ἡ προσπάθεια ἐκμεταλλεύσεως τῆς ἐπετείου ἀπελευθερώσεως τῶν 'Αθηνῶν (13)10) κλπ.

'Εκτὸς ἀπὸ τὸ ἄφθονο καὶ ποικίλο προεκλογικὸ ὑλικὸ ἡ ΕΔΑ κατὰ τὴν διάρκεια τοῦ προεκλογικοῦ ἀγῶνος ἄρχισε καὶ τὴν ἔκδοσι ἀρκετῶν νέων περιοδικῶν: τοῦ «Πρωτοπόρου» (ὀργάνου τῆς νεολαίας), τῆς «Καταγγελίας» (ἀποκαλύψεις) τοῦ «Τρίκυκλου» καὶ τῆς «Καρφίτσας» (σατιρικῶν) καὶ μετεκλογικὰ τῶν «Τετραδίων τῆς Δημοκρατίας».

Στὶς 17)10 ἔγιναν ἐπεισόδια στὰ ἐγκαίνια τοῦ ἐκλογικοῦ κέντρου τῆς ΕΔΑ 'Αθηνῶν. Ἡ ΕΕ ἐξέδωσε σχετικὴ ἀνακοίνωσι.

Διαφωνίες

Στὶς 22)10 ἡ ΕΔΑ Ν. 'Ιωνίας ἀνακοίνωσε ὅτι κυκλοφορεῖ ἕνα ἔντυπο ποὺ τὸ ὑπογράφει ὁ κ. Κ. Μακρῆς καὶ καλεῖ τοὺς ὑποψηφίους τῆς ΕΔΑ νὰ ἀποσυρθοῦν καὶ τοὺς ἐδαΐτες νὰ ψηφίσουν Κέντρο. Αὐτό, τόνιζε ἡ ἀνακοίνωσις γίνεται «μὲ τὴν ἔμπνευσι καὶ κατ' ἐντολὴν τῶν ἐχθρῶν τοῦ δημοκρατικοῦ κινήματος» καὶ διευκρίνιζε ὅτι ὁ κ. Μακρῆς «εἶναι διαγραμμένος ἀπὸ τὸ κόμμα».

Στὶς 28)10 δημοσιεύθηκε ἔκκλησις τοῦ παλαιοῦ κομμουνιστοῦ κ. Δ. Μενύχτα πρὸς τοὺς ὀπαδοὺς τῆς ΕΔΑ νὰ ψηφίσουν ΕΚ. Ἡ ΕΔΑ ἔσπευσε νὰ δηλώση ὅτι ὁ κ. Μενύχτας «δὲν ἔχει καμμιὰ σχέσι μὲ τὴν ΕΔΑ» καὶ νὰ χαρακτηρίση τὴν δραστηριότητά του σὰν «ἐχθρική». (29)10).

Κατὰ τοῦ ἀντικομμουνισμοῦ

Στὶς 8)11 ἡ «Αὐγὴ» ζήτησε ἀπὸ τὴν Κυβέρνησι Παπανδρέου «νὰ πάψη ἡ ἀντικομμουνιστικὴ ὑστερία». Τὴν ἑπομένη ζήτησε τὴν διάλυσι τῆς Ὑπηρεσίας Πληροφοριῶν (διαφωτίσεως) τοῦ Ὑπουργείου Προεδρίας. Τὴν 1 καὶ 4)12 καταδίκασε τὶς τελετὲς γιὰ τὴν ἐπέτειο τῶν δεκεμβριανῶν. Στὶς 8)12 κατηγόρησε μὲ κύριο ἄρθρο της τὴν ΕΚ γιατὶ ἐφαρμόζει «πολιτικὴ ἀντικομμουνισμοῦ» καὶ ζήτησε τὴν διάλυσι τῆς Διευθύνσεως Διαφωτίσεως καὶ τῆς ΚΥΠ.

«Μακεδονικὸ»

Μιλώντας στὶς 22)10 στὴν συνοικία τοῦ Βύρωνος ὁ κ. Γλέζος ἀπάντησε στὶς ἐναντίον του κατηγορίες ποὺ εἶχε διατυπώσει σὲ προεκλογικὸ λόγο του στὸ 'Αγρίνιο ὁ κ. Καραμανλῆς, ἀναφερθεὶς στὸ «μακεδονικό». Ὁ κ. Γλέζος εἶπε ὅτι οἱ δηλώσεις περὶ Μακεδονίας ποὺ τοῦ ἀποδίδονται ἀποτελοῦν «συκοφαντία» καὶ διευκρίνησε ὅτι «ἡ Μακεδονία ἦταν, εἶναι καὶ θὰ εἶναι ἑλληνική».

Διάφορα

Στὶς 2)12 τὸ δικαστήριο Θεσ)νίκης καταδίκασε τὴν «Αὐγὴ» γιὰ δυσφήμησι τοῦ στρατηγοῦ τῆς χωροφυλακῆς κ. Μήτσου.

Στὶς 9)12 ἔγινε σύσκεψις στελεχῶν τοῦ κόμματος στὸ θέατρο «'Ακροπόλ» ('Αθηνῶν).

Ἡ ΠΕΑΤΕΑ ὀργάνωσε στὶς 24)11 τὸν ἑορτασμὸ τῆς ἐπετείου τῆς ἀνατινάξεως τῆς γεφύρας τοῦ Γοργοποτάμου ἀπὸ μι-

κτὴ ὁμάδα ἀνταρτῶν τοῦ ΕΔΕΣ καὶ τοῦ ΕΛΑΣ.

Ἡ «Πράβντα» τῆς 8)9 ἐδημοσίευσε μήνυμα τοῦ κ. Γλέζου γιὰ τὴν διεθνῆ ἡμέρα τῶν δημοσιογράφων.

Ἡ «Σοβιέτσκαγια Ρωσία» τῆς 20)12 δημοσίευσε συνέντευξι μὲ τὸν Γλέζο γιὰ τὸ κίνημα εἰρήνης καὶ τὴν πολιτικὴ κατάστασι στὴν Ἑλλάδα.

Στὶς 19)12 ὀργανώθηκε στὴν Ἀθήνα «πορεία βουβῆς διαμαρτυρίας» γιὰ τὴν ἀπελευθέρωσι τῶν κρατουμένων. Στὶς 21)12 ὁ ΑΣΟΠΕΦ ὀργάνωσε πρὲς - κονφεράνς καὶ στὶς 23)12 συγκέντρωσι γιὰ τὸ ἴδιο θέμα.

Ἔναρξις τῆς νέας προεκλογικῆς ἐκστρατείας

Στὶς 30)12 ἡ ΕΔΑ ὀργάνωσε συγκέντρωσι στὸ θέατρο «Κεντρικὸν» μὲ ὁμιλητὴ τὸν κ. Ἠλιοῦ ὁ ὁποῖος κατέκρινε τὴν πολιτικὴ τῆς Κυβερνήσεως Παπανδρέου ποὺ «συμβιβάσθηκε» σὲ ὅλα τὰ θέματα καὶ ἐκήρυξε τὴν ἔναρξι τοῦ νέου προεκλογικοῦ ἀγῶνα μὲ κύριο σκοπὸ μιὰ ἰσχυρότερη ΕΔΑ γιατὶ «μόνο κάτω ἀπὸ τὴν πίεσι τῆς ΕΔΑ ἡ ΕΚ θὰ μπορέση νὰ βρῆ τὸ σωστὸ δρόμο... ἡ ΕΚ μόνο τὴν ΕΔΑ λογαριάζει καὶ ἀποφεύγει τὰ μεγάλα γλυστρήματα».

Γʹ ΤΟ ΑΚΕΛ

Κοινὴ δήλωσις μὲ τὸ Κ.Κ.Ι.

Τὸν Ὀκτώβριο, ἀντιπροσωπεία τοῦ ΑΚΕΛ ἐπισκέφθηκε τὴν Ἰταλία καὶ εἶχε συνομιλίες μὲ ἀντιπροσωπεία τοῦ ΚΚ. Ἰταλίας. Μὲ τὴν κοινὴ δήλωσί τους τὰ δύο κόμματα τάσσονται ὑπὲρ τῆς σοβιετικῆς προτάσεως γιὰ ἀπύραυλη Μεσόγειο, ὑποστηρίζουν τὴν σύναψι μὴ ἐπιθέσεως μεταξὺ ΝΑΤΟ καὶ Συμφώνου Βαρσοβίας καὶ παίρνουν θέσι ἐναντίον τῶν κινεζικῶν ἀπόψεων στὸ θέμα τῆς σοβιετοκινεζικῆς διαμάχης.

Συσκέψεις στελεχῶν

Στὶς 6)10 πραγματοποιήθηκαν συσκέψεις στελεχῶν στὴν Λευκωσία, Ἀμμόχωστο, Λεμεσσό, Λάρνακα καὶ Πάφο. Σ' αὐτὲς ἀνάλυσαν τὴν διεθνῆ καὶ τὴν ἐσωτερικὴ κατάστασι, ἔθεσαν τὰ κομματικὰ καθήκοντα καὶ ἀποφάσισαν τὴν διενέργεια ἐράνου.

Διάφορα

Ἡ ΚΕ τοῦ ΑΚΕΛ ἀποφάσισε τὴν διενέργεια ἐράνου γιὰ τὴν ἐνίσχυσι τῶν οἰκονομικῶν τοῦ κόμματος.

Τριμελὴς ἀντιπροσωπεία τῆς ΕΔΟΝ μετέβη στὴν Τσεχοσλοβακία ὅπου ἔμεινε δύο ἑβδομάδες σὰν φιλοξενούμενη τῆς Κομμουνιστικῆς Νεολαίας.

Ο ΚΟΜΜΟΥΝΙΣΜΟΣ

Ὑπὸ Γ. ΓΕΩΡΓΑΛΑ

ΜΕΡΟΣ ΠΕΜΠΤΟΝ

ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΚΟΜΜΟΥΝΙΣΜΟΥ (1917-1963)

Α΄ ΣΥΝΤΟΜΗ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ Γ΄ ΔΙΕΘΝΟΥΣ (1919 - 1943)

1. Ἡ ἵδρυσις τῆς Κόμιντερν

Ὅταν οἱ ρῶσοι μπολσεβῖκοι πῆραν τὴν ἐξουσία τὸ 1917, πίστευαν ὅτι τὸ πραξικόπημά τους ἦταν ὁ σπινθήρας ποὺ θὰ ἄναβε τὴν μεγάλη πυρκαϊὰ τῶν προλεταριακῶν ἐπαναστάσεων σὲ ὅλη τὴν Εὐρώπη. Ὁ Λένιν μάλιστα δικαιολογοῦσε τὴν ἐπανάστασί του στὴν καθυστερημένη καὶ ἀκατάλληλη γιὰ τὴν οἰκοδόμησι τοῦ σοσιαλισμοῦ Ρωσία μὲ τὸ ἐπιχείρημα ὅτι σκοπός του δὲν ἦταν νὰ δημιουργήσῃ μιὰ σοσιαλιστικὴ κοινωνία στὴν Ρωσία ἀλλὰ νὰ δώσῃ τὸ σύνθημα τῆς παγκοσμίου ἐπαναστάσεως. Τὸ ἴδιο πίστευαν καὶ οἱ συνεργάτες του καὶ οἱ ὀπαδοί του. Ἦσαν σίγουροι ὅτι μὲ τὴν δική τους ἐπανάστασι θὰ ἐξαπελύετο ἕνα κῦμα ἀλυσσιδωτῶν ἐπαναστατικῶν ἐκρήξεων. Ἄλλωστε μόνον στὴν παγκόσμια ἐπανάστασι ἔβλεπαν καὶ τὴν σωτηρία τῆς δικῆς των ἐπαναστάσεως.

Πράγματι, ἀπὸ τὸ 1917, πολλὲς ἐνδείξεις ἐπέτρεπαν μία προοπτικὴ ἐπαναστατικοῦ μετασχηματισμοῦ τῆς Εὐρώπης. Ὁ παγκόσμιος πόλεμος, οἱ πολιτικὲς κρίσεις, ἡ ἀνάπτυξις ἑνὸς ἰσχυροῦ ἀντιπολεμικοῦ κινήματος, οἱ στάσεις τῶν στρατιωτῶν σὲ πολλὲς χῶρες, ἔπειθαν τοὺς ρώσους ἡγέτες γιὰ τὴν ὀρθότητα τῆς πολιτικῆς των. Καὶ ὅμως οἱ ἐλπίδες των διαψεύσθηκαν. Ἡ ρωσικὴ ἐπανάστασις ἀπέμεινε ἀπομονωμένη καὶ ἀναγκάσθηκε σιγὰ - σιγὰ νὰ διαμορφώσῃ ἕνα περίεργο ἰδιόμορφο δῆθεν σοσιαλιστικὸ καθεστὼς γιὰ νὰ ἐπιβιώσῃ. Μία ἀπὸ τὶς βασικὲς ἀλλαγὲς ποὺ ἀναγκάσθηκαν νὰ κάνουν οἱ μπολσεβῖκοι ἦταν καὶ ἡ ἐφεύρεσις τοῦ συνθήματος γιὰ μία προσωρινὴ «εἰρηνικὴ συνύπαρξι» τοῦ σοσιαλισμοῦ μὲ τὸν καπιταλισμό.

Παρὰ τὸ σύνθημα αὐτὸ ὅμως, οἱ ρῶσοι κομμουνισταὶ δὲν ἐγκατέλειψαν τὰ σχέδιά τους γιὰ τὴν παγκόσμια ἐπανάστασι στὴν ὁποία ἀρχικῶς ἔβλεπαν τὸν μοναδικὸ τρόπο διασώσεως τοῦ καθεστῶτος των καὶ ὕστερα τὸν καλύτερο δρόμο γιὰ τὴν ἰμπεριαλιστικὴ ἐπέκτασι τῆς χώρας τους πρὸς τὴν κοσμοκρατορία.

Τὴν γραμμὴ ὅμως τῆς παγκοσμίου ἐπαναστάσεως δὲν ἦταν δυνατὸν νὰ τὴν ἐπιβάλουν καὶ νὰ τὴν διοχετεύσουν μὲ τὰ σοσιαλδημοκρατικὰ κόμματα. Γι᾽ αὐτὸ εὐθὺς ἀμέσως μόλις εἶδε νὰ διαψεύδεται ἡ προοπτική του γιὰ ἄμεση ἐκδήλωσι τῆς ἐπαναστάσεως, ὁ Λένιν ἀποφάσισε νὰ δημιουργήσῃ μία δική του διεθνῆ ἀνατρεπτικὴ ὀργάνωσι τὴν ὁποία θὰ εἶχε κάτω ἀπὸ τὸν ἔλεγχό της ἡ Μόσχα. Μὲ αὐτὴν τὴν ὀργάνωσι ὁ Λένιν ἤθελε

νὰ κάνη τὴν «ἐξαγωγὴ τῆς ἐπαναστάσεως». Τὶς βάσεις μιᾶς τέτοιας ὀργανώσεως ὁ Λένιν τὶς εἶχε ἤδη θέση κατὰ τὴν διάρκεια τοῦ πολέμου μὲ τὴν δραστηριότητά του στὴν Ἑλβετία ἀνάμεσα στοὺς διεθνεῖς κύκλους τῆς ἀριστερᾶς στοὺς ὁποίους κατάγγειλε τὴν ἡγεσία τῆς Β΄ Διεθνοῦς σὰν «προδοτική». Οἱ διασκέψεις του Τσίμερβαλντ καὶ τοῦ Κίενταλ εἶχαν δημιουργήση τὸ ἔμβρυο μιᾶς τέτοιας διεθνοῦς ὀργανώσεως νέου τύπου. Καὶ τὸν Μάρτιο τοῦ 1919, ὁ Λένιν συνεκάλεσε τὸ πρῶτο, ἱδρυτικὸ συνέδριο τῆς νέας ὀργανώσεως. Στὸ συνέδριο αὐτό, ποὺ συνῆλθε στὴν Μόσχα, ἀποφασίσθηκε ἡ ἵδρυσις τῆς Γ΄ Διεθνοῦς ποὺ σὲ ἀντιδιαστολὴ πρὸς τὴν Β΄ Σοσιαλιστικὴ Διεθνῆ ὀνομάσθηκε Κομμουνιστικὴ Διεθνὴς καὶ ἀπὸ τὰ ἀρχικά της, Κόμιντερν. Ἡ Κόμιντερν ἱδρύθηκε μέσα σὲ εὐνοϊκὲς γι᾿ αὐτὴν συνθῆκες γιατὶ ἐκείνη ἀκριβῶς τὴν ἐποχὴ οἱ κομμουνισταὶ εἶχαν πάρει μὲ ἐπαναστάσεις τὴν ἐξουσία στὴν Οὐγγαρία καὶ στὴν Βαυαρία. Τὰ ρωσικὰ στρατεύματα εἶχαν εἰσβάλει στὴν Πολωνία καὶ βάδιζαν πρὸς τὴν Βαρσοβία. Στὴν Γερμανία ἡ ἐπανάστασις τῶν «Σπαρτακιστῶν» εἶχε ἀποτύχει, ἀλλὰ ἡ χώρα ὅπως καὶ ὁλόκληρη ἡ Εὐρώπη, περνοῦσε μία φοβερὴ μεταπολεμικὴ κρίσι. Ἡ Ἰταλία συγκλονιζόταν ἀπὸ ἕνα ἰσχυρὸ ἀπεργιακὸ κῦμα. Στὴν Τσεχοσλοβακία ξεσποῦσε ἡ γενικὴ ἀπεργία. Δικαίως λοιπὸν οἱ ἱδρυταὶ τῆς Γ΄ Διεθνοῦς περίμεναν ὅτι μὲ τὴν ὀργάνωσί τους θὰ μποροῦσαν πολὺ γρήγορα νὰ ἐξαπολύσουν ἐπαναστάσεις καὶ νὰ ἁρπάξουν τὴν ἐξουσία στὶς περισσότερες ἀπὸ τὶς δυτικοευρωπαϊκὲς χῶρες.

Τὸ ἱδρυτικὸ συνέδριο τῆς Κόμιντερν καθόρισε σὰν βασικοὺς σκοποὺς της τὴν καταπολέμησι τῆς Β΄ Διεθνοῦς, τὴν ἐξαπόλυσι τῆς ἐπαναστάσεως καὶ τὴν ἐγκαθίδρυσι τῆς δικτατορίας τοῦ προλεταριάτου σὲ ὅλο τὸν κόσμο καὶ ἰδίως στὴν Εὐρώπη.

Τὸ προπαρασκευαστικὸ ἔργο γιὰ τὴν δημιουργία τῆς νέας ὀργανώσεως ἔγινε φανερὰ καὶ ἐπίσημα ἀπὸ τὸ σοβιετικὸ ὑπουργεῖο τῶν ἐξωτερικῶν. Ὁ ὑπουργὸς Τσιτσέριν ἀπηύθυνε τὴν ἔκκλησι γιὰ τὴν σύγκλησι τοῦ συνεδρίου ποὺ θὰ ἵδρυε τὴν Διεθνῆ.

Τὸ συνέδριο συνῆλθε τὸν Μάρτιο τοῦ 1919 στὴν Μόσχα μὲ τὴν συμμετοχὴ ἀντιπροσώπων διαφόρων μικρῶν ἀριστερῶν σοσιαλιστικῶν ὁμάδων ἀπὸ μερικὲς χῶρες. Συνολικὰ πῆραν μέρος στὸ συνέδριο 35 ἀντιπρόσωποι καὶ 15 προσκεκλημένοι. Οἱ περισσότεροί τους προήρχοντο ἀπὸ μικρὲς χῶρες ποὺ μόλις εἶχαν ἀποσπασθῆ ἀπὸ τὴν ρωσικὴ αὐτοκρατορία δηλ. ἀπὸ τὴν Ἐσθονία Λεττονία, Λιθουανία καὶ Φινλανδία. Ἄλλοι πάλιν ἦσαν αἰχμάλωτοι πολέμου (οὔγγροι, αὐστριακοί, γερμανοί) ἢ ἄλλοι ξένοι ποὺ ἔτυχε νὰ βρίσκωνται στὴν Ρωσία. Ἐπρόκειτο δηλαδὴ γιὰ μία ἀσήμαντη συγκέντρωσι στὴν ὁποία μόνοι οὐσιαστικοὶ παράγοντες ἦσαν οἱ ρῶσοι μπολσεβῖκοι ποὺ ἔτσι εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς ἐπέβαλαν τὴν κυριαρχία τους στὴν νέα ὀργάνωσι.

Πρόεδρος τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς ἐξελέγη ὁ Γρηγόρι Ζηνόβιεφ, ἕνας ἀπὸ τοὺς πιὸ στενοὺς συνεργάτες καὶ φίλους τοῦ Λένιν ὁ ὁποῖος διώχθηκε ἀπὸ τὴν ἡγεσία τῆς Κ.Δ. τὸ 1926 ἀπὸ τὸν Στάλιν ποὺ ἀργότερα τὸν τουφέκισε σὰν «προδότη». Πλάϊ στὸν Ζηνόβιεφ τοποθετήθηκαν ὁ Μπουχάριν καὶ ὁ Ράντεκ. Αὐτοὶ οἱ τρεῖς συγκρότησαν τὴν πραγματικὴ ἡγεσία τῆς Κ.Δ. τὴν ὁποία ὡς τὸ θάνατο τοῦ Λένιν βοηθοῦσε περιοδικὰ ὁ ἀπασχολημένος σὲ ἄλλους τομεῖς Τρότσκυ. Ὅλοι τους ἐξοντώθηκαν ἀπὸ τὸν Στάλιν.

2. Οἱ 21 ὅροι

Τὸ 2ο συνέδριο τῆς Κόμιντερν συνῆλθε τὸν Ἰούλιο τοῦ 1920 στὴν Πετρούπολι καὶ ἐνέκρινε τὸ καταστατικὸ τῆς ὀργανώσεως μὲ τοὺς περίφημους «21 ὅρους». Στοὺς ὅρους αὐτοὺς ὁ Λένιν καὶ οἱ συνεργάται του καθόριζαν τὰ διαχωριστικὰ σημεῖα μεταξὺ σοσιαλιστικῶν καὶ κομμουνιστικῶν κομμάτων, τὶς ἀρχὲς ἐπάνω στὶς ὁποῖες ἔπρεπε νὰ στηρίζονται τὰ δεύτερα καὶ τὶς βασικὲς γραμμὲς τῆς τακτικῆς ποὺ θὰ ἔπρεπε νὰ ἐφαρμόζουν στὸ ὄνομα τῆς παγκοσμίου ἐπαναστάσεως. Μὲ τοὺς ὅρους αὐτοὺς ἐπεβάλλοντο

στὴν Κόμιντερν καὶ σὲ ὅλα τὰ κόμματα ποὺ θὰ ἦσαν μέλη της οἱ ἀρχὲς τοῦ λενινισμοῦ τόσο στὸν θεωρητικὸ ὅσο καὶ κυρίως, στὸν ὀργανικὸ τομέα. Φυσικὰ εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς οἱ ρῶσοι κομμουνισταὶ μὲ τὸ κῦρος ποὺ εἶχαν ὕστερα ἀπὸ τὴν ἐπιτυχία τῆς ἐπαναστάσεώς των, ἔθεσαν τὴν Κ. Δ. κάτω ἀπὸ τὴν πλήρη καὶ ἀναμφισβήτητη κυριαρχία τους.

Σύμφωνα μὲ τὸ καταστατικό της ἡ Κόμιντερν «ἀποβλέπει σ' ἕνα μοναδικὸ σκοπό, δηλ. στὸ γκρέμισμα τοῦ καπιταλισμοῦ καὶ στὴν ἐγκαθίδρυσι τῆς δικτατορίας τοῦ προλεταριάτου» (ἀρ. 1). Τὰ Κ.Κ. ἔπρεπε νὰ ὀργανωθοῦν μὲ βάσι τὶς ἀρχὲς τοῦ λεγομένου «δημοκρατικοῦ συγκεντρωτισμοῦ» (12ος ὅρος) τοῦ συνωμοτισμοῦ (3ος ὅρος) καὶ τοῦ συνδιασμοῦ τῆς νομίμου δράσεως μὲ τὴν παράνομη (3ος ὅρος). Τὰ Κ.Κ. ὀφείλουν ἐπίσης νὰ διαβρώσουν τοὺς στρατοὺς τῶν ἀστικῶν χωρῶν (4ος ὅρος), νὰ διεισδύσουν στοὺς ἀγρότες (5ος ὅρος), νὰ καταπολεμήσουν τὰ σοσιαλιστικὰ κόμματα καὶ τοὺς ὀπαδοὺς τῶν εἰρηνικῶν δημοκρατικῶν κοινωνικῶν μεταρρυθμίσεων (6ος ὅρος). Τὸ καταστατικὸ ὁρίζει ἐπίσης ὅτι οἱ κομμουνισταὶ ὀφείλουν νὰ ἐκμεταλλευθοῦν τὰ ἐθνικὰ ἀπελευθερωτικὰ κινήματα τῶν ἀποικιακῶν λαῶν (8ος ὅρος), νὰ διεισδύσουν στὰ συνδικάτα καὶ νὰ τὰ ὑποτάξουν στὸ κόμμα (9ος ὅρος), καταπολεμῶντας τὴν διεθνῆ τῶν ἐλευθέρων συνδικάτων, τὸν δημοκρατικὸ συνδικαλισμὸ καὶ τὸν ρεφορμισμὸ (10ος ὅρος). Ἀκόμη, ὑποχρέωσις τῶν κομμουνιστῶν εἶναι νὰ χρησιμοποιοῦν τὶς ἐκλογές, τὸ κοινοβούλιο καὶ τοὺς ἄλλους δημοκρατικοὺς θεσμοὺς «γιὰ νὰ ὑποσκάψουν ἀπὸ μέσα τὸν κρατικὸ μηχανισμὸ καὶ τὴν ἴδια τὴν Βουλὴ» δρῶντας σὰν «ἀπεσταλμένοι τοῦ κόμματος μέσα στὸ ἐχθρικὸ στρατόπεδο» (11ος ὅρος).

Τέλος, στὸν 14ο ὅρο τονίζεται ἡ ὑποχρέωσις τῶν κομμάτων μελῶν τῆς ΚΔ «νὰ ὑποστηρίζουν χωρὶς καμμιὰ ἐπιφύλαξι τὴν Ε.Σ.Σ.Δ.».

Μετὰ ἀπὸ τὸ 2ο συνέδριό της, ποὺ οὐσιαστικὰ ἦταν καὶ τὸ πρῶτο πραγματικό, ἡ Κ.Δ. ὀργάνωσε ἕνα «συνέδριο τῶν λαῶν τῆς Ἀνατολῆς» ποὺ συνῆλθε στὸ Μπακοῦ τὸν Σεπτέμβριο τοῦ 1920. Ὁ χαρακτῆρας του ἦταν ξεκάθαρα ἀντιδυτικὸς καὶ ὁ σκοπός του ἡ ἐπαναστατικοποίησις τῶν ἀποικιακῶν καὶ ἰδίως τῶν ἀσιατικῶν λαῶν. Στὸ συνέδριο μετέσχαν τοῦρκοι, πέρσες, ἀρμένιοι, κινέζοι κ.ἄ. Μιλῶντας πρὸς αὐτοὺς ὁ Ζηνόβιεφ εἶπε :

«Ἡ πραγματικὴ ἐπανάστασι θὰ σημάνη μόνον ὅταν τὰ 800 ἑκ. τῆς Ἀσίας ἑνωθοῦν μαζί μας, ὅταν ἡ ἀφρικανικὴ ἤπειρος συνενωθῆ, ὅταν δοῦμε ἑκατοντάδες ἑκατομμύρια ἀνθρώπων νὰ μπαίνουν σὲ κίνησι... Πρέπει ν' ἀρχίσουμε τὸν ἱερὸ πόλεμο ἐναντίον τῶν ἄγγλων καὶ γάλλων καπιταλιστῶν... Ἦρθε ἡ ὥρα νὰ δημιουργηθῆ ὁ Κόκκινος Στρατὸς τῆς Ἀνατολῆς γιὰ νὰ ἐξαπολύση ἐξεγέρσεις καὶ νὰ δράση παντοῦ: στὴν Τουρκία, στὴν Περσία, στὴν Ἰνδία, στὴν Κίνα».

Ὁ Ράντεκ ἐπικαλέσθηκε τὸν Ταμερλᾶνο λέγοντας!

«Κάνουμε ἔκκλησι στὸ πνεῦμα τῆς μάχης ποὺ ὁδήγησε κάποτε τοὺς λαοὺς τῆς Ἀνατολῆς ὅταν βάδισαν ἐναντίον τῆς Εὐρώπης κάτω ἀπὸ τὴν ἡγεσία τῶν μεγάλων τους κατακτητῶν».

3. Ἡ μόνιμη κρίσις τῆς Κ.Δ.

Σκοπὸς λοιπὸν τῆς Κόμιντερν ἦταν ἡ προώθησις τῶν προλεταριακῶν ἐπαναστάσεων στὶς ἀνεπτυγμένες δυτικὲς χῶρες καὶ τῶν ἐθνικοαπελευθερωτικῶν ἐπαναστάσεων στὶς ἀποικίες ποὺ θὰ ἐστρέφοντο ἐναντίον τῶν δυτικῶν Δυνάμεων. Ταυτόχρονα ὅλα τὰ κομμουνιστικὰ κόμματα τοῦ κόσμου ἔπρεπε νὰ ὑποστηρίζουν παντοῦ καὶ πάντοτε τὰ ἐθνικὰ συμφέροντα τῆς Ρωσίας τὰ ὁποῖα ἡ Κόμιντερν ἐταύτιζε μὲ τὰ συμφέροντα τοῦ προλεταριάτου καὶ τῆς ἐπαναστάσεώς του.

Αὐτὴ ἡ πολιτικὴ ἀσφαλῶς ἐξυπηρετοῦσε τὰ συμφέροντα τῆς Ρωσίας ἐναντίον τῆς Δύσεως ἀλλὰ ἔφερνε σὲ ἀμηχανία τοὺς τοπικοὺς κομμουνιστὰς ἡγέτας ποὺ ἦταν ἀδύνατον νὰ δικαιολογοῦν πάντοτε τὴν ἐκ μέρους των ὑποστήριξι τῆς ἑκάστοτε ρωσκῆς πολιτικῆς. Ἐξ ἄλλου ἡ Ρωσία ἐπισήμως, στὸ ἐπίπεδο τῶν διακρατικῶν σχέσεων, ἀκολουθοῦσε πολιτι-

κή «εἰρηνικῆς συνυπάρξεως» πού ἐρχόταν σέ ἀντίθεσι πρός τήν ἀρχή τῆς παγκοσμίου ἐπαναστάσεως πρᾶγμα πού μπέρδευε ἀκόμη περισσότερο τά πράγματα. Ἀκόμη, ἡ κατάστασις στή Ρωσία ἐξελίσσετο κατά τρόπο κάθε ἄλλο παρά ἑλκυστικό γιά τούς ἐργαζομένους τοῦ ἄλλου κόσμου.

Γι' αὐτό, ἡ Γ' Διεθνής δέν μπόρεσε νά πετύχη σπουδαῖα πράγματα στήν Εὐρώπη ὅπου ἀνετράπησαν καί τά κομμουνιστικά καθεστῶτα τῆς Βαυαρίας καί τῆς Οὐγγαρίας ὕστερα ἀπό ζωή ὀλίγων μηνῶν. Στήν Ἀσία οἱ συνθῆκες ἦσαν πιό εὐνοϊκές γιά τήν δραστηριότητα καί τῆς Γ' Διεθνοῦς καί τῆς σοβιετικῆς ἐξωτερικῆς πολιτικῆς. Πράγματι στίς περιοχές αὐτές ἡ Ρωσία θέλοντας νά ἐξασθενίση τίς δυτικές Δυνάμεις ὑποστήριζε ὄχι μόνον κομμουνιστικά ἀλλά καί ἐθνικοαπελευθερωτικά κινήματα. Ἔτσι ὑποστήριξε τόν Κεμάλ στήν Τουρκία, τό Κουόμινταγκ στήν Κίνα, τόν Παχλεβί στό Ἰράν καί τόν Ἀμανουλάχ στό Ἀφγανιστάν. Ἡ σοβιετική Ρωσία ὑποστήριζε ἀκόμη καί φεουδάρχες σάν τόν Ἴμπν Σαούντ, ἀρκεῖ αὐτοί νά ἐστρέφοντο ἐναντίον τῆς Δύσεως. Παρ' ὅλα αὐτά καί ἐδῶ ἡ σοβιετική ἐξωτερική πολιτική ἐρχόταν πολλές φορές σέ ἀντίθεσι πρός τήν γενικώτερη ἐπαναστατική τακτική μέ ζημία καί τῶν δύο ἀλλά κυρίως βέβαια τῆς δεύτερης πού ἔπρεπε νά θυσιάζεται στήν πρώτη.

Ἡ Κόμιντερν ὀργανώθηκε σύμφωνα μέ τό πρότυπο τοῦ ΚΚ τῆς Ρωσίας. Ἴσχυε καί σ' αὐτήν ἕνα ὑπέρ συγκεντρωτικό σύστημα μαζί μέ ὅλους τούς κανόνες πού εἶχε ἐφεύρει ὁ Λένιν γιά τή Ρωσία. Οἱ ἡγέτες τῆς Κόμιντερν ξεκινοῦσαν ἀπό τήν ἐσφαλμένη θέσι ὅτι ἡ ἐργατική τάξις καί οἱ κατ' αὐτούς ἀντίπαλοί της εἶναι παντοῦ οἱ ἴδιοι. Δέν ἔπαιρναν ὑπ' ὄψι τους τίς διαφορές ἀπό χώρα σέ χώρα καί ἐφάρμοζαν δουλικά παντοῦ καί πάντοτε κάτω ἀπό ὁποιεσδήποτε συνθῆκες τό «ρωσικό πρότυπο». Τό κακό ξεκινοῦσε ἤδη ἀπό τόν Μάρξ πού ἔβλεπε τόν καπιταλισμό σάν ἕνα ὁμοιόμορφο, ἑνιαῖο σέ ὅλες τίς χῶρες, σύστημα. Καί δυνάμωσε μέ τόν Λένιν πού γοητευμένος ἀπό τήν ἐπιτυχία τοῦ δικοῦ του πειράματος, ἤθελε μιμούμενος τόν Μάρξ, νά ἐπιβάλη τίς ἐμπειρικές ἀρχές του καί τήν πρακτικιστική τεχνική του σάν «νόμους» μέ γενική ἰσχύ πού δῆθεν διέπουν τήν ἱστορική καί κοινωνική κίνησι σέ ὅλο τόν κόσμο! Ἔτσι ἡ Κόμιντερν στήν πραγματικότητα λειτουργοῦσε σάν ἕνα παγκόσμιο κόμμα ὀργανωμένο κατά τρόπο μονολιθικό, συγκεντρωτικό, αὐταρχικό καί στρατοκρατικό. Τό ἀποτέλεσμα ἦταν ἡ ἑνιαία γραμμή τῆς Κόμιντερν νά μή ἀποδίδη σέ ὅλες τίς χῶρες. Αὐτό προκάλεσε καί διαμάχες στό ἐσωτερικό τῶν διαφόρων κομμουνιστικῶν κομμάτων καθώς καί μέσα στούς ἡγετικούς κόλπους τῆς Κόμιντερν. Οἱ διαμάχες αὐτές ἐπηρεάζοντο σέ μεγάλο βαθμό καί ἀπό τίς ὀξεῖες ἔριδες πού ξέσπασαν στό ἐσωτερικό τοῦ ΚΚ Ρωσίας μετά τόν θάνατο τοῦ Λένιν καί γύρω ἀπό τό πρόβλημα τῆς διαδοχῆς του. Γι' αὐτό καί πραγματοποιήθηκαν μεγάλες ἐκαθαρρίσεις καί στό ἐσωτερικό τῆς Κόμιντερν.

Ἡ Γ' Διεθνής παρά τήν σχετική ἀνάπτυξί της στό διάστημα τῆς 25ετοῦς ὑπάρξεώς της, οὐσιαστικά ὑπῆρξε μία ἀποτυχία. Δέν κατόρθωσε «νά ἐξαγάγη τήν ἐπανάστασι» καί δέν μπόρεσε νά δημιουργήση πουθενά ἕνα κομμουνιστιό καθεστώς. Ὡς τόν β' παγκόσμιο πόλεμο τά περισσότερα ἀπό τά κόμματα - μέλη της, δέν μπόρεσαν νά ριζώσουν στίς χῶρες ὅπου δροῦσαν καί ἔμειναν σάν μικρές δυναμικές ξενοκίνητες ὁμάδες φανατικῶν αἱρετικῶν καί ἐπικινδύνων ἐξτρεμιστῶν.

4. Ἡ ἀναβολή τῆς παγκοσμίου ἐπαναστάσεως

Τήν μεγαλύτερη ἀνάπτυξι ἀπό τά κόμματα μέλη τῆς Κ. Δ. τήν ἐσημείωσε τό ΚΚ Γερμανίας τό ὁποῖο καί ἔγινε γιά ἕνα διάστημα τό ἐπίκεντρο τῶν ἐλπίδων τῆς Κόμιντερν. Ἡ ἀπόπειρά του ὅμως νά πραγματοποιήση τήν ἐπανάστασι στήν Γερμανία κατά τό 1921 ἀπέτυχε. Εἶχαν προηγηθῆ οἱ ἀποτυχίες τῶν κομμουνιστικῶν ἐπαναστάσεων στήν Βαυαρία καί στήν Οὐγγαρία καθώς καί ἡ ἀποτυχία τῆς ρωσικῆς ἀπόπειρας γιά βίαιη «ἐξα-

γωγή τῆς ἐπαναστάσεως» μὲ τὴν στρατιωτικὴ εἰσβολὴ στὴν Πολωνία. Οἱ ἰταλικὲς ἀπεργίες δὲν ἐξελίχθηκαν σὲ ἐπανάστασι καὶ ἡ γενικὴ ἀπεργία τῆς Τσεχοσλοβακίας ἐκφυλίσθηκε. Ἀντίθετα ἡ ἐπανάστασις ξέσπασε στὴν ἴδια τὴν ΕΣΣΔ ὅπου τὸν Μάρτιο τοῦ 1921 ξεσηκώθηκαν οἱ ναῦτες τῆς Κρονστάνδης. Ταυτόχρονα ἄρχισε στὴν Ρωσία καὶ ἡ μεγάλη πείνα ἐνῶ μέσα στὸ ΚΚΣΕ ἐκδηλώνονταν οἱ πρῶτες σοβαρὲς διαμάχες. Ἦταν φανερὸ ὅτι ὄχι μόνο δὲν ἐπρόκειτο νὰ πέση ἄμεσα ὁ καπιταλισμός, ὅπως πρόβλεπε τὸ 2ο συνέδριο τῆς ΚΔ, ἀλλὰ καὶ ὅτι κινδύνευε ὁ ἴδιος ὁ κομμουνισμὸς στὴν ΕΣ ΣΔ. Ἔτσι ὁ Λένιν καὶ οἱ συνεργάτες του ἀναγκάζονται νὰ μεταβάλουν τακτικὴ καὶ στὸ ἐσωτερικὸ τῆς χώρας τους, ὅπου ἀρχίζουν τὴν ἐφαρμογὴ τῆς ΝΕΠ, καὶ στὸ ἐξωτερικὸ ὅπου ἐγκαταλείπουν τὴν ἐπαναστατικὴ γραμμὴ καὶ τὴν ἀντικαθιστοῦν ἀπὸ τὴν γραμμὴ τοῦ «ἑνιαίου μετώπου». Τὴν μεταβολὴ αὐτὴ τὴν ἐπικύρωσε τὸ 3ο συνέδριο τῆς ΚΔ, ποὺ συνῆλθε τὸν Ἰούλιο τοῦ 1921 στὴν Μόσχα. Μιλώντας σ᾽ αὐτὸ τὸ συνέδριο, ὁ Τρότσκυ εἶπε: «Τώρα βλέπουμε ὅτι δὲν εἴμαστε τόσο κοντὰ στὸν σκοπό μας, τὴν παγκόσμια ἐπανάστασι. Εἴχαμε πιστεύσει τὸ 1919 ὅτι αὐτὴ δὲν ἦταν παρὰ ζήτημα μηνῶν καὶ τώρα λέμε ὅτι εἶναι ἴσως ζήτημα ἐτῶν». Καὶ τὸ συνέδριο στὶς «θέσεις» του διαπιστώνει: «εἶναι ἀναμφισβήτητο ὅτι ὁ ἐπαναστατικὸς ἀγώνας τοῦ προλεταριάτου γιὰ τὴν ἐξουσία ἐκδηλώνει αὐτὴ τὴ στιγμὴ σὲ παγκόσμια κλίμακα μιὰ ὁρισμένη κάμψι, μιὰ ὁρισμένη βραδύτητα». Γι᾽ αὐτὸ τὸ συνέδριο ἀποφάσισε τὴν ἀναβολὴ τῆς ἐνόπλου ἐξεγέρσεως καὶ τὴν ἐφαρμογὴ τῆς τακτικῆς τοῦ ἑνιαίου μετώπου μὲ τοὺς σοσιαλιστὰς καὶ ἄλλους ἀριστεροὺς ἐνῶ ταυτόχρονα ὁ Λένιν δικαίωνε θεωρητικὰ τὴν νέα γραμμὴ ἀναπτύσοντας τὴν θέσι περὶ «προσωρινῆς συνυπάρξεως σοσιαλισμοῦ καὶ καπιταλισμοῦ».

5. «Ἑνιαῖο μέτωπο» καὶ ἐσωτερικὲς διαμάχες.

Ὕστερα ἀπὸ τὶς ἀποτυχίες τῶν ἐπαναστατικῶν της ἐφόδων, ἡ Διεθνὴς ἐγκατέλειψε τὶς τυχοδιωκτικὲς ἀπόπειρες καὶ ἄρχισε νὰ ἐφαρμόζη τὴν τακτικὴ τοῦ «ἑνιαίου μετώπου» μὲ τοὺς σοσιαλιστὰς καὶ τὶς ἄλλες ἀριστερὲς κινήσεις. Σκοπὸς τῆς Κόμιντερν τώρα δὲν ἦταν ἡ ἄμεση ἐξαπόλυσις τῆς ἐπαναστάσεως ἀλλὰ ἡ συστηματικὴ ἐργασία γιὰ τὴν ὡρίμανσι τῶν προϋποθέσεών της. Τὸ πρῶτο ἐπαναστατικὸ κῦμα μετὰ ἀπὸ τὸν παγκόσμιο πόλεμο εἶχε δώσει τὴν νίκη στοὺς κομμουνιστὰς μόνο στὴ Ρωσία. Ἡ Κόμιντερν χώνεψε αὐτὴν τὴν πραγματικότητα καὶ ἀπὸ τὸ 1921 ἄρχισε νὰ ἑτοιμάζη ὑπομονετικὰ τὴν δεύτερη ἐπαναστατικὴ ἔφοδο ἡ ὁποία τοποθετήθηκε ἀόριστα στὸ μέλλον.

Ἡ ἐγκατάλειψις τῆς ἐπαναστατικῆς τακτικῆς καὶ ἡ γραμμὴ τῆς συνεργασίας μὲ τὴν «προδοτικὴ» Β´ Διεθνῆ ἐπέφερε σύγχισι στὶς τάξεις τῶν κομμουνιστῶν καὶ πολλὰ ἀπὸ τὰ ξένα ἡγετικὰ στελέχη τῆς ΚΔ κατέκριναν τὴν Μόσχα ὅτι ὑποτάσσει τὰ συμφέροντα τῆς παγκοσμίου ἐπαναστάσεως στὰ συμφέροντα τῆς Ρωσίας. Ὁ γάλλος κομμουνιστὴς ἡγέτης Μονμουσῶ διακήρυξε. «Ἡ ρωσικὴ ἐπανάστασις ἀρχίζει συνομιλίες μὲ τὸν ἀντίπαλό της, ζητεῖ νὰ διαπραγματευθῆ μὲ τοὺς πιὸ εὐνοϊκοὺς ὅρους, δὲν ἀποβλέπει πιὰ στὴν παγκόσμια ἐπανάστασι ἀλλὰ στὴν διατήρησι τῶν κατακτημένων θέσεων... Οἱ ρῶσοι διαπραγματεύονται μὲ τὰ καπιταλιστικὰ κράτη καὶ προσπαθοῦν νὰ σώσουν τὸ σοβιετικὸ κράτος, νὰ πετύχουν μία συμφωνία μὲ τοὺς ρεφορμιστές». Γιὰ τὴν ἀντιμετώπισι τῆς καταστάσεως συνῆλθε τὸ 4ο συνέδριο τῆς ΚΔ, τὸν Νοέμβριο τοῦ 1922 στὴν Μόσχα καὶ σ᾽ αὐτὸ οἱ ρῶσοι ἐπέβαλαν τὶς ἀπόψεις των. Ὁ Λένιν, ἄρρωστος ἤδη, ἐξεφώνησε ἕνα σύντομο λόγο στὸ συνέδριο.

Ἡ τακτικὴ τοῦ «ἑνιαίου μετώπου» δὲν ἔδωσε σπουδαῖα πράγματα, ἐπέτρεψε ὅμως στὰ κομμουνιστικὰ κόμματα νὰ πραγματοποιήσουν μιὰ κάποια διείσδυσι ἔξω ἀπὸ τὸν στενὸ ἀρχικὸ κύκλο τους. Τὴν μεγαλύτερη ἐπιτυχία τὴν σημείωσαν στὴν Κίνα ὅπου τὸ ΚΚ, τὸ ὁποῖο μόλις εἶχε δημιουργηθῆ, συνεργάσθηκε μὲ τὸ

ἀστικὸ καὶ ἐθνικιστικὸ κίνημα τοῦ Κουόμινταγκ. Παρ' ὅλα αὐτά, τὰ ἐπαναστατικὰ σχέδια δὲν ἐγκατελείποντο ἐντελῶς καὶ τὸ 1923 ἔγινε μιὰ νέα ἀπόπειρα ἐπαναστάσεως στὴν Γερμανία. Ἐπαναστατικὲς ἐξορμήσεις ἔγιναν καὶ στὴν Πολωνία καὶ τὴν Βουλγαρία. Ἡ ἀποτυχία τους ὁδήγησε στὴν ἐκκαθάρισι ἐκείνων ἀπὸ τοὺς ἡγέτας τῆς Κόμιντερν ποὺ διαφωνώντας πρὸς τὴν γραμμὴ τῆς Μόσχας ἐπέμεναν στὴν ἐπαναστατικὴ τακτική. Ἔτσι ἐπῆλθε ἀπόλυτη ἐπιβολὴ τῶν «συντηρητικῶν» οἱ ὁποῖοι ὑπάκουαν τυφλὰ στὶς ἐντολὲς τῆς Μόσχας. Ἡ ἀλλαγὴ αὐτὴ ἐπῆλθε τὸ 1923-24 καὶ λέγεται «μπολσεβικοποίησις τῆς Κόμιντερν».

Τὸν Ἰούλιο τοῦ 1924 συνῆλθε στὴν Μόσχα τὸ 5ο συνέδριο τῆς ΚΔ. Οἱ ἐπαναστατικὲς ἐξορμήσεις τῶν διαφόρων ΚΚ εἶχαν ἀποτύχει. Ὁ Λένιν εἶχε πεθάνει. Ἡ ΕΣΣΔ ἐφήρμοζε τὴν τακτικὴ τῆς συνυπάρξεως στὸ ἐξωτερικὸ καὶ τῆς ΝΕΠ στὸ ἐσωτερικό. Ἔτσι τὸ συνέδριο διαπίστωσε ὅτι «ὁ καπιταλισμὸς μπαίνει σὲ μία περίοδο μερικῆς καὶ σχετικῆς σταθεροποιήσεως» ἐνῶ «τὸ ἐπαναστατικὸ κῦμα περνᾶ προσωρινὴ ὕφεσι. Γι' αὐτὸ «ἀπαιτεῖται ἀναδιοργάνωσι καὶ ἐνίσχυσι τῶν ΚΚ» ποὺ σὰν ἐπιτακτικὸ καθῆκον ἔχουν τὴν «μπολσεβικοποίησί» τους. Ἡ «μπολσεβικοποίησις» ἐσήμαινε τὴν ἐκκαθάρισι ὅλων τῶν στοιχείων ποὺ δὲν ἦσαν τυφλὰ ἀφοσιωμένα στὴν Μόσχα.

6. Ἡ Κ.Δ. ὑπὲρ τῆς αὐτονόμου Μακεδονίας—Θράκης

Τὸ ἴδιο συνέδριο υἱοθέτησε μία ἀπόφασι «γιὰ τὸ ἐθνικὸ ζήτημα στὴν Κεντρικὴ Εὐρώπη καὶ στὰ Βαλκάνια». Σ' αὐτήν, ἡ Πολωνία, ἡ Τσεχοσλοβακία, ἡ Γιουγκοσλαβία, ἡ Ρουμανία καὶ ἡ Ἑλλὰς (ὄχι ὅμως καὶ ἡ Βουλγαρία) ἐχαρακτηρίζοντο «μικρὰ ἰμπεριαλιστικὰ κράτη ποὺ προσάρτησαν ἐκτεταμένα ἐδάφη κατοικούμενα ἀπὸ ἄλλες ἐθνότητες καὶ ἀποτελοῦν ἑστίες ἐθνικῆς καταπιέσεως καὶ κοινωνικῆς ἀντιδράσεως». Γι' αὐτό, τὰ ΚΚ ἐκαλοῦντο νὰ ἀγωνισθοῦν γιὰ «τὸν ἀποχωρισμὸ τῶν καταπιεζομένων ἐθνοτήτων» αὐτῶν τῶν χωρῶν. Εἰδικότερα, τὸ συνέδριο, τάχθηκε ὑπὲρ τῆς ἀνεξαρτήτου Μακεδονίας καὶ τῆς ἀνεξαρτήτου Θράκης. Τὸ ΚΚΕ δέχθηκε αὐτὴν τὴν ἀπόφασι ποὺ σήμαινε τὸν διαμελισμὸ τῆς Ἑλλάδος.

7. Ἡ σταλινοποίησις τῆς Κ.Δ.

Τὸ 6ο συνέδριο τῆς ΚΔ συνῆλθε στὴν Μόσχα τὸν Ἰούλιο τοῦ 1928 δηλ. 4 χρόνια μετὰ τὸ 5ο ἐνῶ τὸ καταστατικό της πρόβλεπε τὴν σύγκλησι τοῦ συνεδρίου κάθε χρόνο. Ἡ καθυστέρησις ὀφείλετο κυρίως στὴν ἄγρια διαμάχη ποὺ εἶχε ξεσπάσει στὸ ἐσωτερικὸ τοῦ ΚΚΣΕ μεταξὺ Στάλιν καὶ Τρότσκυ. Τὸ 6ο συνέδριο ἐπισφράγισε τὴν ἐπικράτησι τοῦ Στάλιν καὶ στὸν τομέα τοῦ διεθνοῦς κομμουνιστικοῦ κινήματος. Τὸ συνέδριο ψήφισε τὸ νέο καταστατικὸ τῆς ΚΔ ποὺ ἦταν αὐστηρότερο ἀπὸ τὸ προηγούμενο στὰ θέματα τῆς ὀργανώσεως, τοῦ συγκεντρωτισμοῦ καὶ τῆς πειθαρχίας. Τὸ συνέδριο διατύπωσε ἐπίσης τὴν θέσι ὅτι ἡ πορεία τοῦ κομμουνισμοῦ πρὸς τὴν ἐξουσία δὲν συντελεῖται μόνο μὲ τὶς καθαρὰ «προλεταριακὲς» ἐπαναστάσεις ἀλλὰ ἐπίσης καὶ μὲ τὶς «ἀστικοδημοκρατικές» καὶ τὶς «ἐθνικοαπελευθερωτικὲς» ἐπαναστάσεις. Οἱ κομμουνισταὶ συμμετέχοντας στὶς ἐπαναστάσεις τῶν δύο τελευταίων τύπων προωθοῦν ἔντεχνα τὴν δική τους ἐπανάστασι, ἀνοίγουν τὸν δρόμο πρὸς τὴν ἐπιβολὴ τῆς δικτατορίας των.

8. Ἡ νέα ἐπαναστατικὴ ἐξόρμησις

Ἡ μεγάλη οἰκονομικὴ κρίσις τοῦ 1929 βρῆκε τὴν Κόμιντερν καλύτερα ὀργανωμένη ἀπὸ ἄλλοτε καὶ τὰ κόμματα ποὺ ἦσαν μέλη της πιὸ ἰσχυρά, πιὸ πεπειραμένα καὶ στὰ χέρια σίγουρων ἡγετῶν.

Γι' αὐτό, ἡ 10η ὁλομέλεια τῆς Ἐκτελεστικῆς Ἐπιτροπῆς τῆς ΚΔ ποὺ συνῆλθε στὴν Μόσχα τὸν Ἰούλιο τοῦ 1929 διακήρυξε ὅτι ἔληξε «ἡ περίοδος τῆς προσωρινῆς σταθεροποιήσεως τοῦ καπιταλισμοῦ» καὶ ἀρχίζει νέα κρίσις τὴν ὁποία τὰ ΚΚ πρέπει νὰ ἐκμεταλλευθοῦν ἐξαπολύοντας ἕνα νέο κύκλο ἐπαναστατικῶν

ἀγώνων μὲ σκοπὸ τὴν κατάληψι τῆς ἐξουσίας.

Παρ' ὅλα αὐτά, ἡ ΚΔ δὲν μπόρεσε νὰ ἐπωφεληθῆ ἀπὸ τὴν γενικὴ κρίσι τοῦ καπιταλισμοῦ. Ὁ λόγος εἶναι ὅτι ἡ Ρωσία ἐκείνη τὴν ἐποχὴ ἦταν ὁλοκληρωτικὰ δοσμένη στὰ προβλήματα τῆς ἐκβιομηχανίσεως καὶ τῆς κολλεκτιβοποιήσεως τῆς ἀγροτικῆς της οἰκονομίας. Τὰ χρόνια τῆς μεγάλης οἰκονομικῆς κρίσεως τοῦ καπιταλιστικοῦ κόσμου συνέπεσαν μὲ τὸ πρῶτο 5ετὲς πρόγραμμα τῆς ΕΣΣΔ ποὺ ὅπως ξέρουμε εἶχε σὰν συνέπεια τὴν ἐξαπόλυσι ἑνὸς πραγματικοῦ ἐμφυλίου πολέμου ἐναντίον τῶν ἀγροτῶν καὶ τὸν φοβερὸ λιμὸ τοῦ 1932. Ἔτσι οἱ ἡγέτες τῆς Μόσχας ἀντιμετωπίζοντας τὰ δικά τους μεγάλα προβλήματα παρὰ τὶς ἐπαναστατικὲς διακηρύξεις καὶ προτροπές των εἶχαν παραμελήσει στὴν πρᾶξι τὸ θέμα τῆς παγκοσμίου ἐπαναστάσεως.

9. Ἡ ἐμφάνισις τοῦ φασισμοῦ καὶ τὰ «λαϊκὰ μέτωπα»

Τὸ ἀποτέλεσμα τῆς κρίσεως τοῦ 1929 ἀντίθετα πρὸς τὶς προβλέψεις τοῦ μαρξισμοῦ δὲν ὑπῆρξε ἡ ἀντικατάστασις τοῦ καπιταλισμοῦ ἀπὸ τὸν σοσιαλισμὸ ἀλλὰ ἡ ἀντικατάστασις σὲ πολλὲς χῶρες τῶν ἀστικῶν δημοκρατιῶν ἀπὸ φασιστικὰ καθεστῶτα. Τὰ καθεστῶτα αὐτὰ ἦλθαν στὴν ἐξουσία μαζὶ μὲ τοὺς ἄλλους λόγους καὶ ἐξ' αἰτίας τῆς κομμουνιστικῆς ἀπειλῆς ποὺ ἐκδηλώθηκε μὲ τὴν προσπάθεια τῶν ΚΚ γιὰ νέα ἐπαναστατικὴ ἐξόρμησι. Τὸ ἀποτέλεσμα αὐτῆς τῆς ἐξορμήσεως ἦταν ἡ ἐνίσχυσις τῶν φασιτῶν ποὺ ἀπέληξε στὴν καταστροφὴ πολλῶν ἀπὸ τὰ κόμματα ποὺ ἀνῆλθαν στὴν Γ΄ Διεθνῆ Ὁ μεγάλος μηχανισμὸς ποὺ ἐπὶ μία δεκαετία οἰκοδομοῦσε ὑπομονετικὰ ἡ Κόμιντερν δέχθηκε ἕνα φοβερὸ πλῆγμα. Τὰ ΚΚ τῆς Γερμανίας, τῆς Ἰταλίας καὶ τῶν χωρῶν τῆς Κεντρικῆς Εὐρώπης διαλύθηκαν. Στὴν Κίνα ἡ ἀπόπειρα κομμουνιστικῆς ἐπαναστάσεως στὶς μεγάλες πόλεις ἀπέτυχε καὶ ἀπὸ τότε ὁ Μάο - Τσὲ - Τοὺγκ παραβιάζοντας ὅλες τὶς ἀρχὲς καὶ τὴν γραμμὴ τῆς Κόμιντερν ἄρχισε νὰ οἰκοδομῆ ἕνα κομμουνιστικὸ κόμμα διαφορετικοῦ τύπου, στηριγμένο στοὺς ἀγρότες καὶ ὄχι στὸ προλεταριάτο. Τὸ κόμμα αὐτὸ ἄρχισε νὰ θέτη κάτω ἀπὸ τὸ ἔλεγχό του ἀγροτικὲς περιοχὲς καὶ νὰ δημιουργῆ τὸν πυρήνα ἑνὸς πρωτότυπου κομμουνιστικοῦ κράτους διαφορετικοῦ ἀπὸ τὸ σοβιετικό.

Τὸ 1935 φάνηκε καθαρὰ ὅτι ἡ κρίσις δὲν ὁδηγοῦσε πρὸς τὸν κομμουνισμὸ ἀλλὰ πρὸς τὸν φασισμό. Ἡ Μόσχα ἀνησυχώντας γιὰ τὴν ἴδια τὴν ὕπαρξί της, φοβούμενη ἕνα ἀντισοβιετικὸ πόλεμο τῶν φασιστικῶν δυνάμεων καὶ κυρίως μία ἐπίθεσι τῶν γερμανῶν καὶ τῶν ἰαπώνων στρατοκρατῶν μὲ τὴν ὑποστήριξι ἢ ἔστω τὴν ἀνοχὴ τῶν δυτικῶν Δημοκρατιῶν, ἀνάγκασε ὅλα τὰ κομμουνιστικὰ κόμματα νὰ ξεχάσουν ἐντελῶς τὴν ἐπανάστασι καὶ νὰ υἱοθετήσουν τὴν γραμμὴ τοῦ λεγομένου «λαϊκοῦ μετώπου».

Γι'αὐτὸν τὸν σκοπὸ συνῆλθε τὸν Ἰούλιο τοῦ 1935 τὸ 7ο συνέδριο τῆς ΚΔ. Ἐκεῖ, ὁ Βούλγαρος Γ. Δημητρώφ, γραμματεὺς τῆς ΚΔ, ἐξήγγειλε τὴν νέα τακτικὴ τῶν «λαϊκῶν μετώπων» τὴν ὁποία ἐξήγησε μὲ τὰ ἑξῆς λόγια! «Σύντροφοι. Θυμᾶστε τὴν παληὰ ἱστορία γιὰ τὴν κατάληψη τῆς Τροίας; Ἡ Τροία ἦταν ὀχυρωμένη μὲ ἀπόρθητα φρούρια, γιὰ ν' ἀμύνεται στὰ ἐχθρικὰ στρατεύματα. Καὶ αὐτὰ δὲν μποροῦσαν νὰ νικήσουν ὡς τότε, ποὺ μὲ τὴ βοήθεια τοῦ περίφημου Δουρείου Ἵππου μπόρεσαν νὰ εἰσχωρήσουν μέσα στοὺς κόλπους τοῦ ἐχθροῦ. Ἐμεῖς οἱ ἐπαναστάτες μοῦ φαίνεται, δὲν πρέπει νὰ δυσκολευόμαστε νὰ ἐφαρμόσουμε τὴν ἴδια ταχτικὴ ἀπέναντι στὸ φασιστικό μας ἐχθρό... Ἐκεῖνος ποὺ δὲν καταλαβαίνει τὴν ἀναγκαιότητα τῆς ἐφαρμογῆς μιᾶς τέτοιας ταχτικῆς... δὲ θὰ μπορέση νὰ ὁδηγήση τὶς μᾶζες στὴν ἀνατροπὴ τῆς φασιστικῆς διχτατορίας.. Τὸ μαζικὸ κίνημα τοῦ ἑνιαίου μετώπου... θὰ γίνη τὸ σαράκι ποὺ θὰ συντρίψη τὸ φρούριο τῆς φασιστικῆς διχτατορας ποὺ σὲ πολλοὺς σήμερα φαίνεται ἀπόρθητο» (ἔκδ. «Ριζοσπάστη», 1935 σελ. 57-58).

Σκοπὸς αὐτῶν τῶν μετώπων, στὰ ὁποῖα οἱ κομμουνισταὶ συνειργάζοντο ὄχι πιὰ μόνο μὲ τοὺς σοσιαλιστὰς ἀλλὰ καὶ

μὲ ἀστοὺς φιλελευθέρους καὶ μὲ ὁποιονδήποτε ἀντίπαλο τῆς φασιστικῆς ἄκρας δεξιᾶς, ἦταν νὰ ἐμποδισθῆ ἡ ἄνοδος τῶν φασιστῶν στὴν ἐξουσία μὲ σκοπὸ τὴν διάσωσι τῆς Ε.Σ.Σ.Δ. Γιὰ τὸν ἴδιο λόγο τὴν ἐποχὴ ἐκείνη ἡ ΕΣΣΔ, ἐφαρμόζοντας τὴν τακτικὴ τοῦ «λαϊκοῦ μετώπου» σὲ διεθνῆ κλίμακα ἔγινε μέλος τῆς Κοινωνίας Τῶν Ἐθνῶν τὴν ὁποία ὡς τότε κατάγγελλε σὰν «λέσχη τῶν μεγάλων ἰμπεριαλιστῶν». Ὁ ἐκπρόσωπος τῆς ΕΣ ΣΔ στὴν Κοινωνία Τῶν Ἐθνῶν, Μ. Λιτβίνωφ καὶ γενικώτερα ἡ σοβιετικὴ προπαγάνδα κατέβαλαν μεγάλες προσπάθειες γιὰ νὰ πείσουν τὸν κόσμο ὅτι ἡ ΕΣΣΔ ἦταν μία «δημοκρατικὴ χώρα»! Γι' αὐτὸ καὶ τὸ 1936 ψηφίσθηκε τὸ «σύνταγμα» τῆς ΕΣΣΔ. Τὴν ἴδια ἐποχὴ ὁ Στάλιν ἐδήλωνε πρὸς τὸν Ρ. Χόβαρντ ὅτι ἡ κυβέρνησίς του δὲν ἐνδιαφρεται πιὰ γιὰ τὴν προώθησι τοῦ παγκοσμίου κομμουνισμοῦ. Πράγματι, τὴν ἐποχὴν ἐκενη τὸ Κρεμλῖνο διέταξε τοὺς κομμουνιστὰς ὅλων τῶν χωρῶν νὰ ἀποφεύγουν κάθε ἐπαναστατικὴ δραστηριότητα. Στὴν Κίνα μάλιστα τοὺς ἐξανάγκασε νὰ συμμαχήσουν μὲ τὸν θανάσιμο ἐχθρό τους Τσὰγκ-Κάϊ - Σέκ, καὶ νὰ τὸν ἀφίσουν ἐλεύθερο ἐνῶ τὸν εἶχαν ἀπαγάγει καὶ τὸν κρατοῦσαν στὰ χέρια τους. Στὴν Ἱσπανία ἐπίσης ὅταν ἄρχισε ὁ ἐμφύλιος πόλεμος οἱ κομμουνισταὶ ἀντὶ νὰ ἐφαρμόσουν τὴν γνωστὴ λενινιστικὴ τακτικὴ καὶ νὰ ἐπιχειρήσουν νὰ ἁρπάξουν τὴν ἐξουσία, συντάχθηκαν μὲ τοὺς δημοκρατικούς. Καὶ στὶς ΗΠΑ οἱ κομμουνισταὶ ὑποτασσόμενοι στὴν Μόσχα ἀναγκάσθηκαν νὰ ὑποστηρίξουν τὸ «Νιοὺ Ντήλ» τοῦ Ροῦζβελτ τὸ ὁποῖο στὴν ἀρχὴ εἶχαν καταδικάσει σὰν «μισοφασιστικὴ ἀπόπειρα διασώσεως τοῦ καπιταλισμοῦ ἀπὸ τὴν κρίσι».

Ὅλα αὐτὰ ὅμως δὲν ἐμπόδισαν τὴν σοβιετικὴ ἡγεσία νὰ ἐξαπολύση στὸ ἐσωτερικὸ τῆς χώρας της τὴν πιὸ αἱματηρὴ τρομοκρατία τῆς ἱστορίας μὲ τὶς περιβόητες μεγάλες ἐκκαθαρίσεις, τοῦ Στάλιν. Κατὰ τὴν διάρκεια αὐτῶν ἐκκαθαρίσεων ἐπλήγησαν μὲ ἰδιαίτερη μανία καὶ οἱ παροικίες τῶν ξένων κομμουνιστῶν, στελεχῶν τῆς Κόμιντερν, ποὺ γιὰ διαφόρους λόγους εἶχαν καταφύγει ἢ βρίσκονταν στὴν ΕΣΣΔ. Ἀνάμεσα σ' αὐτοὺς ποὺ ἐξοντώθηκαν τότε ἀπὸ τὴν Νικαβεντέ, ἦσαν ὅσοι γερμανοὶ κομμουνισταὶ δὲν εἶχαν ἐξοντωθῆ ἀπὸ τὴν Γκεστάπο καὶ ὅλοι οἱ πολωνοὶ καὶ οὔγγροι κομμουνισταὶ ποὺ εἶχαν διαφύγει ἀπὸ τοὺς διωγμοὺς στὶς χῶρες τους, ἀνάμεσά τους καὶ διάσημος Μπίλα - Κούν, ἀρχηγὸς τῆς κομμουνιστικῆς ἐπαναστάσεως στὴν Οὐγγαρία κατὰ τὸ 1919 καὶ φίλος τοῦ Λένιν. Τὸ αἱματηρὸ αὐτὸ ὄργιο ποὺ ἐξαπελύθη στὸ ἐσωτερικὸ τῆς Ρωσίας εἶχε μεγάλο ἀντίκτυπο στὸ ἐξωτερικό, προκάλεσε τὴν ἀντιπάθεια πρὸς τὸν κομμουνισμὸ καὶ ἐμείωσε σημαντικὰ τὴν ἐπιτυχία τῆς τακτικῆς τοῦ «λαϊκοῦ μετώπου». Πάντως, μὲ τὰ «λαϊκὰ μέτωπα» οἱ κομμουνισταὶ κατόρθωσαν νὰ ἀποκτήσουν νέες συμπάθειες καὶ νὰ διαδόσουν τὶς ἰδέες τους κυρίως ἀνάμεσα στοὺς διανοουμένους καὶ σὲ ἀφελεῖς ἢ ρομαντικὲς προσωπικότητες στὴν Γαλλία, τὴν Ἀγγλία, τὶς ΗΠΑ καὶ ἄλλες χῶρες. Τὸ «λαϊκὸ μέτωπο» σημείωσε ἰδιαίτερη ἐπιτυχία στὴν Γαλλία ὅπου ἀνέβηκε στὴν ἐξουσία ἀλλὰ καὶ ἐκεῖ δὲν ἐφήρμοσε τὴν γραμμὴ ποὺ ἤθελε ἡ Κόμιντερν.

10. Ἡ Κ.Δ. ὑπὲρ τοῦ φασισμοῦ

Ὅταν ὅμως κατὰ τὸ 1938-39 ἡ Ρωσία διαπίστωσε ὅτι ὁ φασισμὸς δὲν ἐστρέφετο τόσο ἐναντίον της ὅσο ἐναντίον τῶν δυτικῶν Δημοκρατιῶν καὶ ὅτι αὐτὲς δὲν δὲν εἶχαν καμμία πρόθεσι νὰ ὑποστηρίξουν τὸν Ἄξονα γιὰ νὰ τὸν ἐξωθήσουν σὲ ἕνα ἀντισοβιετικὸ πόλεμο, ἄλλαξε ἐντελῶς τακτική. Σκοπὸς τῆς Μόσχας τώρα ἔγινε νὰ ὑποβοηθήση τὴν ἐξαπόλυσι ἑνὸς ἐνδοκαπιταλιστικοῦ πολέμου μεταξὺ φασιστικῶν καὶ δημοκρατικῶν κρατῶν καὶ νὰ φροντίσουν μὲ ἑλιγμοὺς νὰ ἐπωφεληθῆ ἡ ἴδια ἀπὸ αὐτὴν τὴν διαμάχη καὶ τὴν ἐξασθένησι τῶν «καπιταλιστῶν». Ἀποτέλεσμα αὐτῆς τῆς τακτικῆς ἦταν ἡ σύναψις τοῦ γερμανοσοβιετικοῦ συμφώνου τὸν Αὔγουστο τοῦ 1939 ποὺ ἄμεσο ἀποτέλεσμα του ὑπῆρξε ἡ ἔναρξις τοῦ β΄ παγκοσμίου πολέμου. Ἡ Κόμιντερν ἀναγκάσθηκε τότε νὰ ἀλλάξη καὶ αὐτὴ τακτι-

κὴ καὶ ἐγκαταλείποντας τὸν ἀντιφασισμὸ καὶ τὰ «λαϊκὰ μέτωπα» στράφηκε ἐναντίον τῶν δημοκρατικῶν δυνάμεων ὑποστηρίζοντας καὶ θεωρητικὰ καὶ μὲ τὴν ἔμπρακτη δράσι της τὸν φασιστοκομμουνιστικὸ συνασπισμό.

Στὶς 7 Νοεμβρίου 1939, ἡ ἡγεσία τῆς ΚΔ ἐξέδωσε Μανιφέστο μὲ τὸ ὁποῖο δικαιολογοῦσε τὴν συμμαχία τῆς κομμουνιστικῆς Ρωσίας μὲ τὸν ναζισμὸ καὶ κατηγοροῦσε τὶς δυτικὲς δημοκρατίες σὰν ὑπαίτιες τοῦ πολέμου.

Τὰ ΚΚ τῶν δυτικῶν χωρῶν καλοῦσαν τοὺς ἐργάτες νὰ σαμποτάρουν τὴν παραγωγὴ καὶ τοὺς στρατιῶτες νὰ στρέψουν τὰ ὅπλα κατὰ τῶν κυβερνήσεών των. Ἡ τακτική τους αὐτὴ δὲν βρῆκε ἀξιόλογη ἀπήχησι παρὰ μόνο στὴν Γαλλία ὅπου εἶχε προηγηθῆ ἡ διακυβέρνησις τῆς χώρας ἀπὸ τὸ «λαϊκὸ μέτωπο». Τὸ ΚΚ Γαλλίας, τοῦ ὁποίου ἀρχηγὸς Μ. Τορὲζ λιποτάκτησε ἀπὸ τὸν γαλλικὸ στρατὸ γιὰ νὰ μὴ πολεμήση τοὺς γερμανοὺς συμμάχους τῆς Ρωσίας, ἐγκατέστησε δύο ραδιοσταθμοὺς σὲ γερμανικὸ ἔδαφος καὶ μὲ αὐτοὺς καλοῦσε τοὺς γάλλους νὰ μὴ πολεμήσουν. Ἐπίσης ὀργάνωσε σαμποτὰζ στὴν πολεμικὴ βιομηχανία καὶ στὶς συγκοινωνίες. Τέλος ἔρριξε τὸ σύνθημα «γιατί καὶ γιὰ ποιὸν νὰ πολεμήσουμε» τὸ ὁποῖο ἔπαιξε ἀποφασιστικὸ ρόλο στὴν κατάρρευσι τοῦ γαλλικοῦ μετώπου. Ἡ τακτικὴ αὐτὴ τῶν κομμουνιστῶν ὑποχρέωσε τὴν γαλλικὴ κυβέρνησι νὰ τοὺς θέση ἐκτὸς νόμου καὶ νὰ ἀναλάβη ἔτσι ἕνα διμέτωπο ἀγῶνα, στὰ σύνορα ἐναντίον τῶν χιτλερικῶν καὶ στὰ μετόπισθεν ἐναντίον τῶν κομμουνιστῶν.

11. Ἡ διάλυσις τῆς Κόμιντερν

Ἡ τακτικὴ αὐτὴ τῆς Κόμιντερν ἔληξε μὲ τὴν ἐπίθεσι τοῦ Χίτλερ ἐναντίον τῆς ΕΣΣΔ τὸν Ἰούνιο τοῦ 1941. Χάριν τῆς σωτηρίας τῆς ΕΣΣΔ ἡ Κόμιντερν ἄλλαξε καὶ πάλιν ἐντελῶς γραμμὴ καλώντας τώρα τοὺς ὀπαδούς της νὰ συστήσουν «ἐθνικὰ ἀπελευθερωτικὰ μέτωπα», νὰ ὑποστηρίξουν τοὺς συμμάχους καπιταλιστὰς καὶ νὰ ἀγωνισθοῦν ἐναντίον πρώην συμμάχους τοῦ Ἄξονος γιὰ «ἀστικὰ» ἰδανικὰ ὅπως εἶναι ἡ ἐθνικὴ ἀπελευθέρωσις κλπ. Γιὰ τὸν ἴδιο λόγο ἡ Κόμιντερν ἔπαψε νὰ ὑποστηρίζη τὰ ἐθνικοαπελευθερωτικὰ κινήματα τῶν ἀποικιακῶν χωρῶν τὰ ὁποῖα τώρα ὑποστήριζαν οἱ ναζισταί. Φυσικὰ ὅλη αὐτὴ ἡ τακτικὴ δὲν εἶχε καμμία σχέσι μὲ τὸν κομμουνισμὸ καὶ μὲ τὸν ὀρθόδοξο μαρξισμό.

Ἐπιστέγασμα αὐτῆς τῆς πολιτικῆς ἦταν ἡ διάλυσις τῆς Κόμιντερν τὴν ὁποία ἀπεφάσισε καὶ ἐπραγματοποίησε ἡ Μόσχα τὸν Μάϊο τοῦ 1943. Πράγματι ἦταν ἀσυμβίβαστο μὲ τὴν συμμαχία της πρὸς τὴν Δύσι νὰ διατηρῆ ἡ ΕΣΣΔ στὸ ἔδαφός της καὶ νὰ καθοδηγῆ ἕνα ὀργανισμὸ ποὺ εἶχε γιὰ σκοπό του τὴν ἀνατροπὴ τῶν συμμαχικῶν καθεστώτων.

Ἡ διάλυσις τῆς ΚΔ ἐμφανίσθηκε σὰν ἀπόφασις τῆς ἡγεσίας της, ἡ ὁποία μὲ ἐπὶ κεφαλῆς της τὸν Δημητρώφ πῆρε τὸν Ἀπρίλιο τοῦ 1943 μία ἀπόφασι στὴν ὁποία ὑποστήριζε ὅτι «ὁ ἱστορικὸς ρόλος τῆς ΚΔ ἔληξε». Μαζί της διαλύθηκαν καὶ τὰ παρακλάδια της ὅπως ἡ Συνδικαλιστικὴ Διεθνὴς (Προφιντέρν), ἡ Κομμουνιστικὴ Διεθνὴς Ἕνωσις Νέων κλπ.

Ἡ διάλυσις τῆς ΚΔ ἐπισφράγισε καὶ τὴν ὅλη ἀποτυχία ποὺ σημείωσε σὰν ὀργάνωσι πραγματοποιήσεως τῆς παγκοσμίου ἐπαναστάσεως.

Β΄. ΣΥΝΤΟΜΗ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΒΑΛΚΑΝΙΚΗΣ ΚΟΜΜΟΥΝΙΣΤΙΚΗΣ ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑΣ (1920-1943)

1. Ἡ ἵδρυσις τῆς Β.Κ.Ο.

Ὅπως εἴδαμε στὰ προηγούμενα κεφάλαια, ἡ Β΄ Διεθνὴς εἶχε ἤδη ἀσχοληθῆ μὲ τὴν ἵδρυσι μιᾶς Σοσιαλιστικῆς Βαλκανικῆς Ὁμοσπονδίας. Γι᾽ αὐτὸ τὸ σκο-

πὸ συνῆλθε στὸ Βουκουρέστι τὸν Ἰούνιο τοῦ 1915 μία συνδιάσκεψις τῶν βαλκανικῶν σοσιαλιστικῶν κομμάτων ποὺ ἀποφάσισε τὴν ἵδρυσι τῆς Ὁμοσπονδίας. Ὁ παγκόσμιος πόλεμος ὅμως ἁπλώθηκε στὰ Βαλκάνια καὶ ἐμπόδισε τὴν πραγματικὴ λειτουργία αὐτῆς τῆς Ὁμονσπονδίας.

Ἐν τῷ μεταξύ, οἱ λενινισταὶ οἱ ὁποῖοι ἄρχισαν νὰ δροῦν στὸ διεθνὲς σοσιαλιστικὸ κίνημα, ἄρχισαν τὴν δρᾶσι τους καὶ στὴν Βαλκανικὴ μὲ ὁρμητήριό τους τὸ Σοσιαλιστικὸ Κόμμα τῆς Βουλγαρίας ὅπου καὶ ὑπερτεροῦσαν. Τὸ 1919, ὅπως ξέρουμε, ἱδρύθηκε ἡ Γ΄ (κομμουνιστικὴ) Διεθνής. Ἡ ἡγεσία της προσπάθησε νὰ κατακτήση καὶ τὴν ΒΣΟ καὶ νὰ τὴν μεταβάλη σὲ ὄργανα τῆς ρωσικῆς πολιτικῆς στὰ Βαλκάνια. Ἔτσι στὶς 15 Ἰανουαρίου 1920, συνῆλθαν στὴν Σόφια τὰ σοσιαλιστικὰ κόμματα τῶν Βαλκανικῶν χωρῶν καὶ ἀποφάσισαν τὴν μετονομασία τῆς Βαλκανικῆς Σοσιαλιστικῆς Ὁμοσπονδίας σὲ Βαλκανικὴ Κομμουνιστικὴ Ὁμοσπονδία (ΒΚΟ) καὶ τὴν προσχώρησί της στὴν Κομμουνιστικὴ Διεθνή.

Ἡ διάσκεψι ἔθεσε σὰν σκοπὸ τῆς ΒΚΟ τὴν «προλεταριακὴ ἐπανάστασι» καὶ τὴν ἐγκαθίδρυσι τῆς λεγομένης «δικτατορίας τοῦ προλεταριάτου» σὲ ὅλες τὶς Βαλκανικὲς χῶρες οἱ ὁποῖες θὰ ἔπρεπε νὰ συνενωθοῦν σὲ μία «Βαλκανικὴ Σοβιετικὴ Κομμουνιστικὴ Ὁμοσπονδία». Ἡ διάσκεψις ἀποφάσισε νὰ ἀποκαταστήση τακτικὲς σχέσεις ἀνάμεσα στὰ ΚΚ τῶν Βαλκανικῶν χωρῶν καὶ νὰ συντονίση τὴν δρᾶσι τους μὲ σκοπὸ τὴν ἐπανάστασι καὶ τὴν δημιουργία τῆς Σοβιετικῆς Βαλκανικῆς. Ἡ ἵδρυσις τῆς ΒΚΟ ὁριστικοποιήθηκε ἀπὸ τὴν ΚΔ τὸν Μάϊο τοῦ 1922. Ἕδρα τῆς ΒΚΟ ὁρίσθηκε ἡ Βιέννη καὶ καθοδηγηταί της ἐκ μέρους τῆς ΚΔ οἱ ρῶσοι Ρακόφσκυ καὶ Μανουήλσκυ.

Ἡ Κόμιντερν φρόντισε νὰ ἀναδιοργανώση τὰ κόμματα τῆς Βαλκανικῆς μὲ βάσι τὶς ἀρχές, ὀργανωτικὲς καὶ ἰδεολογικές, τοῦ μπολσεβικισμοῦ. Φρόντισε ἐπίσης νὰ ἐξασφαλίση τὸν πλήρη ἔλεγχο ἐπάνω σ' αὐτὰ τὰ κόμματα καὶ νὰ τὰ ὑποτάξη στὴν Μόσχα. Ἡ ὑποταγὴ τῶν ΚΚ τῶν Βαλκανίων στὴν Μόσχα ἐξησφαλίζετο μὲ δύο ταυτόχρονα τρόπους· μὲ τὴν συμμετοχή τους στὴν Γ΄ Διεθνῆ, ἡ ὁποία ἠλέγχετο ἀπολύτως ἀπὸ τὴν Μόσχα, καὶ μὲ τὴν συμμετοχή τους στὴν ΒΚΟ ἡ ὁποία ἠλέγχετο ἀπολύτως ἀπὸ τὴν Γ΄ Διεθνῆ.

2. Ἡ Β.Κ.Ο. ὄργανο τῆς Ρωσίας καὶ τῆς Βουλγαρίας

Πυρήνας τῆς ΒΚΟ ἔγινε τὸ ΚΚ Βουλγαρίας. Αὐτὸ ἦταν τὸ μεγαλύτερο (60.000 μέλη τὸ 1922) καὶ καλύτερα ὀργανωμένο ἀπὸ τὰ ΚΚ τῆς Βαλκανικῆς, μὲ διεθνῶς ἀναγνωρισμένους ἡγέτες σὰν τὸν Δημητρὼφ καὶ τὸν Κολλάρωφ. Τὸ ΚΚ Βουλγαρίας εἶχε ἰδιαίτερα φιλικὲς σχέσεις μὲ τὸ ΚΚΣΕ ὅπως ἀκριβῶς καὶ ἡ Βουλγαρία εἶχε τὶς περισσότερο φιλικὲς σχέσεις μὲ τὴν Ρωσία ἀπὸ ὅλες τὶς ἄλλες βαλκανικὲς χῶρες. Στὴν ΒΚΟ κάθε κόμμα — μέλος εἶχε ψήφους ἀνάλογους πρὸς τὸν ἀριθμὸ τῶν μελῶν του καὶ ἔτσι οἱ βούλγαροι εἶχαν τὴν ἀπόλυτη πλειοψηφία γιατὶ τὸ ΚΚΒ εἶχε περισσότερα μέλη ἀπὸ ὅλα τὰ ἄλλα ΚΚ τῆς βαλκανικῆς μαζί. Ἔτσι καὶ σ' αὐτὸν τὸν τομέα ὅπως καὶ σὲ τόσους ἄλλους ἡ ΕΣΣΔ συνέχισε τὴν πολιτικὴ τῆς τσαρικῆς Ρωσίας καθιστῶντας τὴν Βουλγαρία κύριο ὄργανο τῆς βαλκανικῆς της πολιτικῆς. Ἡ Γ΄ Διεθνὴς καὶ ἡ ΒΚΟ συνέχισαν τὴν ἐκ παραδόσεως φιλοβουλγαρικὴ καὶ ἀνθελληνικὴ πολιτικὴ τῆς Ρωσίας. Ἔτσι ἡ ΒΚΟ ἔρριξε καὶ τὸ σύνθημα περὶ «αὐτονομήσεως τῆς Μακεδονίας καὶ τῆς Θράκης» σὲ βάρος τῆς Ἑλλάδος καὶ τῆς Γιουγκοσλαβίας καὶ πρὸς ὄφελος τῆς Βουλγαρίας.

:. Ἡ Β.Κ.Ο. περὶ αὐτονόμου Μακεδονίας καὶ Θράκης

Τὸ ζήτημα αὐτὸ ἐτέθη γιὰ πρώτη φορὰ στὴν 2η συνδιάσκεψι τῆς ΒΚΟ τὸν Σεπέμβριο τοῦ 1920 ἀπὸ τὸν βούλγαρο ἀντιπρόσωπο Β. Κολλάρωφ. Ἡ πρότασις ὅμως ἀπερρίφθη ἀπὸ τοὺς ἄλλους ἀντιπροσώπους ἀνάμεσα στοὺς ὁποίους ἦταν καὶ ὁ τότε γενικὸς γραμματεὺς τοῦ ΚΚΕ Γ. Γεωργιάδης.

Στὴν 4η συνδιάσκεψι τῆς ΒΚΟ τὸν Ἰούλιο τοῦ 1922 ὁ Κολλάρωφ ξἀνάβαλε τὸ ζήτημα τῆς αὐτονομήσεως τῆς Μακεδονίας καὶ τῆς Θράκης ἀλλὰ καὶ πάλι δὲν κατώρθωσε νὰ ἐπιβάλῃ τὶς ἀπόψεις του ἐξ αἰτίας τῆς ἀντιδράσεως τῶν ἀντιπροσώπων τῆς Γιουγκοσλαβίας ποὺ ἐπρότειναν τὴν ἀναβολὴ τοῦ θέματος. Ὁ ἀντιπρόσωπος τοῦ ΚΚΕ, Γ. Πετσόπουλος, ὑποστήριξε τὴν γιουγκοσλαβικὴ πρότασι τὴν ὁποία ὑποστήριξαν καὶ οἱ ἀντιπρόσωποι τῶν ΚΚ Ρουμανίας καὶ Τουρκίας.

Τὸν Δεκέμβριο τοῦ 1923 στὴν 6η συνδιάσκεψι τῆς ΒΚΟ οἱ βούλγαροι ἐπανέθεσαν τὸ ζήτημα καὶ κατώρθωσαν νὰ ἐπιβάλουν μία ἀπόφασι ποὺ ἀνέφερε ὅτι οἱ κάτοικοι τῆς Μακεδονίας εἶναι «μακεδόνες μὲ μακεδονικὴ συνείδησι» καὶ οἱ κάτοικοι τῆς Θράκης εἶναι «θρᾶκες μὲ θρακικὴ συνείδησι» ποὺ «ἔχουν δικαίωμα αὐτονομίας καὶ ἀνεξαρτησίας». Ἡ ἀπόφασις κατεψηφίσθη ἀπὸ τοὺς ἀντιπροσώπους τῶν ΚΚ Γιουγκοσλαβίας καὶ Τουρκίας ἀλλὰ ὁ τότε ἀντιπρόσωπος τοῦΚΚΕ Ν. Σαργολόγος ἐψήφισε ὑπὲρ αὐτῆς.

Τὸν ἄλλο χρόνο, στὴν 7η συνδιάσκεψι τῆς ΒΚΟ (Ἰούλ. 1924) ὁ Γ. Δημητρὼφ καὶ ὁ Β. Κολλάρωφ ἔθεσαν γιὰ μιὰ ἀκόμη φορὰ τὸ ζήτημα τῆς αὐτονομήσεως τῆς Μακεδονίας καὶ τῆς Θάκης. Τὸ ΚΚΕ τοὺς ὑποστήριξε, ἀλλὰ τὸ ΚΚ Γιουγκοσλαβίας ἀντέδρασε ἔντονα. Γι' αὐτὸ οἱ βούλγαροι ἀπευθύνθηκαν στὸ 5ο συνέδριο τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς ποὺ συνῆλθε στὴν Μόσχα τὸν Ἰούλιο τοῦ 1924. Στὸ συνέδριο αὐτὸ ψηφίσθηκε ἡ ἀπόφασις μὲ τὴν ὁποία υἱοθετοῦντο τὰ συνθήματα : «ἑνιαία καὶ ἀνεξάρτητη Μακεδονία» καὶ «ἑνιαία καὶ ἀνεξάρτητη Θράκη». Τὰ ΚΚ τῶν βαλκανικῶν χωρῶν καὶ εἰδικώτερα τὸ ΚΚΕ ἀναλάμβαναν τὴν ὑποχρέωσι νὰ ἀγωνισθοῦν γιὰ τὴν πραγματοποίησι αὐτῶν τῶν συνθημάτων. Οἱ ἕλληνες ἀντιπρόσωποι Π. Πουλιόπουλος καὶ Σ. Μάξιμος ἐψήφισαν ὑπὲρ τῆς ἀποφάσεως.

Τὸ ΚΚΕ υἱοθέτησε αὐτὴν τὴν γραμμὴ καὶ ἀγωνίσθηκε ὑπὲρ τῆς ἀποσπάσεως τῆς Μακεδονίας καὶ τῆς Θράκης ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα ὡς τὸ 1935, ὁπότε ἐφαρμόζοντας τὴν νέα γραμμὴ τοῦ 7ου συνεδρίου τῆς ΚΔ περὶ «λαϊκοῦ μετώπου» ἐγκατέλειψε προσωρινὰ τὰ ἀντεθνικά του συνθήματα περὶ Μακεδονίας καὶ Θράκης γιὰ νὰ μπορέσῃ νὰ ἀποκαταστήσῃ ἐπαφὴ μὲ ἄλλα ἑλληνικὰ κόμματα καὶ νὰ συνεργασθῇ μαζί τους.

Τὸν Ἰανουάριο τοῦ 1949 ὅμως, τὸ ΚΚΕ, προβλέποντας τὴν ἐπικράτησί του στὸν συμμοριτοπόλεμο, ξαναγύρισε μὲ ἀπόφασι τῆς 5ης ὁλομέλειας τῆς ΚΕ στὴν γραμμὴ τῆς ἀνεξαρτοποιήσεως τῆς Μακεδονίας καὶ τῆς Θράκης. Τὴν γραμμὴ αὐτὴ τὴν ἐγκατέλειψε ξανὰ γιὰ λόγους σκοπιμότητος, τὸ 1956 μετὰ τὴν καθαίρεσι τοῦ Ν. Ζαχαριάδη.

4. Ἡ Β.Κ.Ο. καὶ ὁ μικρασιατικὸς πόλεμος

Ἡ ΒΚΟ ἐφαρμόζοντας τὴν γραμμὴ τῆς ΚΔ ποὺ ἐξυπηρετοῦσε τὰ γενικώτερα ρωσσικὰ συμφέροντα πῆρε ἐπίσης θέσι ἐναντίον τῆς Ἑλλάδος καὶ ὑπὲρ τῆς Τουρκίας καὶ τὴν διάρκεια τοῦ ἑλληνοτουρκικοῦ πολέμου στὴν Μικρὰ Ἀσία. Ἡ ΒΚΟ μὲ ἀποφάσεις της καταδίκασε τὴν ἑλληνικὴ μικρασιατικὴ ἐκστρατεία σὰν «ἰμπεριαλιστικὴ» καὶ κάλεσε τοὺς κομμουνιστὰς νὰ ἀγωνισθοῦν ἐναντίον τῆς Ἑλλάδος. Αὐτὸ ἀποτελοῦσε ἐφαρμογὴ τῆς ρωσικῆς πολιτικῆς ἡ ὁποία δὲν ἤθελε μὲ κανένα τρόπο τὴν δημιουργία μιᾶς μεγάλης καὶ ἰσχυρῆς Ἑλλάδος ποὺ θὰ ἀποτελοῦσε φραγμὸ στὴν ρωσικὴ κάθοδο πρὸς νότον καὶ γι' αὐτὸ ὑποστήριζε μὲ ὅλα τὰ μέσα τὸν Κεμὰλ ἐναντίον τῶν Ἑλλήνων. Τὸ ΚΚΕ υἱοθέτησε καὶ ἐφάρμοσε καὶ αὐτὴ τὴν γραμμή.

5. Ἡ χρεωκοπία τῆς Β.Κ.Ο.

Ἡ ΒΚΟ ὀργάνωσε συνδιασκέψεις τῶν ΚΚ τῶν Βαλκανικῶν χωρῶν μὲ τὶς ὁποῖες διοχέτευε τὴν ρωσικὴ ἐξωτερικὴ πολιτικὴ στὸν βαλκανικὸ χῶρο καὶ ἐπιτηροῦσε στὴν ἐφαρμογὴ αὐτῆς τῆς πολιτικῆς ἀπὸ τὰ βαλκανικὰ ΚΚ τῶν ὁποίων συντόνιζε τὴν δρᾶσι. Ἐξέδιδε ἐπίσης καὶ ἕνα δημοσιογραφικὸ καθοδηγητικὸ ὄργανο μὲ

τὸν τίτλο «Δελτίο τῆς Βαλκανικῆς Κομμουνιστικῆς Ὁμοσπονδίας».

Ἡ ΒΚΟ ἐφαρμόζοντας τυφλὰ τὶς ἐντολὲς τῆς Μόσχας καὶ καθὼς ἦταν κάτω ἀπὸ τὸν ἀπόλυτο ἔλεγχο τῶν βουλγάρων ἦρθε σὲ ἀντίθεσι μὲ τὰ ἐθνικὰ συμφέροντα τῶν ἄλλων βαλκανικῶν χωρῶν ἀκόμη καὶ μὲ τὶς τάσεις τῶν ἰδίων τῶν κομμουνιστῶν τῆς Βαλκανικῆς πλὴν τῶν βουλγάρων καὶ γι᾽ αὐτὸ ἐκφυλίσθηκε καὶ ἀπέτυχε. Οὐσιαστικὰ εἶχε παύσει νὰ ὑπάρχη πολὺ πρὶν ἀπὸ τὸ 1943 ὁπότε διελύθη ἡ Κομμουνιστικὴ Διεθνὴς καὶ φυσικὰ μαζί της καὶ τὸ βαλκανικὸ τμῆμα της, ἡ Β.Κ.Ο.

6. Ἐγκατάλειψις τῆς ἐπιδιώξεως γιὰ ἑνιαία Βαλκανική

Μετὰ τὸν πόλεμο τὸ σύνθημα μιᾶς Ὁμοσπονδίας Βαλκανικῶν Κομμουνιστικῶν χωρῶν ξαναῆρθε στὸ προσκήνιο. Τὰ ΚΚ Γιουγκοσλαβίας καὶ Βουλγαρίας ἦρθαν σὲ συνεννοήσεις μεταξύ των καὶ τὸν Αὔγουστο τοῦ 1947 κατέληξαν στὴν συμφωνία τοῦ Μπλέντ γιὰ τὴν δημιουργία μιᾶς Ὁμοσπονδίας τῶν δύο χωρῶν ποὺ θὰ ἀποτελοῦσε καὶ τὸν πυρῆνα μιᾶς μελλοντικῆς Βαλκανικῆς Ὁμοσπονδίας ἡ ὁποία θὰ ἐδημιουργεῖτο μὲ τὴν προσχώρησι τῆς Ἀλβανίας καὶ τῆς Ρουμανίας καθὼς καὶ τῆς Ἑλλάδος μετὰ ἀπὸ τὴν νίκη τῆς κομμουνιστικῆς ἀνταρσίας. Σὰν πρῶτο βῆμα πρὸς τὴν δημιουργία αὐτῆς τῆς Ὁμοσπονδίας ἀποφασίσθηκε ἡ κατάργησις τῶν συνοριακῶν διατυπώσεων μεταξὺ Γιουγκοσλαβίας καὶ Βουλγαρίας καὶ ἡ τελωνειακὴ ἕνωσις τῶν δύο χωρῶν. Ἡ ἀπόφασις αὐτὴ προκάλεσε τὴν ἄμεση ἀντίδρασι τῆς Μόσχας ἡ ὁποία ἀνέκαθεν ἤθελε τὴν Βαλκανικὴ διηρημένη σὲ μικρὰ ἀλληλομαχόμενα κρατίδια γιὰ νὰ μπορῆ νὰ ἀσκῆ ἐπάνω σ᾽ αὐτὰ τὴν ἐπιρροή της. Ὁ Στάλιν κατεδίκασε δριμύτατα τὴν συμφωνία τοῦ Μπλέντ καὶ ἀνάγκασε τὸν Δημητρὼφ νὰ τὴν ἀποκηρύξη καὶ νὰ κάνη τὴν «αὐτοκριτική» του. Ἡ συμφωνία αὐτὴ ὑπῆρξε μία ἀπὸ τὶς αἰτίες γιὰ τὴν καταδίκη τοῦ Τίτο ἐνῶ ὁ δεύτερος πρωταγωνιστής της, ὁ Γ. Δημητρώφ, ἐκλήθη στὴν Ρωσία ὅπου «ἀρρώστησε» ξαφνικὰ καὶ πέθανε μυστηριωδῶς. Αὐτὸ ἦταν καὶ τὸ ἄδοξο τέλος τῆς ΒΚΟ καὶ τοῦ συνθήματος περὶ μιᾶς ἑνωμένης κομμουνιστικῆς Βαλκανικῆς.

Γ' Ο ΔΙΕΘΝΗΣ ΚΟΜΜΟΥΝΙΣΜΟΣ ΜΕΤΑ ΤΟΝ Β' ΠΑΓΚΟΣΜΙΟ ΠΟΛΕΜΟ (1944-1963)

1. Ἡ ἀνάπτυξις τοῦ διεθνοῦς κομμουνισμοῦ

Μετὰ τὸν πόλεμο ἡ ΕΣΣΔ ξεπρόβαλε σὰν μιὰ μεγάλη παγκόσμια Δύναμι. Τὸ γεγονὸς αὐτὸ συνέβαλε τὴν αὔξησι τῆς ἰσχύος καὶ τοῦ διεθνοῦς κομμουνιστικοῦ κινήματος. Σ᾽ αὐτὸ βέβαια συνέβαλαν καὶ ἄλλοι παράγοντες, ὅπως ἡ συμμετοχὴ τῶν κομμουνιστῶν στὸν ἀντιχιτλερικὸ ἀγῶνα καὶ στὰ κινήματα ἀντιστάσεως, τὰ προβλήματα ποὺ ἐγέννησε ὁ πόλεμος κ.λ.π. Ὁ πόλεμος ἐξ ἄλλου ἔδωσε τὴν εὐκαιρία στὴν ΕΣΣΔ νὰ ἀναλάβη πρωτοβουλίες στὸν διεθνῆ στίβο καὶ νὰ ἐπεκταθῆ σὲ πολλὲς γειτονικές της περιοχές. Τῆς ἔδωσε ἐπίσης τὴν εὐκαιρία νὰ ὑποστηρίξη καὶ νὰ ὑποκινήση κομμουνιστικὲς ἐπαναστάσεις σὲ διάφορες περιοχὲς τοῦ κόσμου. Ἔτσι στὴν ἄμεσα μεταπολεμικὴ περίοδο δημιουργήθηκαν τὰ κομμουνιστικὰ καθεστῶτα τῆς Ἀνατολικῆς Εὐρώπης καὶ τῆς Ἄπω Ἀνατολῆς.

Ὁ πόλεμος κατέστρεψε τὴν κυριαρχία τῆς Δυτ. Εὐρώπης στὸν πλανήτη μας. Τὸ

γεγονὸς αὐτὸ ἔδωσε μία τεράστια ὤθησι στὰ ἐθνικοαπελευθερωτικὰ ἀλλὰ καὶ στὰ κομμουνιστικὰ κινήματα σὲ διάφορες περιοχὲς τῆς γῆς καὶ πρὸ πάντων στὴν Ἀσία. Ἐξ ἄλλου καὶ στὴν ἴδια τὴν Εὐρώπη ἡ χιτλερικὴ κατοχὴ καὶ ἡ συμμαχία τῆς ΕΣΣΔ μὲ τοὺς δυτικοὺς πρόσφερε τεράστιες δυνατότητες στὴν κομμουνιστικὴ δραστηριότητα. Οἱ κομμουνισταὶ πῆραν δραστήριο μέρος στὰ κινήματα ἀντιστάσεως καὶ σὲ πολλὲς περιπτώσεις χάρις στὴν πεῖρα ποὺ εἶχαν στὴν συνωμοτικὴ δουλειὰ καθὼς καὶ χάρις στὸν παράνομο μηχανισμὸ ποὺ ἤδη διέθεταν, κατόρθωσαν νὰ ἀναλάβουν ἡγετικὸ ρόλο καὶ κάποτε νὰ θέσουν τὰ κινήματα ἀντιστάσεως κάτω ἀπὸ τὸν ἔλεγχό τους. Σὲ πολλὲς χῶρες ὅπου ὑπῆρξαν εὐνοϊκὲς συνθῆκες γιὰ τοὺς κομμουνιστάς, αὐτοὶ δὲν ἐδίστασαν νὰ στρέψουν τὰ ὅπλα ἐναντίον τῶν ἐθνικῶν ὁμάδων ἀντιστάσεως. Αὐτὸ συνέβη στὴν Γιουγκοσλαβία, στὴν Ἑλλάδα, στὴν Πολωνία καὶ ἀλλοῦ. Σὲ ἄλλες χῶρες, ἰδίως στὴν Γαλλία, οἱ κομμουνισταὶ ἀρκέσθηκαν νὰ μετάσχουν σὲ ἕνα ἑνιαῖο κίνημα ἐθνικῆς ἀντιστάσεως. Ἔτσι σχεδὸν σὲ ὁλόκληρη τὴν Εὐρώπη, χάρις στὸν πόλεμο, οἱ κομμουνισταὶ κατόρθωσαν νὰ ἀναγνωρισθοῦν σὰν ἕνα σοβαρὸ καὶ ἰσχυρὸ κίνημα καὶ νὰ μετάσχουν στὶς κυβερνήσεις συνασπισμοῦ ποὺ δημιουργήθηκαν τότε.

Ἀνάλογη ἦταν ἡ ἐξέλιξις καὶ στὶς ἀσιατικὲς χῶρες ποὺ ἔζησαν κάτω ἀπὸ τὴν ἰαπωνικὴ κατοχή. Στὶς περιοχὲς αὐτὲς οἱ κομμουνισταὶ μετέσχαν στὸν ἀνταρτοπόλεμο ἐναντίον τῶν Ἰαπώνων καὶ ταυτόχρονα προσπάθησαν νὰ προσεταιρισθοῦν τὰ ἐθνικοαπελευθερωτικὰ καὶ ἀντιδυτικὰ αἰσθήματα αὐτῶν τῶν λαῶν. Ἔτσι κατόρθωσαν νὰ μετατρέψουν τὰ κομμουνιστικὰ κόμματα σὲ ἀξιόλογες πολιτικὲς ἀλλὰ καὶ στρατιωτικὲς ὀργανώσεις. Ἡ πτῶσις τῆς Ἰαπωνίας καὶ ἡ ἀνάπυξις τῶν ἀντιϊμπεριαλιστικῶν κινημάτων πρόσφερε τεράστιες δυνατότητες δράσεως στοὺς κομμουνιστὰς ποὺ ἐφοδιάσθηκαν μὲ ἰαπωνικὰ ὅπλα καὶ ἐπεμβάσεως στὴν ΕΣΣΔ. (Μαντζουρία, Κορέα κλπ.). Πράγματι ἡ ΕΣΣΔ ἐμφανίσθηκε σὰν ὑποστηρικτὴς αὐτῶν τῶν κινημάτων καὶ τὸ παράδειγμα τῆς δικῆς της ἀναπτύξεως ἄσκησε ἀξιόλογη ἕλξι στὰ ἡγετικὰ στρώματα τῶν νέων χωρῶν.

Πάντως ἡ Μόσχα δὲν ἤθελε τὴν ἐξάπλωσι κομμουνιστικῶν ἐπαναστάσεων παρὰ μόνον ἐφ' ὅσον αὐτὲς θὰ ἦσαν κάτω ἀπὸ τὸν ἀπόλυτο ἔλεγχό της. Γι' αὐτὸ τὸ Κρεμλῖνο τήρησε ἐπιφυλακτικὴ ἢ κάποτε ἀκόμη καὶ ἐχθρικὴ στάσι ἀπέναντι στὴν κινεζικὴ καὶ στὴν γιουγκοσλαβικὴ ἐπανάστασι. Ἡ Μόσχα ἤθελε τὴν ἐπέκτασι τοῦ κομμουνισμοῦ ἀλλὰ ὄχι καὶ τὴν ἀποκέντρωσί του. Γιὰ τὸ Κρεμλῖνο ἡ ἐπέκτασις τοῦ κομμουνισμοῦ ἔπρεπε νὰ ταυτίζεται μὲ τὴν ἐπέκτασι τῆς Ρωσίας.

2. Ἡ ἐπέκτασις τῆς ΕΣΣΔ

Ἡ ἐπέκτασις τῆς Ρωσίας στὴν ἀνατολικὴ Εὐρώπη ἄρχισε τὸν Σεπτέμβριο τοῦ 1939 ὅταν ὕστερα ἀπὸ τὴν σοβιετοχιτλερικὴ συμμαχία οἱ Ρῶσοι κτύπησαν πισώπλατα τὴν Πολωνία καὶ ἅρπαξαν τὶς ἀνατολικὲς περιοχὲς της. Τὸ 1940 εἰσέβαλαν σὲ τρία βαλτικὰ κράτη (Ἐσθονία, Λεττονία, Λιθουανία), τὰ κατέλαβαν καὶ τὰ προσάρτησαν βιαίως. Ἐπίσης ἅρπαξαν φινλανδικα καὶ ρουμανικὰ ἐδάφη. Ὅλα αὐτὰ τὰ ἐδάφη τὰ κατέλαβαν οἱ γερμανοὶ τὸ 1941, ἀλλὰ μετὰ τὴν ὑποχώρησί τους οἱ ρῶσοι τὰ ξαναπῆραν. Οἱ δυτικοὶ ἄλλωστε ἐξεχώρησαν οὐσιαστικὰ ὁλόκληρη τὴν ἀνατολικὴ Εὐρώπη ἐκτὸς ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα στὴν ΕΣΣΔ. Πράγματι, ἡ μοιραία πολιτικὴ τοῦ Ροῦζβελτ ὁδήγησε στὴν ἀναγνώρισι τῆς ἀν. Εὐρώπης σὰν «σφαίρας σοβιετικῆς ἐπιρροῆς». Βέβαια στὶς συμφωνίες τῆς Γιάλτας καὶ τοῦ Πότσδαμ προεβλέπετο ἡ αὐτοδιάθεσις, ἡ ἐλευθερία καὶ ἡ ἀνεξαρτησία τῶν ἀνατολικοευρωπαϊκῶν λαῶν ἀλλὰ ὅλες οἱ σχετικὲς διατάξεις ἦσαν ἐντελῶς ἀόριστες. Καὶ φυσικὰ ἡ ΕΣΣΔ τὶς παραβίασε εὐχερέστατα κομμουνιστικοποιῶντας μὲ ὅλη της τὴν ἄνεσι τὶς χῶρες τῆς ἀν. Εὐρώπης τὶς ὁποῖες μετέτρεψε σὲ δορυφόρους της.

Στὴν Ἀσία ἡ ΕΣΣΔ ἅρπαξε τὰ νησιὰ Κουρίλλες καὶ τὴν νότιο Σαχαλίνη ἀπὸ τὴν Ἰαπωνία καὶ ἐπεχείρησε νὰ δο-

ρυφοροποιήση τὴν Κίνα, χωρὶς τελικὰ νὰ τὸ πετύχη. Ἡ προσπάθεια τῶν ρώσων νὰ μονιμοποιηθοῦν στὴν Μαντζουρία ἦταν μία ἀπὸ τὶς πρῶτες αἰτίες τῆς σοβιετοκινεζικῆς ἀντιθέσεως.

3. Ἡ κατάκτησις τῆς ἀν. Εὐρώπης

Στὴν Ἀν. Εὐρώπη τὰ ἡγετικὰ στρώματα εἶχαν ἀποδεκατισθῆ ἀπὸ τοὺς χιτλερικοὺς ἢ εἶχαν συνεργασθῆ μὲ αὐτοὺς μὲ ἀποτέλεσμα νὰ ἐκτεθοῦν καὶ νὰ χρεωκοπήσουν. Ἐπίσης τὰ ἀστικὰ στρώματα αὐτῶν τῶν χωρῶν κατὰ τὸ μέγιστο μέρος τους εἶχαν καταστραφῆ οἰκονομικῶς. Ὁ κρατικὸς μηχανισμὸς καὶ οἱ ἔνοπλες δυνάμεις καθὼς καὶ τὰ σώματα ἀσφαλείας εἶχαν διαλυθῆ. Ὅλα αὐτὰ τὰ γεγονότα σὲ συνδυασμὸ καὶ μὲ τὴν παρουσία τῶν σοβιετικῶν στρατευμάτων καθὼς καὶ μὲ τὴν ἀδράνεια τῶν δυτικῶν, ἐπέτρεπαν στοὺς κομμουνιστὰς νὰ δράσουν ἐλεύθερα γιὰ νὰ κομμουνιστικοποιήσουν αὐτὲς τὶς χῶρες χωρὶς νὰ βροῦν σοβαρὴ ἀντίστασι. Οἱ κομμουνισταὶ ἐφάρμοσαν μία τακτικὴ ποὺ συνδύαζε τὶς ἀπειλὲς μὲ τὶς ὑποσχέσεις, τοὺς ἐκβιασμοὺς μὲ τὶς προσφορὲς τὴν ὑπονόμευσι μὲ τὴν βία καὶ τὴν διείσδυσι μὲ τὴν προπαγάνδα. Πέτυχαν ἔτσι σιγὰ - σιγὰ νὰ ἐξοντώσουν τοὺς ἀντιπάλους των τὸν ἕνα κατόπιν τοῦ ἄλλου καὶ νὰ προχωρήσουν βῆμα πρὸς βῆμα πρὸς τοὺς στόχους των. (Τακτικὴ τοῦ σαλαμιοῦ). Μετὰ ἦρθε ἡ σειρὰ τῶν συμμάχων, συνεργατῶν καὶ συνοδοιπόρων τους νὰ ἐξοντωθοῦν καὶ αὐτοὶ καὶ ὡς τὸ 1949 οἱ κομμουνιστικὲς δικτατορίες εἶχαν ἐπιβληθῆ σὲ ὁλόκληρη τὴν ἀν. Εὐρώπη. Μετὰ ἀπὸ αὐτὸ ἄρχισαν οἱ ἐκκαθαρίσεις καὶ μέσα στὰ κομμουνιστικὰ κόμματα ὥστε νὰ ἐπιβληθοῦν σ' αὐτὰ οἱ ἄνθρωποι τοῦ Στάλιν, οἱ ἀπόλυτα πιστοὶ καὶ στὴν Μόσχα καὶ στὸν ἴδιο προσωπικά.

Ἡ ἀν. Εὐρώπη ἀπέκτησε κομμουνιστικὸ καθεστὼς ὅμοιο μὲ τὸ σοβιετικό. Τὰ χαρακτηριστικὰ αὐτοῦ τοῦ καθεστῶτος εἶναι ἡ αὐστηρὴ καὶ θεοκρατικὴ μονοκομματικὴ δικτατορία, ἡ ἐκ τῶν ἄνω ἐπιβολὴ ἑνὸς μονολιθικοῦ δόγματος, ἡ πλήρης κρατικοποίησις τῆς οἰκονομίας, ἡ βιαία κολλεκτιβοποίησις τῆς ἀγροτικῆς παραγωγῆς, ἡ ὑπερταχεία ἐκβιομηχάνισις μὲ σχεδὸν ἀποκλειστικὸ στόχο τὴν δημιουργία βαρειᾶς βιομηχανίας, ἡ συμπίεσις τοῦ βιοτικοῦ ἐπιπέδου, σὲ χαμηλότατα ὅρια, ἡ κατάργησις τῆς πολιτικῆς, οἰκονομικῆς καὶ πνευματικῆς ἐλευθερίας, ἡ ἀστυνομικὴ τρομοκρατία, ἡ καταναγκαστικὴ ἐργασία, ἡ ἀπομόνωσις ἀπὸ τὸν ἔξω κόσμο καὶ ἡ ἀπεριόριστη κυριαρχία μιᾶς κλειστῆς κάστας γραφειοκρατῶν. Ἐπὶ πλέον στὶς ἀνατολικοευρωπαϊκὲς χῶρες πρέπει νὰ προσθέσουμε καὶ τὴν ρωσοδουλεία καὶ ρωσοκρατία. Ἡ ΕΣΣΔ ἄρχισε νὰ ἐκμεταλλεύεται ἄγρια τὶς πλουτοπαραγωγικὲς πηγὲς αὐτῶν τῶν χωρῶν καὶ ταυτόχρονα νὰ ἐπιχειρῆ τὸν καταναγκαστικὸ ἐκρωσισμό τους σὲ ὅλους τοὺς τομεῖς.

4. Προβλήματα ἀπὸ τὴν ἐπέκτασι τοῦ κομμουνισμοῦ

Ἡ κομμουνιστικοποίησις τῆς Ἀν. Εὐρώπης ἐνίσχυσε ἀπὸ γεωγραφική, οἰκονομική, πολιτικὴ καὶ στρατιωτικὴ πλευρὰ τὸν διεθνῆ κομμουνισμὸ ταυτόχρονα ὅμως τοῦ ἐδημιούργησε καὶ σοβαρὰ πολιτικά, ἐθνικὰ καὶ ἰδεολογικὰ προβλήματα. Στὶς χῶρες αὐτὲς οἱ λαοὶ εἶδαν τὸ βιοτικό τους ἐπίπεδο νὰ πέφτη, τὶς ἐλευθερίες των νὰ καταργοῦνται καὶ τὴν ἐθνική τους συνείδησι νὰ προσβάλλεται. Ἡ προσπάθεια πιστῆς μιμίσεως τοῦ «ρωσικοῦ προτύπου» ἀπέτυχε γιατὶ οἱ συνθῆκες στὴν ἀν. Εὐρώπη ἦσαν ἐντελῶς διαφορετικὲς ἀπὸ ἐκεῖνες τῆς προεπαναστατικῆς Ρωσίας. Αὐτὸ τὸ ἀντελήφθησαν ὡς ἕνα σημεῖο καὶ οἱ ἡγέτες τοῦ διεθνοῦς κομμουνισμοῦ. Γι' αὐτὸ τὰ καθεστῶτα τῆς ἀνατολικῆς Εὐρώπης δὲν ἀπεκλήθησαν «σοβιετικά» ἀλλὰ «λαϊκοδημοκρατικά» γιὰ νὰ δείξουν ἔτσι τὴν ὕπαρξι κάποιας διαφορᾶς. Ἐπίσης ἡ μὴ προσάρτησις τῶν κρατῶν αὐτῶν στὴν ΕΣΣΔ ἦταν μία «ὑποχώρησις» τῆς Μόσχας πρὸς τὸ ἐθνικὸ αἴσθημα τῶν λαῶν τους. Παρ' ὅλα αὐτά, οἱ λαοὶ τῆς ἀνατ. Εὐρώπης ἦρθαν σὲ ἀπόλυτη ἀντίθεσι πρὸς τὰ κομμουνιστικὰ καθεστῶτα ποὺ τοὺς ἐπεβλήθησαν παρὰ τὴν θέλησί τους. Ἀλλὰ ἀκόμη καὶ μέσα στὰ ἴδια τὰ κομμουνιστικὰ κόμ-

ματα τῆς ἀν. Εὐρώπης δημιουργήθηκαν ἰσχυρὲς φυγόκεντρες δυνάμεις ἀπὸ ἀνθρώπους ποὺ ἤθελαν τὸν κομμουνισμὸ ἀλλὰ δὲν ἤθελαν οὔτε τὴν ὑποταγὴ τῶν χωρῶν τους στὴν Ρωσία, οὔτε τὴν τυφλὴ μίμησι τοῦ λεγομένου «σοβιετικοῦ δρόμου πρὸς τὸν κομμουνισμό».

5. Ἡ Κόμινφορμ καὶ ὁ ψυχρὸς πόλεμος

Θέλοντας νὰ κρατήσῃ τὴν κατάστασι κάτω ἀπὸ τὸν ἔλεγχό της ἡ Ρωσία ἵδρυσε τὸ 1947 τὴν Κόμινφορμ, μία ὀργάνωσι ποὺ μέλη της ἦσαν τὰ ΚΚ τῆς Σοβιετικῆς Ἑνώσεως, τῶν χωρῶν τῆς ἀνατολικῆς Εὐρώπης πλὴν τῆς Ἀλβανίας καὶ τὰ δύο κυριώτερα τῶν δυτικοευρωπαϊκῶν χωρῶν δηλαδὴ τῆς Γαλλίας καὶ τῆς Ἰταλίας. Ἡ Κόμινφορμ παρουσιάσθηκε σὰν ἕνα εἶδος «Γραφείου Πληροφοριῶν» ποὺ θὰ ἐπέτρεπε στὰ κυριώτερα κομμουνιστικὰ κόμματα νὰ ἀνταλλάσουν τὶς ἀπόψεις καὶ τὴν πεῖρα τους. Στὴν πραγματικότητα ἦταν μία ἀπόπειρα ἀναβιώσεως τῆς Γ΄ Διεθνοῦς σὲ στενώτερο κύκλο μὲ σκοπὸ τὴν ἐπιβολὴ τῆς σοβιετικῆς κυριαρχίας σ᾽ αὐτὸ τὸ ἐπιτελεῖο τοῦ διεθνοῦς κομμουνισμοῦ καὶ δι᾽ αὐτοῦ στὴν ἀν. Εὐρώπη καὶ σ᾽ ὁλόκληρο τὸν διεθνῆ κομουνισμό.

Ταυτόχρονα μὲ τὴν ἵδρυσι τῆς Κόμινφορμ ἄρχισε καὶ ἡ ἐκκαθάρισις τῶν τάξεων τοῦ κομμουνισμοῦ ἀπὸ τοὺς ἐκπροσώπους τῶν φυγοκέντρων ἢ διασπαστικῶν τάσεων. Τότε καθηρέθη ὁ ἡγέτης τοῦ ΚΚ τῶν ΗΠΑ Ε. Μπράουντερ ὁ ὁποῖος εἶχε ταχθῆ ὑπὲρ ἑνὸς «αὐτονόμου κομμουνισμοῦ» ἀπαλλαγμένου ἀπὸ τὴν ρωσικὴ ἐπικυριαρχία. Καὶ στὸ ἐσωτερικὸ τῆς ΕΣΣΔ μὲ ἐπικεφαλῆς τὸν Ζντάνωφ ἄρχισε ἡ ἐκκαθάρισις τῶν διανοουμένων, καλλιτεχνῶν καὶ ἐπιστημόνων ποὺ κατηγορήθηκαν γιὰ «κοσμοπολιτισμὸ» ἐπειδὴ δὲν ἐφάρμοζαν τὴν γραμμὴ τοῦ τυφλοῦ ἀντιδυτικοῦ μίσους. Ὁ ψυχρὸς πόλεμος εἶχε ἀρχίσει. Στὴν Κίνα, στὴν Μαλαισία, στὴν Βιρμανία, στὴν Ἰνδοκίνα, στὶς Φιλιππῖνες, στὴν Ἰνδονησία, στὴν Περσία (Ἀτζερμπαϊτζὰν) καὶ στὴν Ἑλλάδα ἐμαίνοντο οἱ ἔνοπλες κομμουνιστικὲς ἐπαναστάσεις. Τὸ 1948 ἀποκλείσθηκε τὸ Βερολῖνο. Τὸ 1949 νίκησε ὁ κομμουνισμὸς στὴν Κίνα καὶ νικήθηκε στὴν Ἑλλάδα. Τὸ 1950 οἱ κομμουνισταὶ ἄρχισαν τὴν ἐπίθεσί τους στὴν Κορέα προκαλῶντας ἕνα σοβαρὸ πόλεμο.

Ἡ Κόμινφορμ κατεδίκασε τὸ 1948 καὶ ἀπεκήρυξε τὸν Τίτο, κυριώτερο ἐκφραστὴ τῶν φυγοκέντρων τάσεων τῆς Ἀνατολικῆς Εὐρώπης. Σὲ ὅλες τὶς ἄλλες «λαϊκὲς δημοκρατίες» ἄρχισε ἀμέσως ἡ αἱματηρὴ ἐκκαθάρισις τῶν «τιτοϊκῶν». Δεκάδες σημαίνοντες κομμουνισταὶ ἡγέται τῆς ἀν. Εὐρώπης ὁδηγήθηκαν τότε στὸ ἐκτελεστικὸ ἀπόσπασμα: Ὁ Κωστὼφ στὴν Βουλγαρία, ὁ Τζότζα στὴν Ἀλβανία, ὁ Ράϊκ στὴν Οὐγγαρία, ὁ Σλάνσκυ στὴν Τσεχοσλοβακία κλπ. Τὸ σύνθημα ποὺ ἐπικρατοῦσε ἦταν: «Ὅποιος δὲν εἶναι μαζί μας εἶναι ἐχθρός μας».

6. Ἀποτελέσματα τοῦ ψυχροῦ πολέμου

Στὴν διάρκεια τῆς πρώτης φάσεως τοῦ ψυχροῦ πολέμου ἀπὸ τὸ 1945 ὡς τὸν θάνατο τοῦ Στάλιν τὸ 1953, ὁ κομμουνισμὸς κατόρθωσε νὰ ἐπικρατήσῃ στὴν Ἀν. Εὐρώπη, στὴν Κίνα καὶ στὴν Βόρειο Κορέα καὶ λίγο ἀργότερα καὶ στὸ Βόρειο Βιετνάμ. Ταυτόχρονα ὅμως ξέσπασε ἡ διένεξις μὲ τὴν Γιουγκοσλαβία ἡ ὁποία ἐξασθένησε τὸ κῦρος τῆς ΕΣΣΔ καὶ τὴν ἑνότητα τοῦ διεθνοῦς κομμουνισμοῦ. Ἐξ ἄλλου οἱ δυτικοὶ ἄρχισαν νὰ ἀφυπνίζονται καὶ νὰ ὀργανώνουν τὴν ἄμυνά τους. Τὰ ΚΚ Ἰταλίας καὶ Γαλλίας διώχθησαν ἀπὸ τὶς κυβερνήσεις συνασπισμοῦ. Ἡ Δύσις κράτησε γερὰ τὸ δυτικὸ Βερολῖνο ἀποκρούοντας τὴν σοβιετικὴ πίεσι. Ἡ Ἀμερικὴ διαπιστώνοντας τὴν κρισιμότητα τῆς καταστάσεως ἀπεφάσισε νὰ ἀναλάβῃ τὶς εὐθῦνες της καὶ τὸν Μάρτιο τοῦ 1947 ἐξάγγειλε τὸ Δόγμα Τροῦμαν περὶ παροχῆς βοηθείας στὶς χῶρες ποὺ μάχονται ἐναντίον τοῦ κομμουνισμοῦ. Τὸ Δόγμα Τροῦμαν ἀπέδωσε θαυμασίους καρποὺς στὴν Ἑλλάδα ὅπου συνέβαλε ἀποφασιστικὰ στὴν ἧττα τῆς κομμουνιστικῆς ἀνταρσίας. Τὸ Δόγμα αὐτὸ ὑπῆρξε ὁ προάγγελος τοῦ Σχεδίου Μάρσαλ καὶ

τοῦ ΝΑΤΟ ποὺ ἱδρύθηκε τὸ 1949 καὶ μὲ τὸ ὁποῖο πραγματοποιήθηκε ἡ στρατιωτικὴ συνένωσις τοῦ δυτικοῦ κόσμου ἐναντίον τῆς κομμουνιστικῆς ἀπειλῆς. Οἱ Η.Π.Α. ὠργάνωσαν τοὺς συμμάχους των σὲ διάφορους ἀμυντικοὺς συνασπισμοὺς (ΝΑΤΟ, ΣΕΑΤΟ, ΣΕΝΤΟ) καὶ δημιούργησαν μία ἁλυσσίδα στρατιωτικῶν ἀμυντικῶν βάσεων γύρω ἀπὸ τὸν κομμουνιστικὸ κόσμο. Οἱ κομμουνιστικὲς ἐπαναστάσεις στὴν νοτιοανατολικὴ Ἀσία κατεστάλησαν ἐκτὸς ἀπὸ τὸ β. Βιετνάμ. Τὴν ἴδια τύχη εἶχαν καὶ ὡρισμένες ἀπόπειρες κομμουνιστικῆς ἐξεγέρσεως στὴν Λατινικὴ Ἀμερικὴ (Παραγουάη). Πρέπει νὰ σημειωθῆ ὅτι οἱ κομμουνισταὶ συνδύασαν τὴν ἰμπεριαλιστική τους πολιτική, τὴν ἐξαπόλυσι τοῦ ψυχροῦ πολέμου καὶ τὴν ὑποκίνησι ἐπαναστάσεων μὲ ἕνα κίνημα γιὰ τὴν δῆθεν «ὑπεράσπισι τῆς εἰρήνης» ποὺ στὴν πραγματικότητα ἀπέβλεπε στὴν πρόκλησι δυσχερειῶν στὴν ἀμυντικὴ προσπάθεια τῶν δυτικῶν. Τὸ κίνημα αὐτὸ στρεφόταν ἰδιαίτερα ἐναντίον τοῦ ἀτομικοῦ ὅπλου γιατὶ ὡς τὸ 1950 τὸ ὅπλο αὐτὸ ἦταν μονοπώλιο τῆς Ἀμερικῆς.

7. Ὁ ἀποσταλινισμὸς

Μὲ τὸν θάνατο τοῦ Στάλιν τὸν Μάρτιο τοῦ 1953 ἄρχισε μία νέα φάσις στὴν ἱστορία τοῦ μεταπολεμικοῦ κομμουνισμοῦ. Ὁ ἀποσταλινισμὸς ἐπεβλήθη στοὺς ἐπιγόνους τοῦ τυράννου ὄχι μόνο γιὰ ἐσωτερικοὺς ρωσικούς, ἀλλὰ καὶ γιὰ ἐξωτερικοὺς λόγους. Ὁ ψυχρὸς πόλεμος εἶχε ὁδηγήσει τὴν σοβιετικὴ ἐξωτερικὴ πολιτικὴ καὶ τὴν σοβιετικὴ οἰκονομία σὲ ἀδιέξοδο. Ἡ διεθνὴς κατάστασις εἶχε φθάσει σὲ ἐπικίνδυνο σημεῖο. Οἱ ἐπίγονοι τοῦ Στάλιν ἔκριναν σὰν ἀναγκαία μία ἀναπροσαρμογὴ τῆς ἐξωτερικῆς των πολιτικῆς καὶ μία ἀναθεώρησι τῶν σχέσεών τους μὲ τὸν μὴ κομμουνιστικὸν κόσμον. Ἔπρεπε νὰ θέσουν τέρμα στοὺς πολέμους τῆς Κορέας καὶ τοῦ Βιετνὰμ ποὺ μποροῦσαν νὰ ὁδηγήσουν σὲ ἀνεπιθύμητες ἐπιπλοκές.

Ἐξ ἄλλου τὸ σύνθημα «ὅποιος δὲν εἶναι μαζί μας εἶναι ἐναντίον μας» κρίθηκε σὰν ξεπερασμένο γιατὶ ἀπομόνωνε τὸ κομμουνιστικὸ στρατόπεδο ἀπὸ τὸν «τρίτο κόσμο» τῶν οὐδετέρων καὶ ἀδεσμεύτων χωρῶν ποὺ μὲ τὴν ἀπελευθέρωσι τῶν ἀποικιῶν καὶ τὴν δημιουργία νέων κρατῶν ἀποκτοῦσε ὁλοένα καὶ μεγαλύτερη σημασία.

Τέλος καὶ οἱ σχέσεις μέσα στὸ διεθνὲς κομμουνιστικὸ κίνημα καθὼς καὶ ἀνάμεσα στὶς κομμουνιστικὲς χῶρες ἔπρεπε νὰ προσαρμοσθοῦν ἐπάνω σὲ πιὸ ρεαλιστικὲς βάσεις γιὰ νὰ ἀποφευχθῆ μία μεγάλη κρίσις τοῦ διεθνοῦς κομμουνισμοῦ καὶ ἡ διάλυσις τοῦ κομμουνιστικοῦ συνασπισμοῦ. Ἄλλωστε ἡ κομμουνιστικὴ Κίνα εἶχε ἀρχίσει νὰ προβάλλη τὶς δικές της ἀντιλήψεις γιὰ τὴν ἀκολουθητέα γραμμὴ ἐνῶ ὁ Τίτο εἶχε ἀποκρούσει ἐπιτυχῶς ὅλες τὶς σοβιετικὲς ἀπόπειρες μέσῳ τῆς Κόμινφορμ γιὰ τὴν ἐκ τῶν ἔνδον ἀνατροπή του. Τὸ Κρεμλῖνο ἔπρεπε πιὰ νὰ ἀναγνωρίση τὴν νέα πραγματικότητα. Γι' αὐτὸ ἄρχισε μία ἀναπροσαρμογὴ τῆς ἐσωτερικῆς καὶ τῆς ἐξωτερικῆς (ἐνδοκομμουνιστικῆς καὶ παγκόσμιος) πολιτικῆς του, ἀναθεωρώντας πολλὰ σταλινικὰ ἀξιώματα, ἀλλάζοντας μεθόδους καὶ ἐκκαθαρίζοντας ἀρκετοὺς σταλινικοὺς ἡγέτες (Τσερβένκωφ, Ράκοσι, Πόλλιτ, Ζαχαριάδης).

Ἔτσι ἐπῆλθε μία χαλάρωσις στὶς διεθνεῖς σχέσεις καὶ στὸν ψυχρὸ πόλεμο. Τὸ 1955 ὁ Χρουστσὼφ καὶ ὁ Μουλγκάνιν μετέβησαν στὴν Γιουγκοσλαβία καὶ «συμφιλιώθηκαν» μὲ τὸν Τίτο. Τὸ 1956 διαλύθηκε ἡ Κόμινφορμ τῆς ὁποίας ἡ Κίνα δὲν ἦταν μέλος καὶ ἡ ὁποία εἶχε γίνει τὸ σύμβολο τὸ ἀντιτιτοϊσμοῦ ἐνῶ ταυτόχρονα εἶχε συνδεθῆ μὲ τὶς ἐπαναστατικὲς ἀπόπειρες τοῦ διεθνοῦς κομμουνισμοῦ καὶ τὸν ψυχρὸ πόλεμο.

8. Ἡ κρίσις τοῦ διεθνοῦς κομμουνισμοῦ

Ἡ μετάβασις στὴν νέα τακτικὴ τοῦ διεθνοῦς κομμουνισμοῦ δὲν πραγματοποιήθηκε χωρὶς κλονισμούς. Τὸ καζάνι ποὺ ἔβραζε στὴν ἀνατολικὴ Εὐρώπη ἐξερράγη σὲ μερικὲς περιπτώσεις. Τὸν Ἰούνιο τοῦ 1953 ἔγινε ἡ ἐξέγερσις τοῦ λαοῦ τῆς Ἀνατολικῆς Γερμανίας. Τὴν ἴδια σχεδὸν

ἐποχὴ ξέσπασε τὸ αἱματηρὸ ξεσήκωμα τῶν τσεχοσλοβάκων στὴν πόλι Πίλσεν. Τὸν Ἰούνιο τοῦ 1956 εἴχαμε τὴν αἱματηρὴ στάσι τῶν ἐργατῶν τῆς πολωνικῆς πόλεως Πόζναν καὶ τὴν θαρραλέα μαζικὴ ἀνυπακοὴ τῶν οὔγγρων διανοουμένων. Τὸν Ὀκτώβριο τοῦ 1956 εἴχαμε τὴν πολωνικὴ ἐξέγερσι καὶ τὸν ἴδιο μῆνα εἴχαμε τὴν μεγαλειώδη οὐγγρικὴ ἐπανάστασι. Ἡ Μόσχα ἀγωνίσθηκε ἀπεγνωσμένα νὰ συγκρατήση τὴν κατάστασι πότε μὲ τὴν βία καὶ πότε μὲ ὑποχωρήσεις, πότε μὲ ἀδιαλλαξία καὶ πότε μὲ συμβιβασμούς. Τὰ ρωσικὰ στρατεύματα ἐπενέβησαν στὴν ἀνατολικὴ Γερμανία, στὸ Πίλσεν καὶ στὸ Πόζναν. Στὴν Πολωνία, οἱ ρῶσοι δέχθηκαν ἕνα συμβιβασμὸ ἀνεχόμενοι τὴν ἀνάρρησι τοῦ Γκομούλκα στὴν ἐξουσία καὶ ἐπιτρέποντας τὴν πραγματοποίησι διαφόρων μεταρρυθμίσεων μὲ σκοπὸ τῶν κατευνασμὸ τῶν ἀγροτῶν, τῆς Ἐκκλησίας, τῶν διανοουμένων καὶ τῶν μεσαίων στρωμμάτων. Στὴν Οὐγγαρία ἡ κατάστασις ξέφυγε ἀπὸ τὰ χέρια τῶν κομμουνιστῶν καὶ ὁ πρωθυπουργὸς τῆς ἐπαναστατικῆς κυβερνήσεως Ἴμρε Νάγκυ ἀναγκάσθηκε νὰ ἀνακηρύξη τὴν οὐδετερότητα τῆς Οὐγγαρίας ἡ ὁποία ἀπεχώρησε ἀπὸ τὸ Σύμφωνο τῆς Βαρσοβίας καὶ ἀνακηρύχθηκε «οὐδέτερη σοσιαλιστικὴ δημοκρατία». Ἡ Μόσχα δὲν ἦταν δυνατὸν νὰ ἐπιτρέψη μία τέτοια ἐνέργεια καὶ ἐπωφελούμενη ἀπὸ τοὺς δισταγμοὺς καὶ τὶς ταλαντεύσεις τῶν δυτικῶν καθὼς καὶ ἀπὸ τὴν ὑπόθεσι τοῦ Σουὲζ εἰσέβαλε στὴν Οὐγγαρία τὸν Νοέμβριο τοῦ 1956, κατέλαβε τὴν χώρα, ἀνέτρεψε τὴ νόμιμη κυβέρνησί της, δολοφόνησε τὸν Νάγκυ καὶ μερικοὺς συνεργάτες του καὶ ἐπέβαλε τὴν κυβέρνησι τοῦ «ἀντισταλινικοῦ» καὶ μετριοπαθοῦς Κάνταρ. Ἡ κυβέρνησις αὐτὴ ἀναγκάσθηκε νὰ ἀκολουθήση μία γραμμὴ ὑποχωρήσεων καὶ συμβιβασμῶν παρόμοια πρὸς τὴν γραμμὴ τοῦ Γκουμούλκα. Γενικά, ἡ Μόσχα ἐγκαταλείποντας τὴν μορφὴ τῆς μονολιθικῆς αὐτοκρατορίας, ἄρχισε νὰ ὑποχωρῆ πρὸς τὴν γραμμὴ μιᾶς «εὐρωπαϊκῆς κομμουνιστικῆς κοινοπολτείας.

9. Ὁ κομμουνισμὸς μεταβάλλει μορφὴ καὶ τακτικὴ

Τὰ γεγονότα τοῦ 1956 ἀνάγκασαν τὴν ΕΣΣΔ νὰ μεταβάλη τὴν πολιτική της στὴν ἀν. Εὐρώπη. Σταμάτησε τὴν ἐμφανῆ προσπάθεια τοῦ βιαίου ἐκρωσισμοῦ τῆς περιοχῆς. Περιώρισε στὸ ἐλάχιστο τὴν καταλήστευσι τῶν ἀνατολικοευρωπαϊκῶν χωρῶν. Ἐπέτρεψε ἕνα βαθμὸ αὐτονομίας στὰ τοπικὰ κόμματα καὶ στὶς κυβερνήσεις των καὶ ἀνέχθηκε ὡρισμένες μεταρρυθμίσεις ποὺ ἔγιναν στὶς χῶρες αὐτὲς καὶ ἰδίως στὴν Πολωνία καὶ στὴν Οὐγγαρία μὲ σκοπὸ νὰ προσαρμόσουν κάπως τὸ κομμουνιστικὸ σύστημα στὴν ἀνατολικοευρωπαϊκὴ πραγματικότητα καὶ νοοτροπία ποὺ διαφέρουν ἀπὸ ἐκεῖνες τῆς Ρωσίας.

Ταυτόχρονα ὁ διεθνὴς κομμουνισμὸς ἄρχισε νὰ ἐγκαταλείπη τὴν προοπτικὴ τῆς κομμουνιστικῆς ἐπαναστάσεως σὲ ὅλες τὶς ἀνεπτυγμένες χῶρες καὶ ἰδίως στὴν Δυτ. Εὐρώπη. Ἡ ἀνόρθωσις τῆς οἰκονομίας καὶ ἡ τεραστία κοινωνικὴ πρόοδος τῆς Δυτικῆς Εὐρώπης σὲ συνδυασμὸ καὶ μὲ τὰ μέτρα ποὺ ἐλήφθησαν γιὰ τὴν ἀντιμετώπισι τῆς κομμουνιστικῆς ὑπονομεύσεως ἀνέστειλαν τὴν πρόοδο τοῦ κομμουνισμοῦ σ' αὐτὴν τὴν περιοχή. Σήμερα ὁ κομμουνισμὸς βρίσκεται σαφῶς σὲ ὑποχώρησι στὴν Εὐρώπη καὶ στὴν βόρειο Ἀμερική. Ἀντίθετα βρίσκει εὐνοϊκὸ ἔδαφος καὶ ἀναπτύσσεται στὴν νοτιοανατολικὴ Ἀσία καὶ σὲ ὡρισμένες χῶρες τῆς Ἀφρικῆς καὶ τῆς Λατ. Ἀμερικῆς ἐνῶ στὴν Μ. Ἀνατολὴ τὸν ἀντιμετώπισε ἐπιτυχῶς ὁ ἀραβικὸς ἐθνικισμὸς σὲ συνδυασμὸ καὶ μὲ τὸν «ἀραβικὸ σοσιαλισμό».

Γι' αὐτὸ ὁ διεθνὴς κομμουνισμὸς χωρὶς βέβαια νὰ ἐγκαταλείπη τὴν παρενοχλητικὴ του δραστηριότητα στὶς ἄλλες περιοχὲς τοῦ κόσμου, συγκεντρώνει τὸ μέγιστο τῆς ἐπαναστατικῆς προσπαθείας του στὴν νοτιοανατολικὴ Ἀσία καὶ στὴν Λατινικὴ Ἀμερική. Στὴν τελευταία πέτυχε κατὰ τὸ 1960-61 νὰ δημιουργήση ἕνα σοβαρὸ πολιτικὸ προγεφύρωμα κατακτῶντας ἐκ τῶν ἔνδον τὴν Κούβα ἡ ὁποία μετετράπη σὲ ὁρμητήριο τῆς κομμουνιστικῆς ἐπανα-

στάσεως στὴν εὔφλεκτη λατινοαμερικανική ἤπειρο.

10. Οἱ τάσεις τοῦ συγχρόνου κομμουνισμοῦ

Ἐν τῷ μεταξὺ ὅμως ἐπῆλθαν καὶ ἄλλες σοβαρὲς μεταβολὲς στὸ διεθνὲς κομμουνιστικὸ κίνημα. Σὰν συνέπεια αὐτῶν τῶν μεταβολῶν ὁ διεθνὴς κομμουνισμοὺς δὲν παρουσιάζεται πιὰ ἑνιαῖος καὶ μονολιθικὸς ὅπως ἄλλοτε. Σήμερα στὸν διεθνῆ κομμουνισμὸ ὑπάρχουν διάφορες τάσεις ἀκόμη καὶ ἀντιθέσεις. Μποροῦμε νὰ ποῦμε ὅτι τὸ διεθνὲς κομμουνιστικὸ κίνημα χωρίζεται σὲ τρεῖς μεγάλες τάσεις: Στὴν «ἀριστερὰ» τοῦ διεθνοῦς κομμουνισμοῦ πρέπει νὰ τοποθετήσουμε τὴν Κίνα ἡ ὁποία τηρεῖ πιὸ ὀρθόδοξη κομμουνιστικὴ γραμμὴ καὶ κατηγορεῖ τὴν σοβιετικὴ ἡγεσία γιὰ ρεβιζιονισμό. Στὸ πλευρὸ τῆς Κίνας βρίσκονται καὶ ἄλλα τρία κομμουνιστικὰ κράτη: ἡ Βόρεια Κορέα, τὸ Βόρειο Βιετνὰμ καὶ ἡ Ἀλβανία. Στὸ πλευρό της βρίσκονται ἐπίσης πολλὰ ΚΚ ἰδίως ἀσιατικὰ καὶ ἀφρικανικά, ἀναμεσά τους καὶ τὸ μεγαλύτερο ΚΚ τοῦ κόσμου, τὸ τῆς Ἰνδονησίας. Τέλος, οἱ κινέζοι διαθέτουν ἰσχυρὲς μειοψηφίες σὲ πολλὰ ἄλλα κομμουνιστικὰ κόμματα τοῦ ἐλευθέρου κόσμου ἀνάμεσά τους καὶ σὲ εὐρωπαϊκά. Ἔτσι τὸ Πεκῖνο σήμερα ἀκολουθεῖ σὲ μεγάλο βαθμὸ μία δική του γραμμὴ καὶ ἔχει ἀναδειχθῆ σὲ δεύτερο μετὰ τὴν Μόσχα πόλο ἕλξεως καὶ καθοδηγητικὸ κέντρο τοῦ διεθνοῦς κομμουνιστικοῦ κινήματος. Βέβαια ἡ σοβιετικὴ διένεξις ὀφείλεται κυρίως, ἂν ὄχι ἀποκλειστικά, σὲ ἀντιθέσεις κρατικῶν καὶ ἐθνικῶν συμφερόντων καὶ ἐπιδιώξεων. Ἔχει ὅμως τὶς ἐπιπτώσεις της καὶ σὲ θέματα ἰδεολογίας, γραμμῆς καὶ τακτικῆς ποὺ ἀφοροῦν τὸν διεθνῆ κομουνισμό.

Στὴν «δεξιὰ» πτέρυγα τοῦ διεθνοῦς κομμουνισμοῦ πρέπει νὰ τοποθετήσουμε τὴν τιτοϊκὴ Γιουγκοσλαβία ἡ ὁποία ἐπίσης ἐφαρμόζει μία δική της γραμμή, διαφορετικὴ ἀπὸ τὴν ρωσική. Ὁ τιτοϊσμὸς εἶναι ὑπὲρ τοῦ ἐθνικοῦ κομμουνισμοῦ ἀναγνωρίζοντας σὲ κάθε χώρα τὸ δικαίωμα νὰ ἐφαρμόζη τὸν κομμουνισμὸ σύμφωνα μὲ τὶς συνθῆκες καὶ τὶς παραδόσεις της καὶ νὰ ἐπιδιώκη τοὺς δικούς της στόχους. Στὸν ἐξωτερικὸ τομέα ὁ τιτοϊσμὸς προσεγγίζει πάρα πολὺ τὴν οὐδετερότητα. Στὸν ἐσωτερικὸ τομέα ἐφαρμόζει τὸ σύστημα ἐργατικῶν συμβουλίων, ἀνέχεται τὴν μικρὴ ἰδιοκτησία, συμβιβάζεται μὲ κάποια οἰκονομικὴ ἐλευθερία καὶ προσεγγίζει λίγο τὶς δυτικὲς σοσιαλοδημοκρατικὲς τάσεις προσπαθῶντας νὰ δώση στὸν κομμουνισμὸ μιὰ σχετικὰ πιὸ φιλελεύθερη καὶ πιὸ ἀνθρωπιστικὴ μορφή.

Στὸ «κέντρο», μεταξὺ, Τίτο καὶ Μάο βρίσκεται ὁ Χρουτσώφ. Ὁ χρουστσωφισμὸς προσπαθεῖ νὰ ἐκσυγχρονίση καὶ νὰ βελτιώση τὸν κομμουνιστικὸ ὁλοκληρωτισμό, νὰ τὸν καταστήση πιὸ ἀποδοτικὸ καὶ λιγώτερο ἀποκρουστικό. Γι' αὐτὸ ἀπορρίπτει τὸν κινεζικὸ ἐξτρεμισμὸ χωρὶς ὅμως νὰ φθάνη στὴν παραδοχὴ τοῦ τιτοϊσμοῦ ποὺ θὰ ἐσήμαινε τὴν πλήρη κατάρρευσι τοῦ ἡγετικοῦ ρόλου τῆς Ρωσίας καὶ ἴσως ἀκόμη καὶ τὴν διάλυσι τῆς ἰμπεριαλιστικῆς της αὐτοκρατορίας.

Ἡ πλειοψηφία τῶν κομμουνιστικῶν κομμάτων καὶ τῶν κομμουνιστικῶν κρατῶν ἀκολουθοῦν τὴν σοβιετικὴ γραμμή. Ὑπάρχουν ὅμως πολλὲς ἀποχρώσεις, διακυμάνσεις καὶ ταλαντεύσεις. Ἡ Πολωνία παρ' ὅλο ποὺ ἐπίσημα ἀνήκει στὸν σοβιετικὸ συνασπισμὸ στὴν πραγματικότητα εἶναι πολὺ κοντὰ στὸν τιτοϊσμὸ καὶ σὲ ὡρισμένα σημεῖα βρίσκεται καὶ «δεξιώτερα» ἀπὸ αὐτόν: ἀνέστειλε τὴν κολλεκτιβοποίησι, σύναψε εἰρήνη μὲ τὴν Ἐκκλησία, ἀφίνει ἀρκετὲς ἐλευθερίες στοὺς διανοουμένους, ἀνέχεται τὰ μεσαῖα στρώματα καὶ παίρνει βοήθεια ἀπὸ τὴν Δύσι. Τὰ ἴδια ἰσχύουν καὶ γιὰ τὴν Οὐγγαρία ἂν καὶ σὲ λιγώτερο βαθμό. Κατὰ τὸ 1963 καὶ ἡ Ρουμανία ἦρθε σὲ σύγκρουσι μὲ τὴν Κομεκὸν ὑποστηρίζοντας τὰ ἐθνικά της συμφέροντα. Διάφορα ΚΚ ὅπως τῆς Ἰταλίας ἐμφανίζουν ἐπίσης ὡρισμένες «αἱρετικὲς» ὅπως θὰ ἐθεωροῦντο ἐπὶ Στάλιν ἀπόψεις καὶ ἐπιδεικνύουν μιὰ κάποια ἀνεξαρτησία ἔναντι τοῦ Κρεμλίνου.

Ὅλα αὐτὰ καὶ περισσότερο ἀπὸ ὅλα

ἡ σοβιετοκινεζικὴ διένεξις καὶ ὁ κινεζικὸς πειραματισμὸς ἐπιφέρουν βαθειὲς ἀλλαγὲς στὴν ὡς τώρα γνωστὴ μορφὴ τοῦ κομμουνισμοῦ καὶ τὸν θέτουν μπροστὰ σὲ νέες προοπτικὲς καὶ προπάντων μπροστὰ σὲ νέα προβλήματα.

Δ΄. ΣΥΝΤΟΜΗ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΚΟΜΙΝΦΟΡΜ (1947-1956)

. Ἵδρυσις καὶ σκοποὶ τῆς Κόμινφορμ

Ἡ διάλυσις τῆς Κόμιντερν ἦταν μία ἐντελῶς τυπικὴ ἐνέργεια ἡ ὁποία δὲν ἀπέβλεπε καθόλου στὴν ἀνεξαρτοποίησι τῶν ΚΚ ἀπὸ τὴν Μόσχα. Μοναδικὸς σκοπὸς στὴν πραγματικότητα ἦταν νὰ ἐξαπατηθοῦν οἱ δυτικοὶ σύμμαχοι τῆς ΕΣΣΔ κατὰ τὸν πόλεμο. Γι᾽ αὐτὸ παρὰ τὴν διάλυσι τῆς ΚΔ τὰ ΚΚ ἐξακολούθησαν νὰ ἐξαρτῶνται ἀπὸ τὴν Μόσχα, νὰ τὴν ὑπακούουν τυφλὰ καὶ νὰ ἐξυπηρετοῦν τὴν ἐξωτερική της πολιτική. Ἡ ἐξάρτησις ὅμως αὐτὴ ἦρθε ἡ ὥρα ποὺ δὲν κρίθηκε ἱκανοποιητικὴ ἀπὸ τὴν Μόσχα ἡ ὁποία θεώρησε σκόπιμη τὴν ἀνασύστασι ἑνὸς ἑνιαίου ὀργάνου τοῦ διεθνοῦς κομμουνισμοῦ. Τὸ ὄργανο αὐτὸ ἱδρύθηκε τὸ 1947 καὶ ὀνομάσθηκε Κομμουνιστικὸ Γραφεῖο Πληροφοριῶν καὶ ἀπὸ τὰ ἀρχικά του Κόμινφορμ.

Ἡ Κόμινφορμ ἱδρύθηκε γιὰ νὰ ἐξασφαλίση στὴν Ρωσία τὸν ἀπόλυτο ἔλεγχο τῶν νέων κομμουνιστικῶν καθεστώτων ποὺ εἶχαν δημιουργηθῆ στὴν ἀνατολικὴ Εὐρώπη. Στοὺς κόλπους αὐτῶν τῶν καθεστώτων εἶχαν ἀρχίσει νὰ ἐκδηλώνονται διάφορες φυγόκεντρες τάσεις ποὺ ἀμφισβητοῦσαν τὴν ρωσικὴ ἐπιρροή. Ὁ Τίτο παρουσίαζε ἤδη δείγματα ἀνεξαρτήτου στάσεως ἔναντι τοῦ Κρεμλίνου καὶ ἡ συμφωνία τοῦ Μπλὲντ μεταξὺ Γιουγκοσλαβίας καὶ Βουλγαρίας ποὺ ἀπέβλεπε στὴν δημιουργία ἑνὸς ἰσχυροῦ κομμουνιστικοῦ βαλκανικοῦ κράτους ἀνεξάρτητου ἀπὸ τὴν Μόσχα εἶχε ἀνησυχήσει πολὺ τὸ Κρεμλῖνο (Αὔγουστος 1947). Γι᾽ αὐτὸ ἕνα μῆνα μετὰ τὴν συμφωνία τοῦ Μπλέντ, τὸν Σεπτέμβριο τοῦ 1947 συνεστήθη ἡ Κόμινφορμ. Μὲ αὐτήν, ἡ Μόσχα ἤθελε νὰ ἐπιβάλη ἀπολύτως τὴν δική της γραμμὴ στὶς ἡγεσίες τῶν κομμουνιστικῶν κομμάτων καὶ καθεστώτων τῆς ἀνατολικῆς Εὐρώπης.

Ἕνας ἄλλος σκοπὸς τῆς Κόμινφορμ ἦταν νὰ ἐκκαθαρίση τὰ ΚΚ ὄχι μόνον τῆς ἀνατολικῆς ἀλλὰ καὶ τῆς δυτικῆς Εὐρώπης καὶ τῶν ἄλλων χωρῶν τοῦ κόσμου ἀπὸ τὰ στοιχεῖα ἐκεῖνα ποὺ εἶχαν ἀναδειχθῆ κατὰ τὴν διάρκεια τοῦ πολέμου καὶ ποὺ ἀμφισβητοῦσαν τὴν ἐπικυριαρχία τῆς Μόσχας. Ἱδρύοντας τὴν Κόμινφορμ ἡ ΕΣΣΔ ἤθελε ἐπίσης νὰ δημιουργήση ἕνα συντονιστικὸ ἐπιτελικὸ ὄργανο γιὰ τὴν «ἐξαγωγὴ τῆς ἐπαναστάσεως» μὲ τὴν ἐκμετάλλευσι τῶν εὐνοϊκῶν συνθηκῶν ποὺ εἶχε δημιουργήσει ὁ πόλεμος.

Τέλος, ἡ Κόμινφορμ ἦταν καὶ ἕνα εἶδος ἀντιρρόπου στὴν τάσι τῶν δυτικῶν χωρῶν γιὰ συνεργασία ἡ ὁποία ἐξεδηλώθη μὲ τὸ Δόγμα Τροῦμαν (Μάρτιος 1947) καὶ μὲ τὸ Σχέδιο Μάρσαλ (Ἰούνιος 1947).

Γιὰ ὅλους αὐτοὺς τοὺς λόγους τὸ Κρεμλῖνο ἀποφάσισε τὴν ἀνασύστασι ἑνὸς ὀργάνου τοῦ διεθνοῦς κομμουνισμοῦ: τὴν Κόμινφορμ.

2. Ἡ φύσις τῆς Κόμινφορμ

Ἡ Κόμινφορμ ἦταν ἕνα ὄργανο πιὸ στενὸ καὶ πιὸ εὐκίνητο ἀπὸ τὴν Κόμιντερν. Ἡ Ρωσία προτίμησε νὰ μὴ ἀναστήση τὸν πολυμελῆ καὶ δυσκίνητο μηχανισμὸ τῆς Κόμιντερν ἀλλὰ νὰ δημιουργήση ἕνα μικρὸ ἐπιτελεῖο ποὺ θὰ βρισκόταν ἀπολύτως κάτω ἀπὸ τὴν ἐξουσία της καὶ θὰ ἐπέβαλλε τὴν γραμμή της σὲ ὁλόκληρο τὸ διεθνὲς κομμουνιστικὸ κίνημα. Ἡ ἀνάπτυξις ποὺ εἶχαν πάρει τὰ ΚΚ κατὰ τὸν πόλεμο καὶ ἀμέσως μετὰ ἀπ᾽ αὐτὸν δημιουργοῦσε ἀνησυχίες στὴν Μόσχα ὡς πρὸς τὸ κατὰ πόσον θὰ μποροῦσε νὰ διατηρήση σταθερὰ τὴν ἐπιβολή της

σὲ ἕνα μεγάλο μηχανισμὸ σὰν τῆς Γ' Διεθνοῦς. Γι' αὐτὸ μὲ τὴν Κόμινφορμ δημιούργησε κατόπιν ἐπιλογῆς ἕνα εἶδος «πρωτοπορείας» τοῦ διεθνοῦς κομμουνισμοῦ, ἕνα εἶδος ξεχωριστοῦ ΚΚ μέσα στὸν κόσμο τῶν ΚΚ, ἕνα στενὸ καθοδηγητικὸ ὄργανο σὲ ἄμεση ἐξόρμησι ἀπὸ τὸ Κρεμλῖνο. Γι' αὐτό, μέλη τῆς Κόμινφορμ δὲν ἦσαν ὅλα τὰ ΚΚ, ἀλλὰ μόνο ἐννέα ἀπὸ αὐτὰ καὶ συγκεκριμένα τῶν ἑξῆς χωρῶν: Σοβιετικῆς Ἑνώσεως, Γιουγκοσλαβίας, Βουλγαρίας, Ρουμανίας, Πολωνίας, Οὐγγαρίας, Τσεχοσλοβακίας, Ἰταλίας καὶ Γαλλίας. Δηλαδὴ μέλη τῆς Κόμινφορμ ἦσαν τὰ ΚΚ ὅλων τῶν ἀνατολικοευρωπαϊκῶν «λαϊκῶν δημοκρατιῶν» πλὴν τῆς Ἀλβανίας, ποὺ δὲν κρίθηκε ἀρκετὰ σημαντικὴ γιὰ νὰ μετέχῃ στὴν καθοδήγησι τοῦ διεθνοῦς κομμουνιστικοῦ κινήματος, καὶ τὰ ΚΚ δύο μόνον δυτικῶν χωρῶν δηλαδὴ τῆς Γαλλίας καὶ τῆς Ἰταλίας. Βλέπουμε ὅτι ἡ Κόμινφορμ εἶχε καθαρὰ «εὐρωπαϊκό» χαρακτῆρα καὶ συνεπῶς ἦταν μία προσπάθεια τῆς ΕΣΣΔ νὰ ἐπιβάλῃ «εὐρωπαϊκὴ» ἡγεσία στὸ διεθνὲς κομμουνιστικὸ κίνημα. Βλέπουμε ἐπίσης ὅτι δὲν ἔγινε μέλος τῆς Κόμινφορμ τὸ ΚΚ Κίνας οὔτε καὶ μετὰ τὴν ἐπικράτησί του τὸ 1949, πρᾶγμα ποὺ δείχνει ὅτι ἀπὸ τότε ἡ Μόσχα δυσπιστοῦσε πρὸς τὴν κινεζικὴ κομμουνιστικὴ ἐπανάστασι.

3. Ἡ ἱδρυτικὴ διάσκεψις τῆς Κόμινφορμ

Ἡ ἵδρυσις τῆς Κόμινφορμ ἀναγγέλθηκε στὶς 5 Ὀκτωβρίου 1947. Σύμφωνα μὲ τὴν σχετικὴ ἀνακοίνωσι, τὰ ἐννέα ΚΚ εἶχαν συνέλθει σὲ σύσκεψι στὶς 22 καὶ 23 Σεπτεμβρίου τοῦ 1947 στὴν Βιλίτζα Γκόρα τῆς Πολωνίας. Ἡ βασικὴ εἰσήγησις στὴν σύσκεψι ἔγινε ἀπὸ τὸν ρῶσο ἀντιπρόσωπο καὶ θεωρητικὸ τοῦ σταλινισμοῦ Α. Ζντάνωφ. Στὴν εἰσήγησί του ὁ Ζντάνωφ εἶπε ὅτι ἡ μετατροπὴ τῶν νεαρῶν ΚΚ σὲ μαζικὰ κόμματα «ἔκανε ἀδύνατη καὶ ἄσκοπη τὴν καθοδήγησί τους ἀπὸ ἕνα κέντρο». Γι' αὐτὸ καὶ διαλύθηκε ἡ ΚΔ, πρᾶγμα ἄλλωστε ποὺ «τερμάτισε τοὺς ἰσχυρισμοὺς τῶν ἐχθρῶν μας περὶ καθοδηγήσεως τῶν ΚΚ ἀπὸ τὴν Μόσχα καὶ περὶ ἀναμίξεώς της στὴν ἐσωτερικὴ ζωὴ τῶν ἄλλων κρατῶν». Ταυτόχρονα ὅμως, ὁ Ζντάνωφ τόνισε ὅτι δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ μὴ ὑπάρχῃ ἐπαφὴ μεταξὺ τῶν διαφόρων ΚΚ καὶ συντονισμὸς τῆς δραστηριότητός των: «Μερικοὶ σύντροφοι εἶπε θεώρησαν ὅτι ἡ διάλυσις τῆς ΚΔ σημαίνει καὶ διακοπὴ κάθε συνδέσεως καὶ ἐπαφῆς ἀνάμεσα στὰ ΚΚ. Ἡ ἔλλειψις ὅμως συνδέσεως δὲν εἶναι σωστή. Εἶναι ἐπιζήμια καὶ ἀφύσικη. Τὸ κομμουνιστικὸ κίνημα ἔχει κοινὰ συμφέροντα καὶ καθήκοντα. Ἂν συνεχιζόταν αὐτὴ ἡ κατάστασις θὰ εἴχαμε ἐξαιρετικὰ βλαβερὲς συνέπειες. Ἡ ἀνάγκη γιὰ συντονισμὸ τῆς δραστηριότητος τῶν χωριστῶν ΚΚ ὡρίμασε ἰδιαίτερα σήμερα ποὺ ἡ συνεχιζομένη ἔλλειψις συνδέσεως μπορεῖ νὰ ὁδηγήσῃ σὲ ἐξασθένησι τῆς ἀμοιβαίας κατανοήσεως καὶ μὲ τὸν καιρὸ σὲ σοβαρὰ λάθη». Γι' αὐτὸ καὶ ἱδρύθηκε ἡ Κόμινφορμ ἡ ὁποία σύμφωνα μὲ τὴν ἀπόφασι τῆς διασκέψεως εἶχε γιὰ ἀποστολή της «νὰ ὀργανώσῃ καὶ νὰ ἀνταλλάξῃ τὴν πεῖρα καὶ νὰ συντονίσῃ τὴν δρᾶσι τῶν ΚΚ».

Γενικὸς γραμματεὺς τῆς Κόμινφορμ διορίσθηκε ὁ ρῶσος ἀντιπρόσωπος Α. Ζντάνωφ. (Δεύτερος ἀντιπρόσωπος τῆς Ρωσίας στὴν διάσκεψι ἦταν ὁ Γ. Μαλενκώφ). Στὴν διάσκεψι πῆρε ἐπίσης μέρος σὰν ἀντιπρόσωπος τῆς Πολωνίας ὁ Γκομούλκα ὁ ὁποῖος εἰσηγήθηκε τὸ θέμα τῆς ἀνταλλαγῆς πείρας καὶ τοῦ συντονισμοῦ τῶν ἐνεργειῶν τῶν ΚΚ.

Ἐξ ἄλλου ἀποφασίσθηκε τὸ Γραφεῖο Πληροφοριῶν νὰ ἀποτελεῖται ἀπὸ τοὺς ἀντιπροσώπους τῶν Κ.Ε. τῶν ἐννέα ΚΚ. Σὰν ἕδρα τῆς Κόμινφορμ ὁρίσθηκε τὸ Βελιγράδι. Ἀποφασίσθηκε ἐπίσης ἡ ἔκδοσις ἑβδομαδιαίου καθοδηγητικοῦ ὀργάνου τὸ ὁποῖο ἄρχισε νὰ κυκλοφορῆ σὲ διάφορες γλῶσσες ἀπὸ τὴν 1η Νοεμβρίου 1947 μὲ τὸν τίτλο «Γιὰ μιὰ σταθερὴ εἰρήνη, γιὰ τὴν Λαϊκὴ Δημοκρατία».

4. Ἡ γραμμὴ τῆς Κόμινφορμ

Ἡ εἰσήγησις τοῦ Ζντάνωφ στὴν διάσκεψι τῆς Κόμινφορμ παρουσιάζει ἰδιαίτερο ἐνδιαφέρον γιατὶ χάραζε τὴν γραμ-

μὴ τοῦ μεταπολεμικοῦ κομμουνισμοῦ ὡς τὸν θάνατο τοῦ Στάλιν. Σύμφωνα μὲ τὴν ἔκθεσι τοῦ Ζντάνωφ ὁ κόσμος εἶναι ὁριστικὰ διηρημένος σὲ δύο στρατόπεδα : στὸ δυτικὸ — ἰμπεριαλιστικὸ καὶ τὸ ἀνατολικὸ — σοσιαλιστικό. Ἐπὶ κεφαλῆς τοῦ πρώτου βρίσκονται οἱ ΗΠΑ καὶ ἐπὶ κεφαλῆς τοῦ δευτέρου ἡ ΕΣΣΔ στὴν ὁποία ὀφείλουν ἀφοσίωσι καὶ ὑπακοὴ ὅλα τὰ μέλη του. Ἀνάμεσα στὰ δύο στρατόπεδα διεξάγεται ἕνας θανάσιμος ἀγῶνας. Καθῆκον τῶν ἔξη ΚΚ τῆς ἀνατολικῆς Εὐρώπης ἦταν νὰ σταθεροποιήσουν στὶς χῶρες τους τὰ κομμουνιστικὰ καθεστῶτα κάτω ἀπὸ τὴν κηδεμονία τῆς ΕΣΣΔ. Καθῆκον τῶν δυτικοευρωπαϊκῶν ΚΚ καὶ κυρίως τῶν δύο ποὺ ἦσαν μέλη τῆς Κόμινφορμ ἦταν νὰ ἀντιδράσουν δυναμικὰ στὴν ἀμερικανικὴ πολιτικὴ καὶ νὰ προκαλέσουν τὴν ἀποτυχία τοῦ Σχεδίου Μάρσαλ, τοῦ Δόγματος Τροῦμαν καὶ τῶν προοπτικῶν γιὰ ἑνοποίησι τῆς Δύσεως ματαιώνοντας καὶ τὴν ἀνοικοδόμησί της ὥστε νὰ ἀνοίξῃ ὁ δρόμος γιὰ τὴν κομμουνιστικοποίησι τῆς Δυτικῆς Εὐρώπης. Καθῆκον τῶν ΚΚ ἦταν νὰ περνοῦν ὅπου αὐτὸ ἦταν δυνατὸν ἀμέσως στὴν ἔνοπλη δρᾶσι γιὰ ἀνατροπὴ ἢ ἔστω γιὰ ἐξασθένησι τοῦ καπιταλιστικοῦ συστήματος. Αὐτὸ ἴσχυε γιὰ τὶς χῶρες τῆς Νοτιοανατολικῆς Ἀσίας, τὴν Ἰαπωνία καὶ ἀπὸ τὶς χῶρες τῆς Εὐρώπης γιὰ τὴν Ἑλλάδα.

Σύμφωνα μὲ αὐτὴν τὴν γραμμή, τὰ κομμουνιστικὰ κόμματα ἀνάπτυξαν ἔντονη ἐπαναστατικὴ δρᾶσι ἡ ὁποία συγκλόνισε τὴν Δ. Εὐρώπη καὶ πολλὲς ἀσιατικὲς χῶρες στὰ τέλη τοῦ 1947. Ἡ ἐξόρμησις ὅμως αὐτὴ τοῦ διεθνοῦς κομμουνισμοῦ εἶχε σὰν ἀποτέλεσμα τὴν ἀφύπνισι τοῦ δυτκόσμου καὶ τὴν ἐνίσχυσι τῶν τάσεων του γιὰ ἑνότητα ἔναντι τῆς κομμουνιστικῆς ἀπειλῆς.

Ταυτόχρονα οἱ κομμουνισταὶ ἄρχισαν καὶ τὴν ἐκκαθάρισι τῆς ἀνατολικῆς Εὐρώπης ἐπιταχύνοντας τοὺς ρυθμοὺς τῆς κομμουνιστικοποιήσεως καὶ τῆς σταλινοποιήσεώς της.

5. Ἡ ρῆξις μὲ τὸν Τῖτο

Τὴν 1η Φεβρουαρίου 1948 ἀνακοινώθηκε ὅτι συνῆλθε στὴν Γιουγκοσλαβία ἡ 2η σύνοδος τῆς Κόμινφορμ. Ἡ σύνοδος ἀποφάσισε τὴν δημιουργία μιᾶς συντακτικῆς ἐπιτροπῆς γιὰ τὴν ἐφημερίδα τῆς Κόμινφορμ ἐπὶ κεφαλῆς τῆς ὁποίας διορίσθηκε ὁ σοβιετικὸς θεωρητικὸς Γιοῦντιν.

Στὶς 28 Ἰουνίου 1948 ἀνακοινώθηκε ὅτι συνῆλθε ἡ 3η σύνοδος τῆς Κόμινφορμ ἡ ὁποία πραγματοποιήθηκε στὸ Βουκουρέστι καὶ ἡ ὁποία καταδίκασε τὸ ΚΚ Γιουγκοσλαβίας γιὰ διάφορες «παρεκκλίσεις» ἀπὸ τὴν ὀρθὴ κομουνιστικὴ γραμμή. Λόγῳ τῆς ἀρνήσεως τῶν γιουγκοσλάβων ἡγετῶν νὰ ἀναγνωρίσουν τὰ «σφάλματά» τους, ἡ Κόμινφορμ ἀποφάσισε νὰ ἀποβάλῃ τὸ ΚΚΓ ἀπὸ τὶς τάξεις της καὶ νὰ μεταφέρῃ τὴν ἕδρα της ἀπὸ τὸ Βελιγράδι στὸ Βουκουρέστι. Ταυτόχρονα καλοῦσε τὰ μέλη καὶ τὰ στελέχη τοῦ ΚΚΓ νὰ ἀνατρέψουν τὸν Τίτο καὶ τοὺς συνεργάτας του.

Ἀμέσως ἐξαπολύθηκε ἕνα κῦμα ἐκκαθαρίσεων ἐναντίον τῶν τιτοϊκῶν σὲ ὁλόκληρη τὴν Ἀνατολικὴ Εὐρώπη. Ἀνάμεσα στοὺς ἐκκαθαρισθέντας ἦσαν καὶ πολλὰ ἀνώτατα στελέχη τῶν ΚΚ τῆς ἀνατολικῆς Εὐρώπης ὅπως ὁ Κοστὼφ στὴν Βουλγαρία, ὁ Ράϊκ στὴν Οὐγγαρία, ὁ Τζότζε στὴν Ἀλβανία κλπ. Ἐκκαθαρίσθηκαν ἐπίσης καὶ ἱδρυτικὰ στελέχη τῆς Κόμινμορμ ὅπως ὁ πολωνὸς Γκομούλκα ποὺ φυλακίσθηκε καὶ ὁ τσεχοσλοβᾶκος Σλάνσκυ ποὺ ἐκτελέσθηκε.

Μαζὶ μὲ αὐτὲς τὶς ἐκκαθαρίσεις πῆρε πρωτοφανεῖς διαστάσεις καὶ ἡ λατρεία πρὸς τὸ πρόσωπο τοῦ Στάλιν τὸν ὁποῖο ὑποχρεώθηκαν νὰ ἐξυμνοῦν ὅλα τὰ ΚΚ οἱ ἡγέτες καὶ τὰ στελέχη τους. Ἦταν καὶ αὐτὸ μία ἔνδειξις τῆς σοβιετικῆς κυριαρχίας ἐπάνω στὶς κομμουνιστικὲς χῶρες καὶ στὸ διεθνὲς κομμουνιστικὸ κίνημα ποὺ ὁ Στάλιν ἔγινε τὸ ζωντανὸ σύμβολό της.

Σὰν βασικὴ ἰδιότης τοῦ καλοῦ κομμουνιστοῦ ἀνακηρύχθηκε ἡ ἀπεριόριστη ἀφοσίωσις πρὸς τὴν ΕΣΣΔ καὶ ἡ πίστις - λατρεία πρὸς τὸν Στάλιν. Διακηρύχθηκε μάλιστα σὲ ὅλους τοὺς τόνους ὅτι «προλεταριακὸς διεθνισμός» σημαίνει ἀφοσίωσι πρὸς τὴν Σοβιετικὴ Ρωσία!

Ἡ ἡγεσία τῆς Κόμινφορμ ἐπεξεργάστηκε τότε καὶ τὸν ὁρισμὸ τῆς λεγομένης «Λαϊκῆς Δημοκρατίας». Ὁ Δημητρώφ εἶχε πεῖ λίγο παλαιότερα ὅτι ἡ «Λαϊκὴ Δημοκρατία» εἶναι κάτι διαφορετικὸ ἀπὸ τὴν «Σοβιετικὴ Δημοκρατία». Στὴν Λαϊκὴ Δημοκρατία, εἶπε, ὁ ἡγετικὸς ρόλος ἀνήκει σὲ ὅλους τοὺς ἐργαζομένους· ἡ μικρὴ ἀτομικὴ ἰδιοκτησία διατηρεῖται καὶ προστατεύεται· ἡ Λαϊκὴ Δημοκρατία εἶναι «ἀντιφασιστικὸ» καὶ ταυτόχρονα ἀνεξάρτητο κράτος μὲ τὴν δική του ἐθνικὴ καὶ κρατικὴ κυριαρχία. Ὁ θεωρητικὸς τῆς Κόμινφορμ Γιούντιν ἀπέρριψε αὐτὸν τὸν ὁρισμὸ καὶ τόνισε ὅτι στὴν «Λαϊκὴ Δημοκρατία» ὁ ἡγετικὸς ρόλος ἀνήκει στὴν «ἐργατικὴ τάξι» ποὺ ἐκπρόσωπός της εἶναι τὸ κομμουνιστικὸ κόμμα· ἡ «Λαϊκὴ Δημοκρατία» εἶναι τὸ κράτος τῆς μεταβατικῆς περιόδου ἀπὸ τὸν καπιταλισμὸ στὸν σοσιαλισμὸ καὶ ἐκτελεῖ τὸ ἔργο τῆς «προλεταριακῆς δικτατορίας»· «ἀνέχεται» ἀλλὰ μόνον προσωρινὰ τὴν μικρὴ ἀτομικὴ ἰδιοκτησία ἔχοντας σὰν ἀπώτερο σκοπὸ ὄχι τὴν «προστασία», ἀλλὰ τὴν ἐξάλειψί της· δὲν εἶναι ἁπλῶς ἀντιφασιστικό, ἀλλὰ εἶναι καὶ «κομμουνιστικὸ» κράτος· μία «λαϊκὴ δημοκρατία» τέλος, ἀνήκει ὁπωσδήποτε στὸ «σοσιαλιστικὸ στρατόπεδο, καὶ ἀναγνωρίζει ὑποχρεωτικὰ τὴν ἡγεσία τῆς ΕΣΣΔ στὴν ὁποία ἄλλωστε καὶ ὀφείλει τὴν ἴδια τὴν ὕπαρξί της. Συνεπῶς ἡ Γιουγκοσλαβία, σύμφωνα μὲ αὐτὸν τὸν ὁρισμὸ δὲν ἦταν «λαϊκὴ δημοκρατία».

Ἡ ρῆξις μὲ τὸν Τίτο ὑπῆρξε πάντως σημαντικὸ πλῆγμα γιὰ τὴν Κόμινφορμ δὲν ἀποκλείεται δὲ νὰ πλήρωσε μὲ τὴν ζωή του αὐτὴ τὴν ἀποτυχία ὁ Ζντάνωφ ὁ ὁποῖος πέθανε μυστηριωδῶς τὸν Ἰούνιο τοῦ 1948 λίγες ἡμέρες μετὰ ἀπὸ τὴν ἀποκήρυξι τοῦ Τίτο.

6. Ἡ «ἐπίθεσις εἰρήνης»

Στὶς 27 Νοεμβρίου 1949 ἀνακοινώθηκε ὅτι στὰ τέλη Νοεμβρίου συνῆλθε εἰς τὴν Οὐγγαρία ἡ 4η σύνοδος τῆς Κόμινφορμ ἡ ὁποία ἄκουσε εἰσήγησι τοῦ ρώσου θεωρητικοῦ Σουσλώφ περὶ «ὑπερασπίσεως τῆς εἰρήνης». Ὁ Τολιάττι παρουσίασε μία ἔκθεσι γιὰ τὴν τακτικὴ τοῦ «ἑνιαίου μετώπου» ποὺ ἔπρεπε νὰ ἀκολουθήσουν τὰ ΚΚ καὶ ὁ ρουμᾶνος Ντὲζ μία ἔκθεσι γιὰ τὴν ἀνάγκη τῆς ἐνισχύσεως καὶ γενικεύσεως τοῦ ἀγῶνα ἐναντίον τοῦ Τίτο. Μὲ βάσι αὐτὴν τὴν εἰσήγησι οἱ κομμουνιστικὲς χῶρες διέκοψαν κάθε σχέσι μὲ τὴν Γιουγκοσλαβία.

Ἰδιαίτερη σημασία εἶχε ἡ ἔκθεσις τοῦ Σουσλώφ. Ἤδη ἡ μεγάλη ἐπαναστατικὴ ἔφοδος τῶν κομμουνιστῶν ποὺ εἶχε κηρύξει ὁ Ζντάνωφ εἶχε ἀποτύχει στὶς δυτικὲς χῶρες. Τὰ ΚΚ Γαλλίας καὶ Ἰταλίας δὲν μπόρεσαν νὰ κλονίσουν τὰ δημοκρατικὰ καθεστῶτα τῶν χωρῶν τους. Ἡ κομμουνιστικὴ ἀνταρσία στὴν Ἑλλάδα ἀπέτυχε. Ἀπέτυχε ἐπίσης καὶ ὁ ἀποκλεισμὸς τοῦ δυτικοῦ Βερολίνου. Τὸ Σχέδιο Μάρσαλ ἔδινε τοὺς καρπούς του. Τὸν Ἀπρίλιο τοῦ 1949 εἶχε ἱδρυθῆ τὸ ΝΑΤΟ. Καὶ στὴν Ἀσία ἀκόμα τὸ ἐπαναστατικὸ κῦμα μετὰ τὴν ἐπιτυχία τῆς κινεζικῆς ἐπαναστάσεως βρισκόταν σὲ ἄμπωτι. Ἀντίθετα ὁ κομμουνισμὸς εἶχε κατορθώσει νὰ κομμουνιστικοποιήση τὴν ἀνατολικὴ Εὐρώπη καὶ νὰ σταθεροποιηθῆ σ' αὐτὴν μὲ ἐξαίρεσι βέβαια τὴν ἀποστασία τοῦ Τίτο. Γι' αὐτὸ ὁ κομμουνισμὸς παίρνοντας ὑπ' ὄψι του τὴν νέα κατάστασι καὶ ἀλλάζοντας τακτική, ἐξαπέλυσε τὴν ἐπίθεσι εἰρήνης».

Εἶναι χαρακτηριστικὸ ὅτι τὸ πρῶτο συνέδριο εἰρήνης ὀργανώθηκε ἀπὸ κομμουνιστὰς τὸν Ἀπρίλιο τοῦ 1949, τὸν ἴδιο μῆνα ποὺ ἱδρύθηκε τὸ ΝΑΤΟ. Σκοπὸς τοῦ «κινήματος εἰρήνης» ἦταν νὰ ἀφησυχάση τοὺς δυτικούς, νὰ ἐμποδίση τὴν ὀργάνωσι τῆς ἀμύντων, νὰ τοὺς ἀφοπλίση ψυχολογικῶς, νὰ ἐμποδίση τὸν ὑλικὸ ἐξοπλισμό τους, νὰ μὴ τοὺς ἀφίση νὰ ἀναλάβουν τὴν ἀντεπίθεσι καὶ νὰ δημιουργήση ἕνα προπέτασμα καπνοῦ γιὰ νὰ συγκαλύψη τὴν ὑπονομευτικὴ καὶ διαβρωτικὴ δραστηριότητα τοῦ κομμουνισμοῦ. Ἡ «ἐπίθεσις εἰρήνης» ἀπέβλεπε ἐπίσης στὴν προώθησι τῆς τακτικῆς τῶν «λαϊκῶν μετώπων» καὶ στὴν διευκόλυνσι τῆς προσπάθειας γιὰ ἀπομόνωσι τῆς Ἀμερικῆς καὶ διάσπασι τῆς Δύσεως.

7. Ἡ διάλυσις τῆς Κόμινφορμ

Στὶς νέες αὐτὲς συνθῆκες ὅπως ἦταν ἑπόμενο ἡ Κόμινφορμ δὲν μποροῦσε νὰ παίξῃ δραστήριο ρόλο καὶ γι' αὐτὸ περιῆλθε σὲ ἀφάνεια περιοριζόμενη οὐσιαστικὰ στὸν ἀντιτικοϊκὸ ἀγώνα ἕως ὅτου διελύθη τὸ 1956 μετὰ ἀπὸ τὴν συμφιλίωσι τῆς Μόσχας μὲ τὴν Γιουγκοσλαβία καὶ τὴν αὔξησι τοῦ κύρους τῆς κομμουνιστικῆς Κίνας ἡ ὁποία δὲν ἦταν μέλος τῆς Κόμινφορμ. Τὸν Ἀπρίλιο τοῦ 1956, τὰ 8 ΚΚ μέλη τῆς Κόμινφορμ ἐξέδωσαν μία ἀνακοίνωσι ἀναγγέλλοντας τὴν διάλυσι τῆς ὀργανώσεως ἡ ὁποία «ἐξετέλεσε τὸν προορισμό της».

Ἡ διάλυσις τῆς Κόμινφορμ δὲν σημαίνει ὅτι ἔπαυσε νὰ ὑπάρχῃ ἡ ἐξάρτησις τῶν ΚΚ ἀπὸ τὴν Μόσχα καὶ ὁ συντονισμὸς τῆς δραστηριότητός των σὲ παγκόσμιο ἐπίπεδο. Εἶναι γνωστὸ ὅτι ὑπάρχει στὴν Πράγα ἕνα διεθνὲς κομμουνιστικὸ κέντρο τὸ ὁποῖο ἐκδίδει σὲ 30 σχεδὸν γλῶσσες ἕνα καθοδηγητικὸ ὄργανο μὲ τὸν τίτλο «Παγκόσμια μαρξιστικὴ ἐπιθεώρησις: Προβλήματα σοσιαλισμοῦ καὶ εἰρήνης». Τὸ κέντρο αὐτὸ λειτουργεῖ κατὰ τρόπο μυστικὸ καὶ δὲν ξέρουμε καλὰ — καλὰ οὔτε ποιοὶ τὸ ἀποτελοῦν. Εἶναι πάντως γνωστὸ ὅτι συγκαλεῖ διασκέψεις γιὰ τὴν ἐξέτασι διαφόρων ζητημάτων ποὺ ἀφοροῦν τὸ διεθνὲς κομμουνιστικὸ κίνημα ἢ ἕνα ὡρισμένο κομμουνιστικὸ κόμμα. Ἐπίσης συντηρεῖ διάφορες σχολὲς γιὰ δρᾶσι σὲ διάφορες περιοχὲς τοῦ κόσμου καὶ ἰδίως στὴν Ἀφρικὴ καὶ στὴν Λατινικὴ Ἀμερική. Ἐκτὸς ἀπὸ αὐτὸ τὸ κέντρο, μετὰ τὴν διάλυσι τῆς Κόμινφορμ καὶ ὕστερα ἀπὸ ἀπαίτησι τῶν κινέζων καὶ ἄλλων κομμουνιστῶν ἐκτὸς ἀπὸ τὸ σύστημα τῶν ἐπαφῶν μεταξὺ δύο ἢ περισσοτέρων ΚΚ καθιερώθηκε καὶ τὸ σύστημα τῆς συγκλήσεως κατὰ καιροὺς παγκομμουνιστικῶν διασκέψεων. Ἕως τώρα ἔγιναν 3 τέτοιες διασκέψεις δύο στὴν Μόσχα (1957 καὶ 1960) καὶ μία λιγώτερο εὐρεία στὸ Βουκουρέστι (1960).

8. Οἱ διεθνεῖς παρακομμουνιστικὲς ὀργανώσεις

Ἐκτὸς ἀπὸ τὴν Κόμινφορμ στὴν μεταπολεμικὴ περίοδο ὁ διεθνὴς κομμουνισμὸς δημιούργησε διάφορες παρακομμουνιστικὲς μετωπικὲς ὀργανώσεις γιὰ τὴν ἐξυπηρέτησι τῶν ἐπιδιώξεών του σὲ διεθνῆ κλίμακα. Οἱ κυριώτερες ἀπὸ αὐτὲς τὶς ὀργανώσεις εἶναι ἡ Παγκόσμια Συνδικαλιστικὴ Ὁμοσπονδία (ΠΣΟ), ἡ Παγκόσμια Ὁμοσπονδία Δημοκρατικῆς Νεολαίας (ΠΟΔΝ), ἡ Παγκόσμια Δημοκρατικὴ Ὁμοσπονδία Γυναικῶν (ΠΔΟΓ), ἡ Διεθνὴς Ἕνωσις Φοιτητῶν (ΔΕΦ), τὸ Παγκόσμιο Συμβούλιο Εἰρήνης (ΠΣΕ), ἡ Διεθνὴς Ὁμοσπονδία Ἀγωνιστῶν Ἀντιστάσεως (ΔΟΑΑ), ἡ Διεθνὴς Ἕνωσις Δημοκρατικῶν Νομικῶν (ΔΕΔΝ), καὶ ἡ Διεθνὴς Ὀργάνωσις Δημοσιογράφων (ΔΟΔ). Οἱ ὀργανώσεις αὐτὲς ἐξακολουθοῦν νὰ ὑφίστανται καὶ νὰ λειτουργοῦν. Φυσικὰ παράλληλα ὑπάρχουν καὶ οἱ δημοκρατικὲς ὀργανώσεις ὅπως ἡ Διεθνὴς τῶν Ἐλευθέρων Συνδικάτων κλπ.

Ε'. Η Δ'. ΔΙΕΘΝΗΣ

1. Ἡ διαμάχη Τρότσκυ - Στάλιν καὶ ἡ Κ.Δ.

Ἡ διαμάχη ποὺ ξέσπασε ἀνάμεσα στὸν Τρότσκυ καὶ τὸν Στάλιν εἶχε τὴν ἀπήχησί της καὶ στὸν διεθνῆ κομμουνισμὸ καθὼς καὶ στὶς ἐσωτερικὲς ἐξελίξεις τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς. Ἡ διαμάχη ἀνάμεσα στοὺς σταλινικοὺς καὶ τοὺς τροτσκιστὰς μεταφέρθηκε φανερὰ στὴν Γ'. Διεθνῆ τὸ 1927, ὅταν ἡ τροτσκικὴ «ἀντιπολίτευσις» κατηγόρησε μὲ μία διακήρυξι 84 στελεχῶν τῆς ΚΔ τὴν σοβιετικὴ ἡγεσία ὅτι ἐπέβαλε στὴν Κόμιντερν τὴν ἐσφαλμένη γραμμὴ τοῦ «ἑνιαίου μετώπου». Ἡ ἐκκαθάρισις τῶν κινέζων κομμουνισστῶν ἀπὸ τὸν Τσάγκ—Κάϊ—Σὲκ

μὲ τὸν ὁποῖο εἶχαν συνεργασθῆ ἐφαρμόζοντας τὴν γραμμὴ περὶ «ἑνιαίου μετώπου» ἔδωσε τὴν ἀφορμὴν στοὺς τριτσκιστὰς νὰ καταγγείλουν τὴν ἐπίσημη γραμμὴ ποὺ εἶχε ἐπιβάλει ὁ Στάλιν στὴν Γ΄. Διεθνῆ σὰν «πολιτικὴ μικροαστικῶν συμβιβασμῶν». Ταυτόχρονα οἱ τροτσκισταὶ κατάγγειλαν τὴν προσπάθεια τῶν σταλινικῶν νὰ ἀποκρύψουν τὴν ἀποτυχία τῆς Γ΄ Διεθνοὺς καταδιώκοντας τὴν ἀντιπολίτευσι καὶ ἀπαγορεύοντας κάθε κριτική.

Ἡ ἐπίθεσις αὐτὴ τῶν τροτσκιστῶν ἐνίσχυσε τὴν ἀπόφασι τοῦ Στάλιν νὰ ἐξοντώση τὴν ἀντιπολίτευσι. Ἄρχισε λοιπὸν τὴν ἐκκαθάρισι καὶ τῆς Γ΄ Διεθνοῦς ἀπὸ ὅλα τὰ ἀντιπολιτευόμενα στοιχεῖα καὶ ἰδίως ἀπὸ τοὺς ὀπαδοὺς τοῦ Τρότσκυ. Ἡ διαγραφὴ τοῦ Τρότσκυ ἀπὸ τὸ ΚΚΣΕ προκάλεσε σοβαρὲς διαφωνίες σὲ ὅλα τὰ κομμουνιστικὰ κόμματα τοῦ κόσμου πρᾶγμα ποὺ ἔδωσε στὸν Στάλιν τὴν εὐκαιρία νὰ ἐκκαθαρίση τοὺς ξένους τροτσκιστὰς καὶ νὰ ἐπιβάλη τὸν ρωσικὸ καὶ τὸν δικό του προσωπικὸ ἔλεγχο ἐπάνω στὴν Γ΄. Διεθνῆ.

2. Ἡ ἵδρυσις τῆς Δ΄ Διεθνοῦς

Οἱ ὀπαδοὶ τοῦ Τρότσκυ στὰ ἐκτὸς τῆς Ρωσίας κομμουνιστικὰ κόμματα προσπάθησαν νὰ διατηρηθοῦν μέσα σὲ αὐτὰ σὰν μία «ἀριστερὴ ἐνδοκομματικὴ ἀντιπολίτευσις». Ὅταν ὅμως δὲν τὸ ἐπέτυχαν λόγῳ τῶν διωγμῶν ποὺ ἐξαπέλυσε ἐναντίον τους ἡ σταλινικὴ ἡγεσία τῆς Γ΄ Διεθνοῦς, ἀποφάσισαν νὰ προχωρήσουν στὴν ἵδρυσι μιᾶς δικῆς των διεθνοῦς ὀργανώσεως. Ἤδη τὸν Μάϊο τοῦ 1927, 8 σημαίνοντες κομμουνισταὶ εἶχαν ἐκδόσει μία κοινὴ διακήρυξι μὲ τὴν ὁποία κατάγγελναν τὴν γραμμὴ τοῦ σταλινισμοῦ τόσο στὸ ἐσωτερικὸ τῆς ΕΣΣΔ ὅσο καὶ στὸν τομέα τοῦ διεθνοῦς κομμουνισμοῦ. Τὸ 1934, οἱ ὀπαδοὶ τοῦ Τρότσκυ στὰ διάφορα κομμουνιστικὰ κόμματα ἵδρυσαν μία διεθνῆ ὀργάνωσι τὴν ὁποία ὀνόμασαν Δ΄ Διεθνῆ γιὰ νὰ τὴν διακρίνουν ἀπὸ τὴν Γ΄ Διεθνῆ.

Ἡ Δ΄ Διεθνὴς μὲ μία Διακήρυξί της κατάγγειλλε τὴν Γ΄ Διεθνῆ ὅτι «ταυτίσθηκε μὲ τὸν γραφειοκρατικὸ ἐθνικισμὸ τοῦ Στάλιν» καὶ ἔτσι πρόδωσε τὴν ὑπόθεσι τῆς παγκοσμίου ἐπαναστάσεως. Στὴν Διακήρυξι κατεδικάζοντο τόσο ἡ σοσιαλδημοκρατία ὅσο καὶ ὁ σταλινισμός.

Ἡ ἀποτυχία τῶν διαφόρων κομμουνιστικῶν ἐπαναστάσεων ἀπεδίδετο στὴν ἔλλειψι μιᾶς πραγματικῆς προλεταριακῆς - κομμουνιστικῆς, ἀληθινὰ ἐπαναστατικῆς ὀργανώσεως, ποὺ θὰ συντόνιζε τὴν ἐπαναστατικὴ δραστηριότητα τῆς ἐργατικῆς τάξεως σὲ παγκόσμια κλίμακα. Τόσο ἡ σοσιαλιστικὴ ὅσο καὶ ἡ κομμουνιστικὴ (σταλινικὴ) Διεθνής, δὲν ἀνταποκρίθηκαν κατὰ τοὺς τροτσκιστὰς στὸν ρόλο μιᾶς τέτοιας ὀργανώσεως.

Ἡ θεωρία τῆς «οἰκοδομήσεως τοῦ σοσιαλισμοῦ» σὲ μία μόνο χώρα ποὺ παρουσίασε τότε ὁ Στάλιν γιὰ νὰ δικαιολογήσῃ τὴν παραμονή του στὴν ;ξουσία δείχνει κατὰ τὴν Διακήρυξι τῆς Δ΄ Διεθνοῦς τὸν «ἐθνικιστικὸ ἐκφυλισμὸ τῆς ΕΣΣΔ ὁ ὁποῖος μεταδόθηκε καὶ στὴν Γ΄ Διεθνῆ». Τὰ συμφέροντα τῆς παρασιτικῆς σοβιετικῆς γραφειοκρατίας, συνέχιζαν οἱ ἱδρυταὶ τῆς νέας Διεθνοῦς, ἦρθαν σὲ σύγκρουσι μὲ τὰ συμφέροντα τῆς παγκοσμίου ἐπαναστάσεως. Ἡ σοβιετικὴ γραφειοκρατία, φροντίζοντας γιὰ τὴν διατήρησι τῶν προνομίων καὶ γιὰ τὴν ἐξυπηρέτησι τῶν συμφερόντων της ἐγκατέλειψε τὴν παγκόσμια. ἐπανάστασι. Ἡ νέα ἄρχουσα τάξις τῆς Ρωσίας ὑπέταξε τὴν παγκόσμια ἐπανάστασι στὰ στενὰ ρωσικὰ ἐθνικὰ συμφέροντα, φθάνοντας ὡς τὸ σημεῖο νὰ θυσιάζη τὸ διεθνὲς προλεταριᾶτο «μόνο καὶ μόνο γιὰ νὰ διαφυλάξη τὴν ἐδαφικὴ ἀκεραιότητα τῆς Ρωσίας». Ἔτσι ἡ Γ΄ Διεθνὴς ἀπὸ γενικὸ ἐπιτελεῖο τῆς παγκοσμίου ἐπαναστάσεως ποὺ ἔπρεπε νὰ εἶναι, μεταμορφώθηκε σὲ ἕνα ὄργανο τῆς σοβιετικῆς πολιτικῆς. «Διεθνισμὸς σημαίνει τὴν ὑποταγὴ τῶν συμφερόντων κάθε χώρας στὰ συμφέροντα τῆς παγκοσμίου ἐπαναστάσεως». Οἱ ρῶσοι ἡγέται ὅμως, διακήρυξε ἡ Δ΄ Διεθνής, ἔκαναν τὸ ἀντίθετο. «Ὑπέταξαν τὰ συμφέροντα τῆς παγκοσμίου ἐπαναστάσεως στὰ συμφέροντα τῆς χώρας τους. Αὐτὸ εἶναι ὄχι διεθνισμὸς ἀλλὰ ἐθνικισμὸς ποὺ ἐπέφερε τὴν

ὑποταγὴ τοῦ διεθνοῦς κομμουνισμοῦ στὰ συμφέροντα τῆς σταλινικῆς γραφειοκρατίας ποὺ κυβερνᾶ τὴν Σοβιετικὴ Ἕνωσι».

Ὕστερα ἀπὸ αὐτὴ τὴν ἐξέλιξι, τόνιζαν στὴν Διακήρυξί τους οἱ τροτσκισταί, προκύπτει ἡ ἀνάγκη γιὰ τὴν δημιουργία μιᾶς νέας Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς. Ἡ Διεθνὴς αὐτὴ θὰ καταπολεμήση τόσο τὴν Β΄ Διεθνῆ (σοσιαλιστική) ὅσον καὶ τὴν Γ΄ Διεθνῆ (κομμουνιστικὴ —σταλινική). «Γι᾽ αὐτὸ τὸ σκοπὸ ἀκριβῶς, δημιουργεῖται ἡ Δ΄ Διεθνὴς ἡ ὁποία θὰ ἐφαρμόση ἕνα ἀγωνιστικὸ πρόγραμμα»

Σύμφωνα μὲ τὴν Διακήρυξι τῆς Δ΄ Διεθνής: «σημαίνει ἕνα ἀγῶνα μέχρι θανάτου ἐναντίον τοῦ φασισμοῦ, τοῦ ἰμπεριαλισμοῦ, τοῦ πολέμου. Σημαίνει μία ἀδιάλλακτη πάλη ἐναντίον τοῦ προδοτικοῦ σοσιαλιστικοῦ ρεφορμισμοῦ, τοῦ γραφειοκρατικοῦ σταλινισμοῦ καὶ τοῦ συμβιβαστικοῦ κεντρισμοῦ. Σημαίνει τὸν ἄνευ ὅρων γῶνα γιὰ τὴν ὑπεράσπισι τῆς Σοβ. Ἑνώσεως τὴν ὁποία οἱ σοσιαλδημοκράται καὶ οἱ σταλινικοὶ περιήγαγαν στὸ ἔλεος τῆς Γερμανίας ἐπιτρέποντας στὸν Χίτλερ νὰ πάρη τὴν ἐξουσία χωρὶς ἀντίστασι. Σημαίνει τὸν μαχητικὸ ἀγῶνα γιὰ τὸν ἐπαναστατικὸ μαρξισμό, γιὰ τὴν ὁριστικὴ νίκη τῆς ἐργατικῆς τάξεως... Θὰ ὑπερασπίζουμε τὶς θεωρίες τοῦ Μάρξ, τοῦ Ἔγκελς, τοῦ Λένιν καὶ τοῦ Τρότσκυ... Ἡ νέα Διεθνὴς θὰ ὑπερασπισθῆ τὴν ἐπαναστατικὴ διδασκαλία τοῦ μαρξισμοῦ σὲ ὅλους τοὺς τομεῖς ἐναντίον τῶν «νέων» ἀντιμαρξιστῶν ποὺ ἔχουν υἱοθετήσει τὶς ἀπόψεις τῶν παλαιῶν ρεβιζιονιστῶν. Σηκώνουμε ψηλὰ τὴν σημαία μας. Οἱ ἀγωνισταὶ μὲ τὴν ταξικὴ συνείδησι θὰ τὴν μεταφέρουν καὶ θὰ τὴν στήσουν ἐπάνω στὶς ἀκροπόλεις τοῦ καπιταλισμοῦ. Ἐμπρὸς γιὰ τὴν Δ΄ Διεθνῆ! ,Εμπρὸς γιὰ τὸν ἐπαναστατικὸ μαρξισμό!».

3. Ἡ ἀποτυχία τῆς Δ΄ Διεθνοῦς

Ἡ Δ΄ Διεθνὴς εἶχε μιὰ ἀξιόλογη ἀπήχησι στὴν Νοτιοανατολικὴ Ἀσία καὶ σὲ μερικὲς ἄλλες χῶρες ἀλλὰ ποτὲ δὲν μπόρεσε νὰ ξεφύγη ἀπὸ τὸν χαρακτῆρα μιᾶς μικρῆς κλειστῆς ἐξτρεμιστικῆς ὀργανώσεως. Οἱ τροτσκισταὶ ἀνέπτυξαν ἀξιόλογη δραστηριότητα καὶ στὴν Ἑλλάδα ἀλλὰ κυρίως πρὶν ἀπὸ τὴν ἵδρυσι τῆς Δ΄ Διεθνοῦς καὶ ἰδίως στὴν περίοδο τοῦ 1929-31.

Τὸ 1940 ὁ Τρότσκυ ὁ ὁποῖος μετὰ τὴν δραπέτευσί του ἀπὸ τὴν ΕΣΣΔ περιφερόταν σὲ διάφορες χῶρες τοῦ κόσμου καταδιωκόμενος ἀπηνῶς ἀπὸ τοὺς πράκτορες τοῦ Στάλιν δολοφονήθηκε ἀπὸ ἕνα ὄργανο τῶν σοβιετικῶν μυστικῶν ὑπηρεσιῶν στὸ Μεξικό. Λίγο πρὶν ἀπὸ τὸν θάνατό του εἶχε στιγματίσει μὲ τὸν πιὸ ἔντονο τρόπο τὴν συνεργασία τοῦ Στάλιν μὲ τὸν Χίτλερ χαρακτηρίζοντάς την σὰν ὁλοκληρωτικὴ προδοσία τοῦ προλεταριάτου καὶ τῆς ἐπαναστάσεως. Ἡ δολοφονία του ὑπῆρξε ἀποφασιστικὸ πλῆγμα γιὰ τὴν Δ΄ Διεθνῆ ἡ ὁποία ὕστερα ἀπὸ αὐτὴν περιέπεσε γιὰ πολλὰ χρόνια στὴν ἀφάνεια.

Ἡ ἀποτυχία τῆς Δ΄. Διεθνοῦς ἦταν ἑπόμενη γιατὶ βρισκόταν σὲ ταυτόχρονο πόλεμο πρὸς τὸν καπιταλισμὸ καὶ πρὸς τὸν κομμουνισμό, πάλευε σὲ ὅλα τὰ μέτωπα ἐναντίον καὶ τῆς δημοκρατίας, καὶ τοῦ φασισμοῦ καὶ τοῦ σταλινισμοῦ, μὲ συνθήματα γεμᾶτα ἐπαναστατικὴ ἀδιαλλαξία ποὺ τὴν ἀπομόνωσαν ἀπὸ τὶς μεγάλες μᾶζες. Οἱ πόροι της ἦσαν ἀσήμαντοι καὶ δὲν εἶχε πουθενὰ κανένα σοβαρὸ ὑλικό, ἠθικό, πολιτικὸ ἢ κοινωνικὸ στήριγμα. Ἀντίθετα οἱ θανάσιμοι ἀντίπαλοί της, οἱ σταλινικοὶ κομμουνισταὶ διέθεταν τὸ σοβιετικὸ χρῆμα καὶ ἐστηρίζοντο σὲ ἕνα μεγάλο κράτος, τὴν ΕΣΣΔ, ποὺ τοὺς βοηθοῦσε ὑλικῶς, ἠθικῶς καὶ πολιτικῶς. Ἔτσι ἡ Γ΄. Διεθνὴς διέθεσε συντριπτικῶς περισσότερα μέσα καὶ μεγαλύτερες δυνατότητες ἀπὸ τὴν Δ΄ Διεθνῆ. Ἄλλωστε οἱ ὀπαδοὶ τῆς Δ΄. Διεθνοῦς δὲν εἶχαν νὰ ἀντιμετωπίσουν μόνο τὴν Γ΄ Διεθνῆν ἀλλὰ καὶ τὴν ἴδια τὴν ΕΣΣΔ μὲ τὶς πολυπλόκαμες καὶ ἀδίστακτες μυστικὲς ὑπηρεσίες της ποὺ ἐξόντωναν ἀλύπητα τοὺς τροτσκιστὰς σὲ ὅλα τὰ σημεῖα τῆς γῆς. Τέλος, ἡ ΕΣΣΔ καὶ ἡ Γ΄. Διεθνὴς ἔκαναν ὁποιοδήποτε ἑλιγμὸ φθάνοντας ὡς τὴν ἀνοικτὴ συμμαχία μὲ τὸν φασισμὸ ἐνῶ ἡ Δ΄. Διεθνὴς ἔμενε ἀνένδοτη σὲ μία

«ἀγέρωχη ἀπομόνωσι» πολεμώντας σὲ ὅλα τὰ μέτωπα καὶ ἀπορρίποντας κάθε συμβιβασμὸ μὲ ὁποιονδήποτε.

4. Ἡ ἀναβίωσις τῆς Δ' Διεθνοῦς

Ὁ διεθνὴς τροτσκισμὸς ἄρχισε νὰ κινεῖται ξανὰ μετὰ ἀπὸ τὴν πρώτη μεταπολεμικὴ περίοδο καὶ ἰδίως ἀπὸ τὸ 1953 μετὰ τὸν θάνατο τοῦ Στάλιν. Οἱ «ἀποσταλινισμοί» τοῦ Χρουστσώφ μὲ τὴν καταγγελία τῶν σταλινικῶν «σφαλμάτων» καὶ ἐγκλημάτων, ἀναζωογόνησαν τοὺς τροτσκιστὰς οἱ ὁποῖοι ἄρχισαν νὰ διεκδικοῦν μαζὶ μὲ τὰ ἄλλα θύματα τοῦ σταλινισμοῦ νὰ ἀποκατασταθοῦν καὶ ὁ Τρότσκυ καθὼς καὶ οἱ ὀπαδοί του. Ἡ χήρα μάλιστα τοῦ Τρότσκυ ἀπηύθυνε καὶ σχετικὴ ἐπιστολὴ στὸν Χρουστσώφ. Ἕνα νέο στοιχεῖο ποὺ ἐνίσχυσε τοὺς τροτσκιστὰς εἶναι καὶ ἡ σοβιετοκινεζικὴ διένεξις. Οἱ κινέζοι κομμουνισταὶ δὲν εἶναι τροτσκισταί, ἀλλὰ ὑποβάλλουν τὸ κοινωνικὸ σύστημα τῆς ΕΣΣΔ τὸ ὁποῖο χαρακτηρίζουν σὰν «γραφειοκρατικὸ» σὲ μία κριτικὴ ποὺ προσεγγίζει ἀρκετὰ τὶς ἀπόψεις τῶν τροτσκιστῶν. Ἐπίσης καταδικάζουν τὴν σοβιετικὴ ἐξωτερικὴ πολιτικὴ τὴν ὁποία ὅπως καὶ οἱ τροτσκισταὶ θεωροῦν σὰν συμβιβασμὸ μὲ τὸν ἰμπεριαλισμὸ καὶ σὰν προδοσία τῆς ἐπαναστάσεως χάριν τῶν ἐθνικῶν ἐπιδιώξεων τῆς Ρωσίας καὶ τῶν συμφερόντων τῶν σοβιετικῶν ἡγετῶν.

Ἡ ἀναζωογόνησις τῆς δραστηριότητος τῶν τροτσκιστῶν προκάλεσε καὶ διάφορα προβλήματα ποὺ ἔπρεπε νὰ ἀντιμετωπίσουν καὶ τὰ ὁποῖα εἶχαν σὰν ἀποτέλεσμα τὴν διάσπασι τῆς Δ'. Διεθνοῦς. .Η διάσπασις αὐτὴ ἔγινε τὸ 1953 ὅταν ἡ Δ'. Διεθνοῦς. Ἡ διάσπασις αὐτὴ ἔγινε τὸ 1953 ὅταν ἡ Δ'. Διεθνὴς χωρίσθηκε σὲ δύο ἀντίθετες παρατάξεις. Ἡ μία ἔχει ἐπικεφαλῆς της τὴν Διεθνῆ Γραμματεία ἡ ὁποία ὑποστηρίζει τὴν γραμμὴ τοῦ μυστικοῦ ἀγῶνα ἐναντίον τοῦ σοβιετικοῦ κομμουνισμοῦ διὰ τῆς διεισδύσεως στὰ κομμουνιστικὰ κόμματα καὶ τῆς ἐκ τῶν ἔνδον καταλήψεώς των καὶ ἀλλαγῆς τῆς πολιτικῆς των. Ἡ δεύτερη παράταξις ἔχει ἐπικεφαλῆς της τὴν Διεθνῆ Ἐπιτροπὴ ἡ ὁποία θέλει τὸν φανερὸ καὶ σκληρὸ ἀγῶνα ἐναντίον τοῦ κομμουνισμοῦ σοβιετικοῦ τύπου. Ἔτσι δημιουργήθηκαν δύο διεθνῆ κέντρα τῶν τροσκιστῶν: τὸ ἕνα στὴν Γαλλία μὲ ἐπικεφαλῆς τὸν Β. Ζερμαὶν καὶ τὸ ἄλλο στὶς ΗΠΑ μὲ ἐπικεφαλῆς τὸν Κέννεν. Ἕνα τρίτο σημαντικὸ κέντρο τῶν τροτσκιστῶν, τὸ Λατινοαμερικανικὸ Γραφεῖο, δημιουργήθηκε κατὰ τὰ τελευταῖα χρόνια στὴν Ἀργεντινὴ μὲ ἐπικεφαλῆς τὸν Ποσάδα.

Ὅλες αὐτὲς οἱ παρατάξεις συνῆλθαν σὲ ἕνα κοινὸ συνέδριο, τὸ Ε' συνέδριο τῆς Δ' Διεθνοῦς καὶ ἐξέδωσαν ἕνα Μανιφέστο μὲ τὸ ὁποῖο κατηγοροῦν τὴν ΕΣΣΔ σὰν «ἀντεπαναστατικὴ καὶ ἀντιδραστικὴ Δύναμι». Ἐπίσης καταδικάζουν τὴν τακτικὴ τῆς εἰρηνικῆς συνυπάρξεως καὶ διακηρύσσουν ὅτι ὁ μόνος σωστὸς δρόμος εἶναι ἡ ἔνοπλη ἐπανάστασις. Ταυτόχρονα διαπιστώνουν ὅτι τὸ ἐπαναστατικὸ κέντρο σήμερα ἔχει μεταφερθῆ στὸ ἐθνικοαπελευθερωτικὸ κίνημα τῶν λαῶν τῆς Ἀσίας, Ἀφρικῆς καὶ Λατινικῆς Ἀμερικῆς. Σὲ πολλὰ σημεῖα τὸ Ε' συνέδριο τῆς Δ' Διεθνοῦς ἐτάχθη ὑπὲρ τοῦ ΚΚ Κίνας. Τέλος τὸ συνέδριο συμφώνησε νὰ ἐφαρμοσθῆ ἀπὸ τοὺς τροτσκιστὰς ἡ τακτικὴ τῆς διεισδύσεως στὰ κομμουνιστικὰ κόμματα.

Σήμερα ἡ Δ'. Διεθνὴς μὲ τὰ διάφορα τμήματά της ἐμφανίζει σχετικῶς ἀξιόλογη δραστηριότητα στὴν Γαλλία, τὴν Ἀγγλία, τὴν Ἰταλία, τὴν Ἑλβετία, τὴν Ἀργεντινή, τὸ Μεξικό, τὴν Χιλή, τὴν Οὐρουγουάη, τὶς ΗΠΑ, τὸν Καναδᾶ, τὴν Ἰαπωνία καὶ τὴν Κεϋλάνη. Οἱ γνωστότεροι ἀπὸ τοὺς ἡγέτας της εἶναι ὁ γάλλος Βαλιτὲρ Ζερμαίν, ὁ ἀμερικανὸς Κέννεν, ὁ ἀργεντινὸς Ποσάδα, ὁ βέλγος Ε. Μοντλὶκ καὶ ὁ κεϋλανέζος Ε. Σαμαρακόντι.

Ἡ Δ' Διεθνὴς ἐκδίδει ἕνα κεντρικὸ ἐπίσημο καθοδηγητικὸ ὄργανο μὲ τὸν τίτλον «Δ' Διεθνής». Ἐκτὸς ἀπὸ αὐτὸ τὰ κυριώτερα τροτσκιστικὰ ἔντυπα εἶναι τὸ «Κομμουνίστ» στὴν Γαλλία, τὸ «Μίλιταντ» στὶς ΗΠΑ, τὸ «Κουοτιντιάνο» στὴν Ἰταλία καὶ τὸ «Κλάσσε Ὀπεράριο» στὴν Βραζιλία.

Συνολικὰ ἡ Δ' Διεθνὴς ἔχει πραγματοποιήσει ἕξη συνέδρια.

ΜΙΚΡΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Γιὰ τὴν συγγραφὴ τῆς μελέτης μας «Ο ΚΟΜΜΟΥΝΙΣΜΟΣ» χρησιμοποιήθηκαν πολλὰ βοηθήματα ἀπὸ τὰ ὁποῖα παραθέτουμε μόνο τὰ πιὸ εὔχρηστα καὶ προσιτὰ στὸν ἕλληνα ἀναγνώστη.

1. Σύντομος Ἱστορία τοῦ διεθνοῦς κομμουνισμοῦ, Γ. Κορινθίου.
2. Ἐγχειρίδιον ἐλευθέρου πολίτου, Π. Μοναστηριώτη.
3. Ἡ Ἀνατομία τοῦ κομμουνισμοῦ, Α. Σκώττ.
4. Ὁ Γ΄. Παγκόσμιος Πόλεμος (φυλλάδια 1-7), Ε. Σταυρίδη.
5. Communism (ἀγγλικὰ), A. Meyer.
6. Facts on Communism (vol I-II ἀγγλ.).
7. How Did the Satellites Happen? (ἀγ) — Mc Neil.
8. A Documentary History of Communism (ἀγ) — R. Daniels.
9. European Communist (ἀγ) — F. Borkenau.
10. The C.P. of Soviet Union (ἀγ) — L. Schapiro.
11. The Communist International (Documents - ἀγ) — J. Degras.
12. Stalin and the Soviet Communist Party (ἀγ) — Avtorkhanov
13. Lenin (ἀγ) — D. Shub
14. A Study of Bolshevisn (ἀγ) — Leiten.
15. Τὰ τεύχη τοῦ γαλλικοῦ περιοδικοῦ «Est & Ouest» τὰ ἀφιερωμένα στὴν μελέτη τῆς κομμουνιστικῆς Κίνας, τῆς ρωσικῆς ἐπαναστάσεως τοῦ 1917 καὶ τοῦ μετασταλινισμοῦ κομμουνισμοῦ.

Συμπληρωματικά, μποροῦν ἀπὸ τὰ ἑλληνικὰ βιβλία νὰ χρησιμοποιηθοῦν τὰ ἑξῆς:

1. Ἡ Νέα τάξις, Μ. Τζίλας.
2. Συνομιλίες μὲ τὸν Στάλιν, Μ. Τζίλας.
3. Ἡ Προδομένη Ἐπανάστασις, Λ. Τρότσκυ.
4. Σύντομη Ἱστορία τοῦ ΚΚΣΕ (παλαιὰ ἔκδοσις).
5. Ἱστορία τοῦ ΚΚΣΕ (νέα ἔκδοσις)
6. Διαλεκτικὸς καὶ Ἱστορικὸς Ὑλισμός, Ι. Στάλιν.
7. Ἡ νέα γραμμὴ τοῦ διεθνοῦς κομμουνισμοῦ, Θ. Παπακωνσταντίνου.
8. Βάσεις τοῦ μαρξισμοῦ — λενινισμοῦ.